

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ
Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ»
Ακαδημαϊκό έτος 2023-2024

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
της Φωτεινής Ελευθεράκου (Α.Μ.:2212)

**Η κατάρτιση προφίλ στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ, της Digital Market Act και της Digital Services Act
Profiling under the General Data Protection Regulation, the Digital Market Act and the Digital Services Act**

Επιβλέπουσα/Επιβλέπων:

Ευαγγελία (Λίλιαν) Μήτρου

Πειραιάς, Δεκέμβριος 2024

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	σελ.4
Abstract.....	σελ.6
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ.....	σελ.8
Εισαγωγή.....	σελ.9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΦΙΛ.....	σελ.12
A.1. Ο ΓΚΠΔ γενικά.....	σελ.12
A.2. Η έννοια της κατάρτισης προφίλ γενικά.....	σελ.14
A.3. Παραδείγματα και συνέπειες του profiling στα δικαιώματα των υποκειμένων	σελ.17
A.4. Η εφαρμογή του ΓΚΠΔ στην κατάρτιση προφίλ.....	σελ.19
A.5. Η αντιμετώπιση του ΓΚΠΔ όταν εμπίπτει στο άρθρο 22 του ΓΚΠΔ....	σελ.23
A.6. Ειδικότερα οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ και οι εξαιρέσεις αυτού.....	σελ.27
A.7. Λήψη απόφασης που αφορά ειδικές κατηγορίες δεδομένων.....	σελ.32
A.8. Λήψη αυτοματοποιημένης απόφασης που αφορά παιδιά.....	σελ.33
A.9. Οι βασικές αρχές επεξεργασίας που διέπουν το profiling.....	σελ.33
B. Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2022/1925-DIGITAL MARKETS ACT (DMA).....	σελ.36
B.1. Γενικά.....	σελ.36
B.2. Οι βασικές έννοιες της DMA.....	σελ.38
B.3. Οι βασικότερες υποχρεώσεις των πυλωρών σε σχέση με τα προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων.....	σελ.39
B.4. ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2022/1925 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΦΙΛ.....	σελ.43
B.4.1. Τα μέτρα εξασφάλισης διαφάνειας στα πλαίσια κατάρτισης προφίλ.....	σελ.43
B.4.2. Οι εκτελεστικές εξουσίες της Επιτροπής για την διασφάλιση της διαφάνειας κατά την κατάρτιση προφίλ.....	σελ.44
B.4.3. Η απόδοση της έννοιας του profiling στην DMA.....	σελ.46

B.4.4. Η ειδική πρόβλεψη για τους ανηλίκους.....σελ.47	σελ.47
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ C-634/21 ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΥΠΟΘΕΣΗ SCHUFA HOLDING-SCORING).....σελ.47	σελ.47
Γ.1. Σύντομη περιγραφή των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και των ισχυρισμών του προσφεύγοντος.....σελ.47	σελ.47
Γ.2. Τα προδικαστικά ερωτήματα της υπόθεσης.....σελ.50	σελ.50
Γ.3. Το νομικό πλαίσιο της απόφασης.....σελ.51	σελ.51
Γ.4. Η εκδοθείσα από το ΔΕΕ απόφαση και η διερεύνηση από πλευράς του των προϋποθέσεων του άρθρου 22 & 1 του ΓΚΠΔ.....σελ.52	σελ.52
Γ.4.1 Η διερεύνηση εφαρμογής των προϋποθέσεων του άρθρου 22 & 1 του ΓΚΠΔ στην υπόθεση C-634/21.....σελ.52	σελ.52
Γ.4.2. Η εκδοθείσα από το ΔΕΕ απόφαση.....σελ.56	σελ.56
Γ.4.3. Σύντομη κριτική θεώρηση της υπό εξέταση απόφασης.....σελ.60	σελ.60
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: Η ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΦΙΛ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ DIGITAL SERVICES ACT (DSA).....σελ.62	σελ.62
Δ.1 Ο Κανονισμός DSA γενικά.....σελ.62	σελ.62
Δ.2. Συνοπτική παράθεση των υποχρεώσεων που προβλέπονται με την DSA για τους παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών.....σελ.64	σελ.64
Δ.3. Οι προβλέψεις του Κανονισμού DSA για την κατάρτιση προφίλ.....σελ.66	σελ.66
Δ.4. Η συνεισφορά του ΓΚΠΔ και της DSA στις πρακτικές κατάρτισης προφίλ και στην προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων.....σελ.69	σελ.69
Αντί επιλόγου.....σελ.72	σελ.72
Βιβλιογραφία.....σελ.76	σελ.76

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία διερευνά τις περιπτώσεις κατάρτισης προφίλ των υποκειμένων, υπό τις ειδικότερες ρυθμίσεις του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ), του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065 (Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες-γνωστή ως DSA) και του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925 (Πράξη για τις ψηφιακές αγορές-γνωστή ως DMA). Οι ως άνω Κανονισμοί, ιδωμένοι υπό το πρίσμα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, αποτελούν το ισχυρότερο οπλοστάσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έναντι στις αυξημένες προκλήσεις που παρουσιάζονται για τα υποκείμενα στην σύγχρονη ψηφιακή εποχή που διανύουμε.

Αναλυτικότερα στο 1^ο κεφάλαιο αφού παρουσιαστεί μια σύντομη επισκόπηση του ΓΚΠΔ, εν συνεχεία θα εξειδικευτεί η υπό διερεύνηση έννοια της “κατάρτισης προφίλ”, ιδωμένη και υπό το πρίσμα του ΓΚΠΔ. Ακολούθως θα παρατεθούν παραδείγματα αυτής, θα αναλυθούν οι ειδικότερες προϋποθέσεις της, αλλά και οι συνέπειές της στα δικαιώματα των υποκειμένων, ενώ ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στις αποφάσεις που λαμβάνονται βάσει αποκλειστικά αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, όπως αυτές περιγράφονται στο άρθρο 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679. Το παρόν κεφάλαιο θα ολοκληρωθεί με μία συνολική παράθεση των αρχών που διέπουν την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων και ειδικότερα των επιπρόσθετων εγγυήσεων που επιφυλάσσει ο νομοθέτης για ορισμένες περιπτώσεις αυτής.

Το 2^ο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στην DMA και στις ειδικότερες ρυθμίσεις που αυτή περιλαμβάνει σε σχέση με περιστατικά κατάρτισης προφίλ των χρηστών.

Κεφάλαιο με σημαίνοντα χαρακτήρα αποτελεί το 3^ο της παρούσας διπλωματικής, το οποίο παρουσιάζει ιδιαίτερος εκτενώς την υπόθεση C-634/21, η οποία παραπέμφθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η απόφαση που εκδόθηκε την 07/12/2023 από το ΔΕΕ αποτελεί σταθμό για την ερμηνεία και τη βαθύτερη κατανόηση του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, αλλά και για την προάσπιση των δικαιωμάτων των υποκειμένων εν γένει έναντι σε αθέμιτες πρακτικές λήψης αυτοματοποιημένων ατομικών αποφάσεων εναντίον τους.

Το 4^ο κεφάλαιο θα ασχοληθεί με τον έτερο σημαντικό Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το ψηφιακό περιβάλλον, τον DSA, στα πλαίσια ανάλυσης του οποίου θα επιχειρηθεί να γίνει εντοπισμός των ειδικότερων προβλέψεων για το profiling και μία συγκριτική θεώρηση με τις αντίστοιχες προβλέψεις του ΓΚΠΔ.

Τέλος η έρευνα θα ολοκληρωθεί με την ενδεικτική παράθεση ορισμένων υποθέσεων επιβολής προστίμου για πρακτικές κατάρτισης προφίλ κατά παράβαση των προβλεπόμενων από την κείμενη νομοθεσία, ενώ παράλληλα θα επιχειρηθεί να διενεργηθεί και μία συνολική αξιολόγηση των ευρημάτων της παρούσας εργασίας.

Λέξεις-Κλειδιά: Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων(ΓΚΠΔ), Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA), Πράξη για τις ψηφιακές αγορές (DMA), προσωπικά δεδομένα, κατάρτιση προφίλ

Abstract

The current thesis investigates the cases of profiling of the subjects, under the specific provisions of the General Data Protection Regulation (GDPR), Regulation (EU) 2022/2065 (Digital Services Act – known as DSA) and Regulation (EU) 2022/1925 (Digital Markets Act – known as DMA). The above Regulations, viewed in the light of the protection of personal data, constitute the strongest arsenal of the European Union, against the increased challenges presented for the subjects in the modern digital era we live in.

More specifically, in the 1st chapter, after presenting a brief overview of the GDPR, the meaning of "profiling" under investigation will be specified, seen also in the light of the GDPR. Examples of it will be presented below, its specific conditions will be analyzed, as well as its consequences on the rights of the subjects, while special reference will be made to decisions taken on the basis of exclusively automated processing, as described in Article 22 of Regulation (EU) 2016/679. This chapter will conclude with a comprehensive list of the principles governing the processing of personal data and in particular the additional safeguards reserved by the legislator for certain cases thereof.

The 2nd chapter is dedicated to DMA and the specific regulations it includes in relation to user profiling incidents.

Chapter 3 of this thesis, which presents particularly extensively Case C-634/21, which was referred to the Court of Justice of the European Union, is particularly significant. The judgment issued on 07/12/2023 by the CJEU is a milestone for the interpretation and deeper understanding of Article 22 of the GDPR, but also for the protection of the rights of subjects in general against unfair automated individual decision-making practices against them.

The 4th chapter deals with the other important Regulation of the European Union for the digital environment, the DSA, in the context of the analysis of which an attempt is made to identify the specific provisions for profiling and a comparative view with the corresponding provisions of the GDPR.

Finally, the research will conclude with the indicative listing of some cases of fines for profiling practices in violation of the provisions of the current legislation,

while at the same time an overall evaluation of the findings of this thesis will be attempted.

Keywords: General Data Protection Regulation (GDPR), Digital Services Act (DSA), Digital Markets Act (DMA), personal data, profiling

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΓΚΠΔ	Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
ΔΕΕ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΠΔ	Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων
ΕΣΠΔ	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Π.χ	Παραδείγματος χάρη
Παρ.	παράγραφος
Περ.	περίπτωση
BGBI	Bundesdatenschutzgesetz (ομοσπονδιακός νόμος περί προστασίας δεδομένων)
DMA	Digital Market Act
DSA	Digital Service Act
GDPR	General Data Protection Regulation
HBDI	Hessischer Beauftragter für Datenschutz und Informationsfreiheit (Επίτροπος προστασίας δεδομένων και ελεύθερης πληροφόρησης του ομόσπονδου κράτους της Έσσης, Γερμανία)
VLOP	Very Large Online Platforms

Εισαγωγή

Ο ταχύς ψηφιακός μετασχηματισμός της κοινωνίας έχει εγκαινιάσει μια εποχή όπου τα προσωπικά δεδομένα αποτελούν παράλληλα τόσο πολύτιμο περιουσιακό στοιχείο όσο και σημείο σημαντικής ευπάθειας. Καθώς η τεχνολογία συνεχίζει να εξελίσσεται, η συλλογή, η ανάλυση και η χρήση προσωπικών δεδομένων - ιδίως μέσω της κατάρτισης προφίλ - έχει καταστεί κεντρικής σημασίας για τις λειτουργίες διαφόρων διαδικτυακών πλατφορμών και υπηρεσιών. Η κατάρτιση προφίλ, όπως αυτή ορίζεται από τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ), αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο που χρησιμοποιείται για πλήθος ενεργειών, από τη στοχευμένη διαφήμιση έως την πιστοληπτική βαθμολόγηση ενός ατόμου. Ωστόσο, αυτή η πρακτική, ιδιαίτερα στην περίπτωση που συνοδεύεται από την εφαρμογή μεθόδων αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων, εγείρει κρίσιμα ερωτήματα και εγκυμονεί σημαντικούς κινδύνους για τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα των υποκειμένων, ενώ παράλληλα μπορεί να οδηγήσει και στην υπονόμηση της εμπιστοσύνης τους σε σχέση με τη νομιμότητα της επεξεργασίας που λαμβάνει εν γένει χώρα¹. Οι ως ανησυχίες έχουν απασχολήσει και τον ευρωπαϊκό νομοθέτη, ο οποίος στα πλαίσια των Αιτιολογικών Σκέψεων του Προοιμίου του ΓΚΠΔ έσπευσε να δηλώσει τον προβληματισμό του αναφορικά με τις νέες προκλήσεις που δημιουργούνται για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ένεκα των ραγδαίων τεχνολογικών εξελίξεων, της παγκοσμιοποίησης και της όλο και ευρύτερης εκμετάλλευσης των προσωπικών δεδομένων από επιχειρήσεις²

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται στην πρώτη γραμμή της ανάπτυξης ενός νομικού πλαισίου για την αντιμετώπιση αυτών των ανησυχιών, κυρίως μέσω του ΓΚΠΔ. Ο τελευταίος έθεσε ένα παγκόσμιο πρότυπο για την προστασία των δεδομένων, δίνοντας έμφαση στη διαφάνεια, τη λογοδοσία και την προστασία τους. Εισήγαγε αυστηρές απαιτήσεις για τις δραστηριότητες κατάρτισης προφίλ, ιδίως όταν αυτές αφορούν ευαίσθητα δεδομένα ή παράγονται έννομα

---

¹ Λίλιαν Μήτρου, Σπύρος Τάσσης, Ηλιάνα Κωστή, Απόστολος Βόρρας, Βασίλης Καρκατζούνης, 2023, "Μπορεί ο αλγόριθμος...", Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, σελ.152

² Αιτιολογική σκέψη 6 του ΓΚΠΔ

αποτελέσματα για τα φυσικά πρόσωπα. Οι διατάξεις του εν λόγω Κανονισμού βάσει των άρθρων 4, 9 και 22 αφορούν συγκεκριμένα τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να πραγματοποιηθεί κατάρτιση προφίλ, διασφαλίζοντας ότι τα άτομα έχουν το δικαίωμα να μην υπόκεινται σε αποφάσεις που βασίζονται αποκλειστικά σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία. Είναι πολύ σημαντικό να καταστεί σαφές ότι ο ΓΚΠΔ ενεργώντας προληπτικά, έχει προβλέψει δικλίδες ασφαλείας έτσι ώστε τα προβλεπόμενα στις ως άνω διατάξεις, όπως θα αναλυθούν εκτενώς στην παρούσα, να εφαρμόζονται και κατά τη συλλογή των εν λόγω δεδομένων, προκειμένου για παράδειγμα να καταρτιστεί το προφίλ ενός ατόμου³

Συμπληρώνοντας τον ΓΚΠΔ, ο Κανονισμός για τις ψηφιακές αγορές (DMA) και ο Κανονισμός για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA) αντιπροσωπεύουν τις τελευταίες νομοθετικές προσπάθειες της ΕΕ για τη συνολική ρύθμιση του ψηφιακού οικοσυστήματος. Ο πρώτος (DMA) επικεντρώνεται στη διασφάλιση του θεμιτού ανταγωνισμού στις ψηφιακές αγορές, ιδίως όσον αφορά τις μεγάλες επιγραμμικές πλατφόρμες που λειτουργούν ως ρυθμιστές πρόσβασης, ενώ ο δεύτερος (DSA) αποσκοπεί στη δημιουργία ασφαλέστερου ψηφιακού χώρου μέσω της ρύθμισης του επιγραμμικού περιεχομένου και των ενδιάμεσων υπηρεσιών. Αμφότερες οι πράξεις αφορούν την κατάρτιση προφίλ, αν και σε διαφορετικά πλαίσια και με διακριτούς στόχους η κάθε μία.

Ο συνδυασμός των ως άνω Κανονισμών συνθέτει ένα περίπλοκο νομικό τοπίο, εντός του οποίου θα πρέπει να χαράξουν οι εκάστοτε επιχειρήσεις και οι υπεύθυνοι επεξεργασίας την πολιτική τους. Ενώ ο ΓΚΠΔ παρέχει τις θεμελιώδεις αρχές της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, η DMA και η DSA εισάγουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις προσαρμοσμένες στην τρέχουσα πραγματικότητα της ψηφιακής αγοράς. Από κοινού, οι κανονισμοί αυτοί αποσκοπούν στην εξισορρόπηση των οφελών της ψηφιακής καινοτομίας με την ανάγκη προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ατόμων.

---

³ Κατευθυντήριες γραμμές για την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και την κατάρτιση προφίλ για τους σκοπούς του κανονισμού 2016/679, ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

Η παρούσα εργασία διερευνά το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την κατάρτιση προφίλ βάσει των ως άνω Κανονισμών της ΕΕ, ενώ παράλληλα εξετάζει και τον τρόπο αλληλεπίδρασης μεταξύ τους, αλλά και τις συνέπειές τους τόσο για τα υποκείμενα των δεδομένων όσο και για τους υπεύθυνους επεξεργασίας. Αναλύοντας μεταξύ άλλων τα σημεία σύγκλισης και απόκλισης των εν λόγω νομοθετικών κειμένων, η παρούσα στοχεύει στην παροχή μιας ολοκληρωμένης κατανόησης του τρόπου με τον οποίο ρυθμίζεται η κατάρτιση προφίλ στην ψηφιακή οικονομία της ΕΕ, προσφέροντας πληροφορίες για το μέλλον της προστασίας δεδομένων και της ψηφιακής ρύθμισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΦΙΛ

Α.1. Ο ΓΚΠΔ γενικά

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων αποτελούσε πάντοτε μία από τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ένα από τα πιο αναγκαία ρύθμισης ζητήματα στα πλαίσια της οργάνωσής της. Μία πρώτη προσπάθεια προς αυτήν την κατεύθυνση έγινε στις 24-10-1995 όταν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προέβη στην έκδοση της Οδηγίας 95/46 αναφορικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών⁴. Βασική ιδέα, πάνω στην οποία βασίστηκε το παρόν νομοθέτημα ήταν ότι *“τα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων υπηρετούν τον άνθρωπο και ότι πρέπει, ανεξαρτήτως ιθαγένειας ή κατοικίας των φυσικών προσώπων, να σέβονται τις θεμελιώδεις ελευθερίες και τα δικαιώματά τους, και ιδίως την ιδιωτική ζωή, και να συμβάλλουν στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο, στην ανάπτυξη των εμπορικών συναλλαγών καθώς και στην ευημερία του ατόμου”*⁵. Η παρούσα οδηγία εναρμονίστηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Νόμο 2472/1977⁶, ο οποίος αποτέλεσε και την πρώτη καθολική προσπάθεια της χώρας μας στην ρύθμιση των σημαντικότερων ζητημάτων σε σχέση με την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Γρήγορα η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, η συστηματική και όλο επεκτεινόμενη αυτοματοποίηση των διαδικασιών, καθώς και οι αυξανόμενες προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας, κατέδειξαν την αναποτελεσματικότητα των προαναφερθέντων νομοθετημάτων να προστατεύσουν τα θεμελιώδη δικαιώματα των υποκειμένων, καθιστώντας επιτακτική την ανάγκη για την υιοθέτηση ενός νέου πλέγματος ενιαίων και δεσμευτικών κανόνων σε σχέση με τα προσωπικά δεδομένα.

---

⁴ ΟΔΗΓΙΑ 95/46/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

⁵ Σκέψη 2 Οδηγίας 95/46/ΕΚ

⁶ Ν.2472/1977 - ΦΕΚ Α'50 /10.4.1997

Εν όψει των ανωτέρω, στις 26/05/2018 τίθεται σε εφαρμογή ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), (εφεξής ΓΚΠΔ), γνωστός και ως General Data Protection Regulation (GDPR), ο οποίος ρυθμίζει κατά δεσμευτικό⁷ και ομοιόμορφο, ως προς όλα τα μέρη του, τρόπο, την προστασία των φυσικών προσώπων από την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων. Έχοντας ως θεμέλιά του το άρθρο 8 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το άρθρο 16 παράγραφος 1 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ)⁸, ο ΓΚΠΔ συμβαδίζοντας με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις και την παγκοσμιοποίηση, δημιουργεί ένα ισχυρό και συνεκτικό πλαίσιο προστασίας δεδομένων στην Ένωση⁹, επιχειρώντας να καταπολεμήσει την ανασφάλεια δικαίου που είχε δημιουργήσει η προ ισχύουσα Οδηγία 95/46/ΕΚ. Βασικά του χαρακτηριστικά αποτελούν οι προβλέψεις του για τη δίκαιη και τη νόμιμη επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, ο περιορισμός του σκοπού της επεξεργασίας, η διαφανής ενημέρωση των υποκειμένων, η αυξημένη προστασία ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων, καθώς και τα εχέγγυα προστασίας που προσφέρονται έναντι σε πρακτικές που δύνανται να αποτελέσουν απειλή για τα προσωπικά δεδομένα. Αξίζει να αναφερθεί ότι με το υπό εξέταση νομοθετικό κείμενο, αποσαφηνίστηκαν και πολλά κενά που είχαν δημιουργηθεί από τα προηγούμενα νομοθετήματα, ενώ ενισχύθηκε και το πνεύμα της προληπτικής δράσης έναντι της εκ των υστέρων κατασταλτικής παρέμβασης.¹⁰ Ο ΓΚΠΔ ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον Νόμο 4624/2019 (ΦΕΚ Α' 137/ 29.8.2019), με σκοπό μεταξύ άλλων τη λήψη μέτρων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.¹¹

---

⁷ Άρθρο 99 ΓΚΠΔ

⁸ Αιτιολογική σκέψη 1 του ΓΚΠΔ

⁹ Αιτιολογική σκέψη 7 του ΓΚΠΔ

¹⁰ Παναγόπουλου – Κουτνατζή Φ., 2017, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Εκδόσεις Σάκουλας

¹¹ Αιτιολογική Έκθεση Νόμου 4624/2019

Ιδιαίτερη έμφαση στα πλαίσια του ΓΚΠΔ, δίδεται στην μαζική επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων. Στο άρθρο 2 του Κανονισμού αναφέρεται ότι *“Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στην, εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης”*¹². Από την εν λόγω διάταξη γίνεται αντιληπτό ότι από την στιγμή που θα λάβει χώρα αυτοματοποιημένη επεξεργασία, αυτή και μόνο η ενέργεια αρκεί άνευ ετέρου προκειμένου να τεθεί σε εφαρμογή ο Κανονισμός, χωρίς να απαιτείται η εξέταση οποιασδήποτε άλλης προϋπόθεσης. Ως δε αυτοματοποιημένη επεξεργασία, νοείται αυτή που πραγματοποιείται άνευ ουσιαστικής ανθρώπινης συμβολής, όπως θα αναλυθεί και εκτενώς στην συνέχεια της παρούσας.¹³ Συμβαδίζοντας συνεπώς ο Κανονισμός με τις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές εξελίξεις, καθώς και με την εμφάνιση νέων εργαλείων και μέσων συγκέντρωσης και αποθήκευσης δεδομένων (τεχνητή νοημοσύνη, υπολογιστικό νέφος κλπ), κύριο χαρακτηριστικό των οποίων αποτελεί η μεταξύ άλλων όλο και μικρότερη ανθρώπινη παρέμβαση και η αυτοματοποίηση των διαδικασιών, επιχείρησε να θεσμοθετήσει ένα ευρύτερο πλέγμα προστασίας έναντι σε τέτοιες μορφές επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων.

A.2. Η έννοια της κατάρτισης προφίλ γενικά

Την έννοια της «κατάρτισης προφίλ» (εφεξής και ως *profiling*) την συναντάμε σε πολλούς κλάδους επιστημών και μη, δημόσιων ή ιδιωτικών, όπως για παράδειγμα στην ιατρική, όπου ο εκάστοτε ιατρός πριν την εξέταση του οποιουδήποτε ασθενή φροντίζει να λάβει πλήρες ιστορικό αυτού, καταρτίζοντας το “προφίλ” του για την αποτελεσματικότερη μεταχείριση του κάθε περιστατικού. Τι ορίζεται όμως ως *profiling*?

Ως *profiling* ορίζεται εδώ *“η συστηματική και σκόπιμη καταγραφή και ταξινόμηση των δεδομένων που σχετίζονται με ένα άτομο - ένα προφίλ είναι*

---

¹² Άρθρο 2 ΓΚΠΔ

¹³ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

επομένως μια συλλογή δεδομένων που αναφέρονται σε ένα πρόσωπο¹⁴. Η κατάρτιση προφίλ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εξόρυξη δεδομένων για την αποτελεσματικότητά της¹⁵.

Σύμφωνα με τον πολύ ενδιαφέροντα ορισμό στον οποίο προχώρησε το Συμβούλιο της Ευρώπης σε σχέση με το εδώ εξεταζόμενο ζήτημα, «κατάρτιση προφίλ» αποτελεί «η τεχνική αυτόματη επεξεργασία δεδομένων που αποτελείται από την εφαρμογή ενός «προφίλ» σε ένα άτομο, ιδίως για τη λήψη αποφάσεων που το αφορούν ή για την ανάλυση ή την πρόβλεψη των προσωπικών του προτιμήσεων, συμπεριφορών και στάσεων¹⁶».

Η σπουδαιότητά του profiling επομένως συνίσταται στην ικανότητά πρόβλεψης της μελλοντικής συμπεριφοράς ενός ατόμου με βάση τα προηγούμενα δεδομένα του, γεγονός που το καθιστά κρίσιμο εργαλείο σε διάφορους τομείς, όπως σε αυτούς που σχετίζονται με προωθητικούς σκοπούς, χρηματοπιστωτικούς και φορολογικούς, με απώτερο στόχο την υποβοήθηση στη λήψη αποφάσεων¹⁷.

Το profiling, αναλόγως των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του και των μέσων που χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση των εκάστοτε σκοπών δύναται να διακριθεί σε διάφορες κατηγορίες. Για παράδειγμα το οργανικό profiling εμφανίζεται φυσικά στα οικοσυστήματα, το ανθρώπινο περιλαμβάνει σκόπιμη ανάλυση δεδομένων ενώ το profiling των μηχανών (machine profiling) βασίζεται σε αλγοριθμικούς αυτοματισμούς χωρίς συνειδητή ανθρώπινη συμβολή. Η κατάρτιση προφίλ ποικίλλει επίσης μεταξύ αυτοματοποιημένων και αυτόνομων διαδικασιών: η διαχείριση της αυτοματοποιημένης κατάρτισης προφίλ γίνεται αλγοριθμικά χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, ενώ η αυτόνομη κατάρτιση προφίλ λειτουργεί ανεξάρτητα στο πλαίσιο συστημάτων αυτορρύθμισης. Μια άλλη διάκριση που μπορεί να γίνει είναι αυτή μεταξύ ομαδικού και ατομικού profiling. Το πρώτο στοχεύει σε χαρακτηριστικά που μοιράζονται σε μια ομάδα,

---

¹⁴ Moritz Büchi, Eduard Fosch-Villaronga, Christoph Lutz, Aurelia Tamò-Larrieux, Shruthi Velidi, Salome Viljoen, 2020, The chilling effects of algorithmic profiling: Mapping the issues

¹⁵ Bart W. Schermer, 2011, The limits of privacy in automated profiling and data mining

¹⁶ Συμβούλιο της Ευρώπης, The protection of individuals with regard to automatic processing of personal data in the context of profiling, Recommendation CM/Rec (2010)13 and explanatory memorandum, 2010

¹⁷ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

είτε καθολικά είτε πιθανολογικά, ενώ το δεύτερο προσαρμόζει τις αναλύσεις σε ένα μόνο άτομο για εξατομικευμένες πληροφορίες. Βέβαια η κατάρτιση προφίλ μπορεί να είναι άμεση ή έμμεση, όπου κατά την πρώτη χρησιμοποιούνται δεδομένα που λαμβάνονται απευθείας από ιδιώτες, ενώ κατά τη δεύτερη συνάγονται χαρακτηριστικά μέσω συγκεντρωτικών δεδομένων, παράγοντας πιθανολογικά και όχι οριστικά συμπεράσματα.¹⁸ Οι διακρίσεις αυτές υπογραμμίζουν την ποικιλομορφία και τη ρυθμιστική σημασία της κατάρτισης προφίλ.

Από τα ανωτέρω και από το σύνολο των πληροφοριών που εξάγονται, συνάγεται πως η διαδικασία της κατάρτισης προφίλ μπορεί να οδηγήσει στην αύξηση της αποδοτικότητας του εκάστοτε οργανισμού/προσώπου που την εφαρμόζει και στην παράλληλη εξοικονόμηση κεφαλαίων.¹⁹

Η μετάβαση άλλωστε στην ψηφιακή εποχή και πλέον στην εποχή των μεγάλων δεδομένων (big data), έχει μετατρέψει την “παραδοσιακή έννοια” του profiling σε μία αυτοματοποιημένη αλγοριθμική μορφή του, επιτρέποντας τη δημιουργία προφίλ από πολλές περισσότερες και πιο εκτεταμένες πηγές δεδομένων, εξαιτίας μεταξύ άλλων της ανεξάντλητης διαθεσιμότητας αυτών στο διαδίκτυο και της τάσης για δημιουργία πλατφορμών σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας ενός ατόμου²⁰.

Ο σοβαρός αντίλογος βέβαια, όπως θα αναλυθεί και εκτενώς στην συνέχεια της παρούσας, ανακύπτει όταν η ως άνω συγκέντρωση δεδομένων τυγχάνει μαζική και άνευ περιορισμών, αλλά και όταν η κατάρτιση προφίλ οδηγεί σε αυτοματοποιημένες αποφάσεις που έχουν νομικές ή παρόμοιες σημαντικές επιπτώσεις στο υποκείμενο των δεδομένων, οι οποίες ρυθμίζονται ιδιαίτερα από το άρθρο 22 του ΓΚΠΔ²¹

---

¹⁸ V. Ferraris (AMAPOLA); F. Bosco, G. Cafiero, E. D’Angelo, Y. Suloyeva (UNICRI) Internal reviewer: B.J. Koops (Tilburg University), Defining Profiling, 2013

¹⁹ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

²⁰ Tufekci, Z. (2014). Engineering the public: big data, surveillance and computational politics. First Monday, 19(7).

²¹ Erdős, M. (2020). Automated decision-making under the GDPR: Practical cases and controversies. European Data Protection Law Review

Α.3. Παραδείγματα και συνέπειες του profiling στα δικαιώματα των υποκειμένων

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη ενότητα, υφίστανται πολλά οφέλη σε διάφορους τομείς της κοινωνίας, από τη δημιουργία προφίλ των χρηστών, τα οποία σχετίζονται κυρίως με την ευκολότερη προσαρμογή των εκάστοτε υπηρεσιών στην αποτελεσματικότερη ικανοποίηση των ατομικών αναγκών των υποκειμένων.²² Έτσι η καταγραφή του ιατρικού ιστορικού ενός ασθενή, καθοδηγεί τον ιατρό στην υιοθέτηση της κατάλληλης θεραπευτικής μεθόδου, ενώ η παρατήρηση της συμπεριφοράς των προσώπων στον τομέα των μεταφορών, μπορεί να οδηγήσει στον επαναπρογραμματισμό λ.χ κάποιων πτήσεων προς έναν συγκεκριμένο προορισμό, που θα εμφανίζεται ως πρώτη προτίμηση των ταξιδιωτών σε μία δεδομένη χρονική περίοδο.

Μία πολύ σημαντική πτυχή της κατάρτισης προφίλ χρηστών, αποτελεί η χρήση τους στη στοχευμένη διαφήμιση, όπου η συμπεριφορά περιήγησης στο διαδίκτυο και οι προτιμήσεις/ενδιαφέροντα των ατόμων παρακολουθούνται για την παροχή εξατομικευμένου περιεχομένου ή διαφημίσεων.²³ Αυτό μάλιστα μπορεί να οδηγήσει και σε ευρεία στόχευση υποκειμένων, η οποία δεν λαμβάνει μόνο τη μορφή εκστρατείας marketing για προωθητικούς σκοπούς, αλλά ενδέχεται να καλύπτει και κρίσιμες κοινωνικοπολιτικές πτυχές της κοινωνίας, όταν αυτές οι εκστρατείες συνδέονται με τη στόχευση ψηφοφόρων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της τελευταίας αυτής περίπτωσης αποτελεί η δράση της Cambridge Analytica, μίας βρετανικής εταιρείας, η οποία χρησιμοποιώντας δεδομένα που είχαν συλλεχθεί από λογαριασμούς Facebook εκατομμυρίων χρηστών εν αγνοία τους και χωρίς τη συγκατάθεσή τους, προσπαθούσε να “στοχεύσει” σε ψηφοφόρους για τους οποίους πίστευε ότι θα ήταν πιο δεκτικοί να ενστερνιστούν τους σκοπούς του εκάστοτε “πελάτη τους” πολιτικού προσώπου.²⁴

Εν όψει των ανωτέρω κρίνεται σκόπιμο, εκτός των θετικών επιπτώσεων της κατάρτισης προφίλ που αναφέρθηκαν, να γίνει λόγος και για τους σοβαρούς

---

²² ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

²³ Moritz Büchi, Eduard Fosch-Villaronga, Christoph Lutz, Aurelia Tamò-Larrieux, Shruthi Velidi, Salome Viljoen, 2020, The chilling effects of algorithmic profiling: Mapping the issues

²⁴ New York Times, 2018 “How Trump Consultants Exploited the Facebook Data of Millions”

κινδύνους για τα ατομικά δικαιώματα των χρηστών που εγκυμονεί η ως άνω μορφή επεξεργασίας, ιδίως όταν αυτή δε συνοδεύεται και από τις αντίστοιχες εγγυήσεις. Ουσιώδης κίνδυνος για τα άτομα υφίσταται όταν το profiling βασίζεται σε αδιαφανείς διαδικασίες οι οποίες μάλιστα δεν είναι δυνατόν να ελεγχθούν από τα τελευταία ή πολύ περισσότερο αν τα ίδια δε γνωρίζουν καν ότι έχει συντελεστεί κατάρτιση προφίλ σε βάρος τους. Ενδέχεται ακόμα η κατάρτιση προφίλ να οδηγήσει και στη δημιουργία διακρίσεων σε βάρος ενός υποκειμένου, μέσω του αποκλεισμού του από μία υπηρεσία (άρνηση χορήγησης δανείου βασιζόμενη στο προφίλ του δανειολήπτη που έχει σχηματιστεί), αλλά και στην κοινωνική περιθωριοποίησή του, στην αποπροσωποποίηση και τις ασυμμετρίες πληροφόρησης, μέσω της κατάταξής του σε μία ειδικότερη ομάδα, για την οποία για παράδειγμα έχει επιλεγεί η προώθηση και η τροφοδοσία συγκεκριμένης μορφής ειδήσεων.²⁵

Έχοντας αναφερθεί στην έννοια του profiling και στις συνέπειες αυτού στα υποκείμενα, δε θα πρέπει να παραλειφθεί και μία άλλη πολύ σημαντική επίπτωση αυτού στα δικαιώματα των χρηστών ως απόρροια της σύνδεσής του με την παρακολούθηση των τελευταίων.

Μια συγκεκριμένη μορφή παρακολούθησης, γνωστή ως dataveillance, αναφέρεται στη συνεχή παρακολούθηση των πολιτών σχετικά με τα μεταδεδομένα τους (metadata) ή ευρύτερα, με τα διαδικτυακά τους δεδομένα, η οποία επιτρέπει τη συνεχή παρακολούθηση των δεδομένων για "μη δηλωμένους προκαθορισμένους σκοπούς".²⁶ Αυτή η μορφή επιτήρησης οδηγεί κατ'επακόλουθο στη μαζική συλλογή προσωπικών δεδομένων, η οποία υπό την αρρύθμιστη και άνευ νομοθετικού πλαισίου μορφή της μπορεί να επιφέρει μαζική απειλή για την πληροφοριακή ιδιωτικότητα των υποκειμένων, τα οποία φαντάζουν ανυπεράσπιστα απέναντι στην ανεξέλεγκτη επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων.

Ενώ συνεπώς η κατάρτιση προφίλ και η εξόρυξη δεδομένων αποτελούν σημαντικά εργαλεία για την αντιμετώπιση μεταξύ άλλων της υπερφόρτωσης

---

²⁵ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

²⁶ Van Dijck, José. 2014. Datafication, dataism and dataveillance: Big Data between scientific paradigm and ideology. *Surveillance & Society*

πληροφοριών, είναι ζωτικής σημασίας να χρησιμοποιούνται με υπεύθυνο τρόπο ώστε να αποφεύγονται οι κίνδυνοι για τα υποκείμενα²⁷

A.4. Η εφαρμογή του ΓΚΠΔ στην κατάρτιση προφίλ

Η κατάρτιση προφίλ σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ αποτελεί μία μορφή επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων ως προς την οποία εφαρμογή έχουν όλες οι αρχές προστασίας, όλοι οι νομικοί λόγοι και όλοι εν γένει οι κανόνες που προβλέπονται στον παρόντα Κανονισμό και ρυθμίζουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.²⁸ Ο ΓΚΠΔ τυγχάνει εφαρμογής σε όλες τις πράξεις που περιλαμβάνουν συγκέντρωση πληροφοριών με σκοπό τη δημιουργία προφίλ, συμπεριλαμβανομένης και της εφαρμογής αυτών (καταρτισθέντων προφίλ) στα φυσικά πρόσωπα, αλλά και στο πλαίσιο λήψεως αποφάσεων ως αποτέλεσμα αυτοματοποιημένης επεξεργασίας ή κατάρτισης προφίλ των υποκειμένων.²⁹

Η έννοια που αποδίδεται στην “κατάρτιση προφίλ” σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ είναι ιδωμένη από την σκοπιά προστασίας των προσωπικών δεδομένων, σε μία προσπάθεια οριοθέτησης της αλόγιστης ταξινόμησης προτιμήσεων, συμπεριφορών κλπ. Ως «κατάρτιση προφίλ» συνεπώς σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ και το άρθρο 4 αυτού ορίζεται: «οποιαδήποτε μορφή αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συνίσταται στη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για την αξιολόγηση ορισμένων προσωπικών πτυχών ενός φυσικού προσώπου, ιδίως για την ανάλυση ή την πρόβλεψη πτυχών που αφορούν την απόδοση στην εργασία, την οικονομική κατάσταση, την υγεία, τις προσωπικές προτιμήσεις, τα ενδιαφέροντα, την αξιοπιστία, τη συμπεριφορά, τη θέση ή τις μετακινήσεις του εν λόγω φυσικού προσώπου³⁰». Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η έννοια του profiling περιλαμβάνει τα εξής στοιχεία: αφενός την οποιασδήποτε

---

²⁷ Bart W. Schermer, 2011, The limits of privacy in automated profiling and data mining

²⁸ Σύμφωνα με την Αιτιολογική σκέψη 72 του ΓΚΠΔ: “Η κατάρτιση προφίλ υπόκειται στους κανόνες του παρόντος κανονισμού που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως νομικοί λόγοι επεξεργασίας ή αρχές προστασίας δεδομένων. Σε αυτό το πλαίσιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων που συστήνεται με τον παρόντα κανονισμό («Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων») θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να δίνει κατευθύνσεις.”

²⁹ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

³⁰ Άρθρο 4, παρ. 1, εδ. 4, Κανονισμού 2016/679/ΕΕ

μορφής αυτοματοποιημένη επεξεργασία, η οποία αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και αφετέρου την αξιολόγηση των εν λόγω πληροφοριών που συλλέγονται με τον ως άνω τρόπο, προκειμένου να αναλυθούν μοτίβα συμπεριφορών και προσωπικών πτυχών των υποκειμένων.³¹ Επί της ουσίας μέσω του profiling επιχειρείται η συσχέτιση μεταξύ δεδομένων η οποία εφόσον επιτευχθεί μπορεί να οδηγήσει στην κατάταξη ενός ατόμου σε μία ευρύτερη κατηγορία³²

Όταν μιλάμε για αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, στο πλαίσιο του ΓΚΠΔ, εννοούμε την επεξεργασία που βασίζεται εν όλω ή εν μέρει σε αυτοματοποιημένα μέσα, μέσω κυρίως της χρήσης τεχνολογιών και αλγορίθμων (και πλέον μέσω της χρήσης συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης) για την ανάλυση και αξιολόγηση δεδομένων και για την πρόβλεψη συμπεριφορών ή άλλων χαρακτηριστικών ενός ατόμου, με απώτερο σκοπό συχνά την κατάρτιση προφίλ αυτού. Η αυτοματοποιημένη επεξεργασία διενεργείται σε ηλεκτρονικό αρχείο.³³ Παρατηρούμε συνεπώς ότι από τη ως άνω διαδικασία “απουσιάζει” η ουσιαστική ανθρώπινη παρέμβαση.³⁴ Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 επισημαίνει ότι “Μια αυτοματοποιημένη διαδικασία παράγει στην πραγματικότητα μια σύσταση σχετικά με ένα υποκείμενο δεδομένων”. Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι η ανθρώπινη συμμετοχή δεν συνεπάγεται απαραίτητα τον αποκλεισμό της δραστηριότητας από τον ορισμό της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, όμως μπορεί να αποκλείσει το χαρακτηρισμό μιας απόφασης ως τέτοιας που λήφθηκε αποκλειστικά με αυτοματοποιημένα μέσα και αυτό έχει ιδιαίτερα σημασία για τα υποκείμενα, περί της εφαρμογής ή μη του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, για το οποίο θα γίνει λόγος κατωτέρω³⁵. Στον εδώ εξεταζόμενο ορισμό που αποδίδεται στην έννοια της κατάρτισης προφίλ με βάση το άρθρο 4 του ΓΚΠΔ ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η επιλογή του νομοθέτη να χρησιμοποιήσει την φράση «οποιαδήποτε μορφή αυτοματοποιημένης επεξεργασίας», διευρύνοντας έτσι τις περιπτώσεις όπου μία πρακτική θα μπορεί να χαρακτηριστεί ως profiling με ακόμα πιο

---

³¹ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

³² Μήτρου Α., Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2017, σελ.128-131

³³ Χριστοδούλου Ν. Κωνσταντίνος, Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων, 2013, σελ.28-29

³⁴ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

³⁵ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

ξεκάθαρο τρόπο. Έτσι σε μία μορφή επεξεργασίας κατά την οποία παρεμβάλλεται “ανθρώπινος παράγοντας” δεν μπορούμε να μιλάμε άνευ ετέρου για μη συμπερίληψη της συγκεκριμένης περίπτωσης στον ως άνω ορισμό, αλλά θα πρέπει περαιτέρω να διερευνήσουμε το βαθμό της ανθρώπινης επέμβασης.

Η έννοια της «αποκλειστικά αυτοματοποιημένης επεξεργασίας» παραμένει αμφιλεγόμενη. Τα δικαστήρια και οι αρχές προστασίας δεδομένων της ΕΕ έχουν αποφανθεί ότι μια διαδικασία δεν θεωρείται αμιγώς αυτοματοποιημένη όταν απαιτείται ουσιαστική ανθρώπινη συμμετοχή, όπως η οργανωμένη επίβλεψη/επιθεώρηση αυτοματοποιημένων σημάτων απάτης από πολλαπλούς εξεταστές ή η επικύρωση αυτοματοποιημένων αξιολογήσεων από προϊστάμενους. Αντίθετα, αποφάσεις που θεωρούνται αποκλειστικά αυτοματοποιημένες αφορούν συνήθως αποτελέσματα που καθορίζονται αποκλειστικά από αλγορίθμους με ελάχιστη ανθρώπινη επιρροή.³⁶

Θα πρέπει πάντως να γίνει ένας διαχωρισμός ανάμεσα στην έννοια της «οποιαδήποτε μορφής αυτοματοποιημένης επεξεργασίας» του άρθρου 4 στοιχείο 4 του ΓΚΠΔ και της απόφασης που στηρίζεται «αποκλειστικά» σε μέσα αυτοματοποιημένης επεξεργασίας του άρθρου 22 & 1 του ΓΚΠΔ (για την οποία θα μιλήσουμε αναλυτικά κατωτέρω), καθώς στην μεν πρώτη ο νομοθέτης αρκείται σε οποιαδήποτε μορφή αυτής προκειμένου να ορίσει την έννοια του *profiling*, ενώ στη δε δεύτερη επιφυλάσσει υπέρ των υποκειμένων επιπρόσθετες εγγυήσεις, θέτοντας παράλληλα περιορισμούς αλλά και απαγορεύσεις.³⁷

Νομοθέτημα σταθμός σε σχέση με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία αποτέλεσε η Σύμβαση 1085, στην οποία προχώρησε το Συμβούλιο της Ευρώπης, για την προστασία των ατόμων σε σχέση με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα³⁸, που κύριο στόχο είχε την προστασία των

---

³⁶ Sebastião Barros Vale and Gabriela Zanfir-Fortuna, 2022, Automated Decision-Making Under the GDPR: Practical Cases from Courts and Data Protection Authorities

³⁷ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

³⁸ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την εξουσιοδότηση των κρατών μελών να κυρώσουν, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρωτόκολλο για την τροποποίηση της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων σε σχέση με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα (ETS αριθ. 108), COM(2018) 451 final)

θεμελιωδών δικαιωμάτων των υποκειμένων απέναντι στην αυθαίρετη αυτοματοποιημένη επεξεργασία που υπόκειντο.

Συνεχίζοντας την ανάλυση των επιμέρους εννοιών που συνθέτουν τον ορισμό του profiling μεταβαίνουμε στην προϋπόθεση της «αξιολόγησης ορισμένων προσωπικών πτυχών ενός φυσικού προσώπου», που αποτελεί και τον σκοπό για χάρη του οποίου λαμβάνει χώρα η κατάρτιση προφίλ του υποκειμένου. Βασικός παράγοντας που θα μας υποδείξει την εφαρμογή ή μη του ΓΚΠΔ στην εκάστοτε κατάρτιση προφίλ είναι ο σκοπός της ταξινόμησης των προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται. Διότι αν ο τελευταίος συνίσταται απλά και μόνο σε γενικούς στατιστικούς σκοπούς, χωρίς εξαγωγή συμπερασμάτων για συγκεκριμένα άτομα, δεν μπορούμε να μιλήσουμε για εφαρμογή του ΓΚΠΔ, όχι τουλάχιστον στα πλαίσια της “κατάρτισης προφίλ”.³⁹ Σε αυτό ακριβώς το χαρακτηριστικό εντοπίζεται και το σημείο ταύτισης του σχετικού ορισμού που περιλαμβάνεται στη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης CM/Rec (2010) 13 and explanatory memorandum (που κατά τα λοιπά δεν υιοθετήθηκε στο σύνολό του στο οριστικό κείμενο του Κανονισμού), αφού επεξεργασία η οποία δεν ισοδυναμεί με εξαγωγή συμπερασμάτων δεν αποτελεί “κατάρτιση προφίλ”. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με την ως άνω σύσταση profiling αποτελεί “*an automatic data processing technique that consists of applying a “profile” to an individual, particularly in order to take decisions concerning her or him or for analysing or predicting her or his personal preferences, behaviours and attitudes*”⁴⁰.

Η κατάρτιση προφίλ αποτελεί αναμφισβήτητα σημαντικό εργαλείο για τη διαχείριση και την αξιολόγηση δεδομένων, εντούτοις ενέχει σοβαρούς κινδύνους, ιδιαίτερα όσον αφορά την αντιστοίχιση των δεδομένων με την πραγματική συμπεριφορά του ατόμου και τη διαφάνεια της διαδικασίας. Η αδιαφάνεια στην εφαρμογή των πρακτικών καταρτίσεως προφίλ μπορεί να οδηγήσει σε παραβίαση θεμελιωδών δικαιωμάτων των υποκειμένων, κρίσιμα ζητήματα τα οποία θα μας απασχολήσουν στην παρούσα ανάλυση.

---

³⁹ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁴⁰ Συμβούλιο της Ευρώπης, The protection of individuals with regard to automatic processing of personal data in the context of profiling, Recommendation CM/Rec (2010)13 and explanatory memorandum, 2010

A.5. Η αντιμετώπιση του ΓΚΠΔ όταν εμπίπτει στο άρθρο 22 του ΓΚΠΔ

Η σημαντικότερη διάταξη για την κατάρτιση προφίλ στον ΓΚΠΔ αποτελεί αυτή του άρθρου 22, η οποία περιγράφει έναν από τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να χρησιμοποιηθεί το profiling⁴¹. Στη συγκεκριμένη περίπτωση περιγράφεται η αποκλειστικά αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, η οποία παράγει νομικά αποτελέσματα ή επηρεάζει σημαντικά με παρόμοιο τρόπο το υποκείμενο των δεδομένων. Ο ΓΚΠΔ προβλέπει γενική απαγόρευση ως προς το συγκεκριμένο είδος επεξεργασίας που περιγράφεται σε αυτό. Πιο συγκεκριμένα στην παράγραφο 1 αναφέρεται ότι *«το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να μην υπόκειται σε απόφαση που λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, η οποία παράγει έννομα αποτελέσματα που το αφορούν ή το επηρεάζει σημαντικά με παρόμοιο τρόπο»*⁴².

Η αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων συνίσταται στην λήψη τέτοιων αποκλειστικά με αυτοματοποιημένες διαδικασίες, αξιοποιώντας τα τεχνολογικά μέσα, χωρίς ανθρώπινη συμμετοχή.⁴³ Η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 παρατηρεί ότι: *“Εάν ένας άνθρωπος εξετάζει και λαμβάνει υπόψη άλλους παράγοντες στο πλαίσιο λήψης της τελικής απόφασης, η εν λόγω απόφαση δεν «λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει» αυτοματοποιημένης επεξεργασίας”*⁴⁴. Η αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων που συχνά συνδέεται με την κατάρτιση προφίλ σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ, ποικίλλει ως προς την εφαρμογή της. Στην πιο “αυτοματοποιημένη” μορφή της, οι αποφάσεις λαμβάνονται πλήρως χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, όπως για παράδειγμα συμβαίνει στην αυτόματη απόρριψη αιτήσεων πίστωσης ή στις πρακτικές πρόσληψης μέσω ηλεκτρονικών συστημάτων. Σε διαφορετικό σενάριο, τα αποτελέσματα της κατάρτισης προφίλ αποτελούν μόνο έναν από τους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη, με τον ανθρώπινο παράγοντα να διατηρεί

---

⁴¹ Οι άλλοι 2 τρόποι συνίστανται στην γενική δημιουργία προφίλ των υποκειμένων και στην λήψη απόφασης βάσει του καταρτισθέντος προφίλ

⁴² Άρθρο 22, παρ.1, Κανονισμού 2016/679/ΕΕ

⁴³ Klaus Wiedemann, 2022, Profiling and (automated) decision-making under the GDPR: A two-step approach

⁴⁴ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ

την εξουσία να παρακάμπτει τις αυτοματοποιημένες προτάσεις. Ωστόσο, ψυχολογικοί παράγοντες, όπως η «προκατάληψη υπέρ της αυτοματοποίησης», συχνά οδηγούν τους ανθρώπους να εμπιστεύονται τις αυτοματοποιημένες διαδικασίες, ακόμη και όταν έχουν την αρμοδιότητα να αποφασίζουν. Αυτή η εξάρτηση περιπλέκει τη διάκριση μεταξύ πλήρως αυτοματοποιημένων και ανθρώπινων διαδικασιών, αναδεικνύοντας την περίπλοκη αλληλεπίδραση μεταξύ τεχνολογίας και ανθρώπινης διακριτικής ευχέρειας στη λήψη αποφάσεων.⁴⁵

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να γίνει και η εξής διάκριση: Η κατάρτιση προφίλ δεν οδηγεί άνευ ετέρου σε “αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων”. Η Ομάδα για την Προστασία Δεδομένων του Άρθρου 29 αναφέρει επί λέξει ότι: «Οι αυτοματοποιημένες αποφάσεις μπορούν να λαμβάνονται με ή χωρίς κατάρτιση προφίλ, η κατάρτιση προφίλ μπορεί να πραγματοποιείται χωρίς τη λήψη αυτοματοποιημένων αποφάσεων. Εντούτοις, η κατάρτιση προφίλ και η αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων δεν αποτελούν κατ’ ανάγκη χωριστές δραστηριότητες» Χαρακτηριστικά αναφέρονται 2 παραδείγματα που συναντώνται καθημερινά. Το 1^ο αφορά την περίπτωση των προστίμων που επιβάλλονται από την τροχαία για την υπέρβαση του ορίου ταχύτητας βασιζόμενα σε κάμερες παρακολούθησης. Στο παράδειγμα αυτό η επιβολή του προστίμου αποτελεί αυτοματοποιημένη διαδικασία λήψης απόφασης η οποία όμως δεν περιλαμβάνει και την κατάρτιση προφίλ των υποκειμένων. Πολύ σημαντικό παράδειγμα αποτελεί και η περίπτωση χορήγησης δανείου από τράπεζα, για την λήψη του οποίου ενίοτε δεν ακολουθείται μία αποκλειστικά αυτοματοποιημένη διαδικασία, αλλά μεσολαβεί και ουσιαστική ανθρώπινη παρέμβαση, προκειμένου να διενεργηθεί μία αξιολόγηση των προσκομιζόμενων -κυρίως- οικονομικών δεδομένων του ατόμου⁴⁶. Σε κάθε περίπτωση αναλόγως του

---

⁴⁵ Klaus Wiedemann, 2022, Profiling and (automated) decision-making under the GDPR: A two-step approach

⁴⁶ Αν αντιθέτως στο συγκεκριμένο παράδειγμα, η λήψη της απόφασης για την χορήγηση του δανείου λαμβανόταν από κάποιο σύστημα Τεχνητής Νοημοσύνης ή από κάποιο άλλο σύστημα που αξιολογούσε στατιστικά και μαθηματικά δεδομένα, τότε θα γινόταν λόγος για απόφαση που θα λαμβανόταν αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, για την οποία θα ίσχυε η γενική απαγόρευση του άρθρου 22 παρ. 1 του ΓΚΠΔ

τρόπου με τον οποίο αξιολογούνται και χρησιμοποιούνται τα δεδομένα μια διαδικασία που ξεκινά ως απλή διαδικασία αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων μπορεί να καταστεί διαδικασία που βασίζεται στην κατάρτιση προφίλ, ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο.»⁴⁷

Σε σχέση με την εδώ εξεταζόμενη διάταξη ο κανόνας είναι ότι υφίσταται γενική απαγόρευση σε σχέση με την λήψη αποφάσεων που λαμβάνονται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένων επεξεργασιών, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, οι οποίες είναι ικανές να επιφέρουν έννομες ή σημαντικές συνέπειες για το υποκείμενο. Προβλέπονται όμως και εξαιρέσεις σε αυτόν τον κανόνα (άρθρο 22 παρ. 2). Συνεπώς αν τύχουν εφαρμογής οι ως άνω εξαιρέσεις η επεξεργασία που θα λάβει χώρα θα πρέπει να υπόκειται στις κατάλληλες εγγυήσεις για τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των έννομων συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων.⁴⁸

Επειδή στην παρούσα ενότητα θα ασχοληθούμε με την ερμηνεία του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, το οποίο προβλέπει μία πολύ σημαντική απαγόρευση σε ό,τι αφορά τις αυτοματοποιημένες διαδικασίες λήψεως αποφάσεων που αφορούν τα υποκείμενα, κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστεί το εξής: Η κατάρτιση προφίλ και οι αυτοματοποιημένες αποφάσεις δεν απαγορεύονται άνευ ετέρου από τον ΓΚΠΔ, αλλά οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα πρέπει να μεριμνούν για την τήρηση όλων των αρχών και των κανόνων που διέπουν την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων εν γένει, βασιζόμενοι πάντα σε μία προβλεπόμενη από τον Κανονισμό νομική βάση. Ο νομοθέτης επέλεξε να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα και να προβλέψει περιορισμούς, απαγορεύσεις, αλλά και πρόσθετες εγγυήσεις για τα υποκείμενα στην περίπτωση λήψεως απόφασης σε βάρος τους, ιδιαίτερα σημαντικής, λαμβανόμενης μέσω αυτοματοποιημένων μεθόδων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ⁴⁹.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στην παράγραφο 1 του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ γίνεται λόγος για «δικαίωμα» του υποκειμένου να μην υπόκειται σε απόφαση που λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας. Όπως όμως

---

⁴⁷ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁴⁸ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁴⁹ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

έχει τονίσει και το ΔΕΕ στην υπ' αριθμ. C 634/21 παραπεμφθείσα ενώπιόν του υπόθεση για την ερμηνεία του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, η παραβίασή της τελευταίας δεν απαιτεί καν ατομική επίκλησή της από το υποκείμενο των δεδομένων, αφού θεσπίζεται γενική απαγόρευση ως προς τις ανωτέρω διαδικασίες λήψης αποφάσεων, η οποία μάλιστα ισχύει ανεξαρτήτως των ενεργειών του υποκειμένου.⁵⁰ Παρατηρούμε συνεπώς ότι με την παρούσα διάταξη προβλέπεται μία "αυτόματη" προστασία των υποκειμένων.

Βαρύνουσας σημασίας και κινούμενη στο ίδιο προστατευτικό πλαίσιο με το άρθρο 22 του ΓΚΠΔ, είναι και η αιτιολογική σκέψη 71 αυτού, για την οποία μάλιστα θα γίνει και εκτενέστερα αναφορά στο πλαίσιο της ανάλυσης της εκδοθείσας από το ΔΕΕ απόφασης για την υπ' αριθμ. C 634/21 υπόθεση. Συνοπτικά, η εν λόγω αιτιολογική σκέψη επαναλαμβάνει τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 22 του ΓΚΠΔ, περί δικαιώματος του υποκειμένου "να μην υπόκειται σε απόφαση, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει κάποιο μέτρο, με την οποία αξιολογούνται προσωπικές πτυχές που το αφορούν, λαμβανόμενη αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας και η οποία παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι του προσώπου αυτού ή το επηρεάζει σημαντικά κατά ανάλογο τρόπο"⁵¹, φροντίζοντας παράλληλα να κάνει κατανοητή στους υπεύθυνους επεξεργασίας την αναγκαιότητα για τη λήψη μέτρων από μέρους τους, που θα διασφαλίζουν ότι, ακόμη κι αν η ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία λήψης αυτοματοποιημένων αποφάσεων επιτραπεί (καθώς θα εμπίπτει σε κάποια εκ των εξαιρέσεων που προβλέπει ρητά ο ΓΚΠΔ στην παράγραφο 2 του άρθρο 22) σε κάθε περίπτωση η επεξεργασία που θα λάβει χώρα, θα πρέπει να υπόκειται στις κατάλληλες εγγυήσεις. Οι τελευταίες θα πρέπει να περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον την αναλυτική ενημέρωση του υποκειμένου αναφορικά με τις μεθόδους κατάρτισης προφίλ και λήψης αποφάσεων που χρησιμοποιούνται, το δικαίωμά του για την παρέμβασή του σ' αυτές μέσω της παράθεσης παρατηρήσεών του και την εξασφάλιση εν γένει της ανθρώπινης συμβολής και τέλος το δικαίωμα του για προσβολή αυτών ακολουθούμενης της σχετικής διαδικασίας. Σε κάθε περίπτωση

---

⁵⁰ Curia, 2023, ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα) της 7ης Δεκεμβρίου 2023, υπόθεση C-634/21

⁵¹ Αιτιολογική σκέψη 71 ΓΚΠΔ

ο εκάστοτε υπεύθυνος επεξεργασίας κατά το στάδιο εκτίμησης των κινδύνων που διενεργεί αναφορικά με τις απειλές που μπορούν να παρουσιαστούν για τα υποκείμενα, κατά την επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων, θα πρέπει να διερευνά και να αξιολογεί κατά περίπτωση τον βαθμό της τυχόν ανθρωπίνης παρέμβασης στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, προκειμένου μεταξύ άλλων να διαπιστώσει αν θα πρέπει να εφαρμοστούν οι ως άνω πρόσθετες εγγυήσεις υπέρ αυτών.

Τέλος, διαβλέποντας ο νομοθέτης τους κινδύνους που επιφυλάσσουν για τα υποκείμενα οι εδώ περιγραφόμενες τακτικές αυτοματοποιημένων αποφάσεων, φροντίζει να υποχρεώσει εξ' αρχής (πριν την λήψη ατομικής απόφασης) τον εκάστοτε υπεύθυνο επεξεργασίας *“να χρησιμοποιεί κατάλληλες μαθηματικές ή στατιστικές διαδικασίες για την κατάρτιση του προφίλ, να εφαρμόζει τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, ώστε να διορθώνονται οι παράγοντες που οδηγούν σε ανακρίβειες σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και να ελαχιστοποιείται ο κίνδυνος σφαλμάτων, να καθιστά ασφαλή τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα κατά τρόπο που να λαμβάνει υπόψη τους πιθανούς κινδύνους που συνδέονται με τα συμφέροντα και τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων.”*⁵²

A.6. Ειδικότερα οι προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ και οι εξαιρέσεις αυτού

Το άρθρο 22 του ΓΚΠΔ προβλέπει κάποιες προϋποθέσεις έτσι ώστε να ισχύει η γενική απαγόρευση που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 1 αυτού. Αρχικά θα πρέπει να πρόκειται για «απόφαση» που λαμβάνεται «αποκλειστικά βάσει» αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ. Η επιλογή του νομοθέτη να χρησιμοποιήσει τη λέξη «αποκλειστικά» καταδεικνύει και την πρόθεσή του να αποκλείσει την οποιασδήποτε μορφής ουσιώδη ανθρωπίνη παρέμβαση. Και εδώ ισχύουν τα όσα λέχθηκαν ανωτέρω, αναφορικά με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία και τη συνεπακόλουθη λήψη αυτοματοποιημένων αποφάσεων, η ανθρωπίνη συμβολή δηλαδή θα πρέπει να είναι ουσιαστική όχι απλώς συμβολική/διεκπεραιωτική. Έτσι

---

⁵² Αιτιολογική σκέψη 71 ΓΚΠΔ παρ.2

ο εκάστοτε υπεύθυνος επεξεργασίας “δεν μπορεί να αποφύγει τις διατάξεις του άρθρου 22 κατασκευάζοντας την ανθρώπινη παρέμβαση”⁵³. Ο ανθρώπινος δηλαδή παράγοντας θα πρέπει να έχει ουσιαστική επίδραση στη ληφθείσα απόφαση έτσι ώστε η τελευταία να μην θεωρηθεί ότι εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 22 παρ. 1 του ΓΚΠΔ.

Ακολούθως, αναγκαία προϋπόθεση για να τύχει εφαρμογής το άρθρο 22 του ΓΚΠΔ είναι ο χαρακτηρισμός της απόφασης ως τέτοιας ώστε να μπορεί να επιφέρει έννομες σοβαρές συνέπειες για τα υποκείμενα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων περιπτώσεων είναι οι αποφάσεις που μπορούν να οδηγήσουν στην σύναψη ή η μη μίας δανειακής σύμβασης (αυτόματη άρνηση χορήγησης δανείου)⁵⁴ οι οποίες έχουν σοβαρές οικονομικές συνέπειες για το υποκείμενο, ή αυτές που σχετίζονται με την πρόσληψη ή μη ενός προσώπου σύμφωνα με ηλεκτρονικές πρακτικές άνευ ανθρώπινης παρέμβασης⁵⁵ επιφέροντας σημαντικές κοινωνικοοικονομικές προεκτάσεις ή με τον αποκλεισμό ενός υποκειμένου από κοινωνικές παροχές (π.χ χορήγηση επιδόματος ανεργίας)⁵⁶. Μια απόφαση για να εμπίπτει στις προϋποθέσεις της παρούσας διάταξης δε χρειάζεται μόνο να είναι ικανή να επιφέρει έννομα αποτελέσματα, αλλά αρκεί να δύναται να επηρεάζει σημαντικά το υποκείμενο με παρόμοιο τρόπο, έχοντας για παράδειγμα παρατεταμένες επιπτώσεις γι’ αυτό. Είναι συνεπώς πιθανό μία απόφαση να μην επιδρά με κάποιον αρνητικό τρόπο στα έννομα δικαιώματα των υποκειμένων, εντούτοις όμως, λόγω των σοβαρών επιπτώσεών της, να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ. Ως τέτοια μπορεί να χαρακτηριστεί η απόφαση που επηρεάζει την πρόσβαση ενός προσώπου σε τομείς της υγείας ή της εκπαίδευσης (π.χ απόρριψη υποψήφιου φοιτητή από μεταπτυχιακό πρόγραμμα), ή που έχει ως αποτέλεσμα τη διαφορετική τιμολόγησή του για κάποια αγαθά, ή αυτή που εκμεταλλεύεται

---

⁵³ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁵⁴ Όπως έκρινε και το ΔΕΕ στα πλαίσια της υπόθεσης C-634/21, η απόφαση ή μη χορήγησης δανείου εμπίπτει στην έννοια της απόφασης που παράγει έννομα αποτελέσματα για ένα πρόσωπο και σε κάθε περίπτωση είναι ικανή να το επηρεάσει σημαντικά με παρόμοιο τρόπο, αφού επιφέρει σοβαρότατες συνέπειες στην οικονομική του ζωή

⁵⁵ Αιτιολογική σκέψη 71 ΓΚΠΔ

⁵⁶ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

τρωτά του σημεία για να του προβάλλει στοχευμένες διαφημίσεις με βάση το προφίλ που έχει προγενέστερα καταρτίσει⁵⁷. Συνεπώς γίνεται αντιληπτό πως κρίσιμο στοιχείο προκειμένου να διαπιστωθεί αν πληρείται η παρούσα προϋπόθεση είναι να ερευνηθεί τι κατηγορίας δεδομένα χρησιμοποιήθηκαν για τη λήψη της αυτοματοποιημένης απόφασης, ποια είναι η άμεση επίπτωση της τελευταίας στα υποκείμενα, καθώς και αν αυτές είναι προσωρινές ή οριστικές, ποιος είναι ο βαθμός επιρροής των αποφάσεων αυτών στη συμπεριφορά ή τις επιλογές των υποκειμένων κοκ⁵⁸.

Τελευταία προϋπόθεση έτσι ώστε να υπόκειται ένα πρόσωπο στις προστατευτικές διατάξεις του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ είναι να μην ισχύει κάποια από τις ακόλουθες εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 22 παρ. 2 του Κανονισμού. Έτσι λοιπόν η επεξεργασία που περιγράφεται στην παράγραφο 1 της υπό εξέταση διάταξης μπορεί να επιτραπεί εφόσον η απόφαση (που λαμβάνεται με βάση την αυτοματοποιημένη επεξεργασία) *“α) είναι αναγκαία για τη σύναψη ή την εκτέλεση σύμβασης μεταξύ του υποκειμένου των δεδομένων και του υπευθύνου επεξεργασίας των δεδομένων, β) επιτρέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας και το οποίο προβλέπει επίσης κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των έννομων συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή γ) βασίζεται στη ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων.”*⁵⁹

Αναφορικά με την υπό α) εξαίρεση που προβλέπει η συγκεκριμένη παράγραφος αξίζει να σημειωθεί ότι όταν ο νομοθέτης μιλά για αναγκαιότητα της απόφασης για τη σύναψη ή την εκτέλεση της σύμβασης, εννοεί ότι η εν λόγω επεξεργασία θα πρέπει να είναι τόσο απαραίτητη ώστε να μην είναι δυνατόν να επιλεχθούν άλλα *“ηπιότερα”* μέσα για την επίτευξη του σκοπού του υπεύθυνου επεξεργασίας, γι’ αυτό και ο τελευταίος φέρει και το βάρος της απόδειξης των ανωτέρω⁶⁰. Όπως σημειώνει και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων (ΕΣΠΔ), αυτό απαιτεί από τον υπεύθυνο επεξεργασίας να *«αποδείξει πώς το κύριο*

---

⁵⁷ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁵⁸ Sebastião Barros Vale and Gabriela Zanfir-Fortuna, 2022, Automated Decision-Making Under the GDPR: Practical Cases from Courts and Data Protection Authorities

⁵⁹ Άρθρο 22 παρ.2 ΓΚΠΔ

⁶⁰ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

αντικείμενο της συγκεκριμένης σύμβασης με το υποκείμενο των δεδομένων δεν μπορεί, στην πράξη, να εκτελεστεί εάν δεν πραγματοποιηθεί η συγκεκριμένη επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων που τίθενται υπό εξέταση», λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις προσδοκίες του υποκειμένου των δεδομένων. Η εξαίρεση αυτή ενδέχεται να τύχει εφαρμογής επίσης σε περιπτώσεις όπου η αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων είναι απαραίτητη για τον υπεύθυνο επεξεργασίας προκειμένου να ολοκληρώσει ορισμένα προσυμβατικά στάδια. Στις κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ αναφέρεται ως σχετικό παράδειγμα η δημιουργία μιας λίστας επιλεγμένων υποψήφιων για εργασία, σε περιπτώσεις που ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει δεχθεί πολύ μεγάλο αριθμό αιτήσεων.⁶¹

Η υπό β) εξαίρεση που επιτρέπει την παρούσα επεξεργασία όταν αυτή προβλέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους και συνοδεύεται μάλιστα από την πρόβλεψη αναγκαιότητας λήψης κατάλληλων μέτρων για τα υποκείμενα συχνά μπορεί να αναφέρεται σε σκοπούς παρακολούθησης και πρόληψης της απάτης και της φοροδιαφυγής, αλλά και σε σκοπούς διασφάλισης της αξιοπιστίας της υπηρεσίας που παρέχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας⁶². Ως παράδειγμα αναφέρεται η υπ' αριθμ. 44/2019 γνώμη της Αρχής Προστασίας Δεδομένων του Βελγίου σχετικά με μια πρόταση νόμου που ρύθμιζε την απομακρυσμένη "ανάγνωση" των μετρητών κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας από Βέλγους πολίτες μέσω έξυπνων μετρητών, η οποία επεσήμανε ότι η αυτοματοποιημένη έγκριση ή απόρριψη των ως άνω αποτελεσμάτων της αυτοκατανάλωσης από την αρμόδια ενεργειακή αρχή, με βάση τα πρότυπα κατανάλωσης των πολιτών, θα αποτελούσε αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων που όμως τυγχάνει επιτρεπτή στην παρούσα περίπτωση στα πλαίσια και για τους σκοπούς του άρθρου 22 παρ. 2 (β) του ΓΚΠΔ. Εν όψει των ανωτέρω μάλιστα προτάθηκε να συμπεριληφθούν στο τελικό κείμενο του νόμου οι απαιτούμενες εγγυήσεις για τα υποκείμενα των δεδομένων, μεταξύ των οποίων και η χορήγηση δυνατότητας στους πολίτες να αποδεικνύουν τον εξαιρετικό/παροδικό χαρακτήρα

---

⁶¹ Sebastião Barros Vale and Gabriela Zanfir-Fortuna, 2022, Automated Decision-Making Under the GDPR: Practical Cases from Courts and Data Protection Authorities

⁶² Αιτιολογική σκέψη 71 ΓΚΠΔ

της κατανάλωσης που παρατηρήθηκε σε δεδομένη χρονική στιγμή βάσει της οποίας ελήφθη απόφαση απόρριψης.⁶³

Για την συγκεκριμένη εξαίρεση, αλλά και για το σύνολο των προϋποθέσεων εφαρμογής της υπό διερεύνηση διάταξης, θα γίνει και εκτένεστερη αναφορά στο Κεφάλαιο Γ της παρούσας, στα πλαίσια της ανάλυσης της απόφασης του ΔΕΕ για την παραπεμφθείσα ενώπιόν του υπόθεση C-634/21.

Τρίτη και τελευταία εξαίρεση που προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ αποτελεί η υπό γ) ανωτέρω, η οποία αναφέρεται στη ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου. Το ΕΣΠΔ έχει σπεύσει να διευκρινίσει ότι η παρούσα συγκατάθεση απαιτεί πρόσθετες προσπάθειες από τους υπεύθυνους επεξεργασίας για την εξασφάλισή της, συγκριτικά με την αντίστοιχη, όπως αυτή προβλέπεται στα άρθρα 4 παρ. 11, 6 παρ. 1 (α) και 7 του ΓΚΠΔ⁶⁴. Όπως επί λέξει αναφέρεται στις υπ' αριθμ. 5/2020 Κατευθυντήριες γραμμές του ΕΣΠΔ "Ρητή συγκατάθεση απαιτείται σε ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες δημιουργείται σοβαρός κίνδυνος για την προστασία των δεδομένων και, επομένως, θεωρείται ότι ενδείκνυται υψηλό επίπεδο ατομικού ελέγχου επί των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Βάσει του ΓΚΠΔ, ρητή συγκατάθεση προβλέπεται στο άρθρο 9 σχετικά με την επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων, στις διατάξεις του άρθρου 49 για τη διαβίβαση δεδομένων προς τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς απουσία κατάλληλων εγγυήσεων και στο άρθρο 22 σχετικά με την αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων, περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ"⁶⁵. Σε αυτό το πλαίσιο, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας ενδέχεται να ζητήσουν από τα υποκείμενα των δεδομένων να υποβάλουν υπογεγραμμένη γραπτή δήλωση, να συμπληρώσουν ηλεκτρονική φόρμα ή να στείλουν email που να εκφράζει τη βούλησή τους να υπόκεινται σε διαδικασία λήψης αυτοματοποιημένης απόφασης.

---

⁶³ L'Autorité de protection des données, Avis n° 44/2019 du 6 février 2019

⁶⁴ Sebastião Barros Vale and Gabriela Zanfir-Fortuna, 2022, Automated Decision-Making Under the GDPR: Practical Cases from Courts and Data Protection Authorities

⁶⁵ ΕΣΠΔ, Κατευθυντήριες γραμμές 5/2020 σχετικά με τη συγκατάθεση βάσει του κανονισμού 2016/679 Έκδοση 1.1 Εκδόθηκαν στις 4 Μαΐου 2020

Οι λοιπές απαιτήσεις και προϋποθέσεις που προβλέπονται για τη λήψη της συγκατάθεσης αυτονοήτως θα πρέπει να ισχύουν και εδώ ⁶⁶.

A.7. Λήψη απόφασης που αφορά ειδικές κατηγορίες δεδομένων

Σε συνέχεια των όσων αναφέρθηκαν για τις προϋποθέσεις, το πεδίο εφαρμογής και τις εξαιρέσεις που προβλέπει το άρθρο 22 το ΓΚΠΔ στις παραγράφους 1 και 2 αυτού, θα πρέπει να ληφθεί και τι συμβαίνει όταν η ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων και κατάρτισης προφίλ βασίζεται σε ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα⁶⁷. Τέτοια επεξεργασία, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 71 του ΓΚΠΔ, θα πρέπει να επιτρέπεται μόνο υπό ειδικές προϋποθέσεις, οι οποίες και αναφέρονται στην παράγραφο 4 του άρθρου 22. Ειδικότερα θα πρέπει να ισχύουν τα ακόλουθα σωρευτικά: α) Θα πρέπει να τυγχάνει εφαρμογής κάποια από τις τρεις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 22 παρ. 2 και β) θα πρέπει να εφαρμόζεται το στοιχείο α (ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου) ή ζ του άρθρου 9 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ, σύμφωνα με το οποίο: *“η επεξεργασία είναι απαραίτητη για λόγους ουσιαστικού δημόσιου συμφέροντος, βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους, το οποίο είναι ανάλογο προς τον επιδιωκόμενο στόχο, σέβεται την ουσία του δικαιώματος στην προστασία των δεδομένων και προβλέπει κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων”*⁶⁸

Σε κάθε περίπτωση πάντως θα πρέπει να εφαρμόζονται τα αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των έννομων

---

⁶⁶ Σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές της ομάδας εργασίας του άρθρου 29 (Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη συγκατάθεση βάσει του κανονισμού 2016/679 WP259. 28 Νοεμβρίου 2017) η συγκατάθεση του υποκειμένου θα πρέπει να έχει τα εξής χαρακτηριστικά: Α) Θα πρέπει να έχει δοθεί ελεύθερα Β) Να δίδεται για συγκεκριμένο σκοπό Γ) Να δίδεται εν πλήρει επιγνώσει Δ) Να πρόκειται για σαφή δήλωση της βούλησης του υποκειμένου, η οποία θα γίνεται με δήλωση ή με σαφή θετική ενέργεια αυτού προκειμένου να λάβει χώρα η επεξεργασία των δεδομένων

⁶⁷ Σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 1 του ΓΚΠΔ ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ειδικών κατηγοριών είναι αυτά που *“αποκαλύπτουν τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις ή τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, καθώς και η επεξεργασία γενετικών δεδομένων, βιομετρικών δεδομένων με σκοπό την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση προσώπου, δεδομένων που αφορούν την υγεία ή δεδομένων που αφορούν τη σεξουαλική ζωή φυσικού προσώπου ή τον γενετήσιο προανατολισμό”*

⁶⁸ Άρθρο 9 παρ.2 περίπτωση ζ ΓΚΠΔ

συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων, ενώ στις περιπτώσεις που θα τύχουν εφαρμογής οι εξαιρέσεις υπό α) και γ) θα πρέπει να εξασφαλίζεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας κατ' ελάχιστον η ανθρώπινη παρέμβαση στη διαδικασία λήψης της απόφασης, καθώς και η δυνατότητα υποβολής απόψεων και αμφισβήτησης αυτής⁶⁹.

A.8 Λήψη αυτοματοποιημένης απόφασης που αφορά παιδιά

Η Ευρωπαϊκή ένωση λαμβάνοντας πολύ σοβαρά υπόψιν της την προστασία της ανηλικότητας θεσπίζει ιδιαίτερες προστατευτικές διατάξεις, όχι μόνο στα πλαίσια του ΓΚΠΔ, αλλά και στους Κανονισμούς DSA και DSA.

Αναφορικά με την επεξεργασία που λαμβάνει χώρα στα πλαίσια εφαρμογής του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, δεν φαίνεται έχει επιφυλαχθεί κάποια ειδική ρύθμιση για τους ανηλικούς. Παρόλα αυτά λόγω της αναφοράς που γίνεται στην αιτιολογική σκέψη 71 του ΓΚΠΔ περί τη μη εφαρμογής του εν λόγω μέτρου (αυτοματοποιημένη λήψη ατομικής απόφασης με έννομα αποτελέσματα) σε παιδιά, η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 επισημαίνει ότι τα τελευταία αποτελούν μία πιο ευάλωτη κοινωνική ομάδα, συνιστώντας έτσι στους υπεύθυνους επεξεργασίας *“να μην βασίζονται, κατά κανόνα, στις εξαιρέσεις του άρθρου 22 παράγραφος 2 για να αιτιολογούν την εν λόγω επεξεργασία”*⁷⁰

A.9. Οι βασικές αρχές επεξεργασίας που διέπουν το profiling

Η κατάρτιση προφίλ και η αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων, ως μορφές επεξεργασίας υπόκεινται στις ίδιες αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βάσει του ΓΚΠΔ. Συνεπώς οι υπεύθυνοι επεξεργασίας δύνανται να προβαίνουν στις ως άνω ενέργειες τηρώντας όλες τις αρχές που προβλέπονται στον ΓΚΠΔ, στηριζόμενοι πάντοτε επί νόμιμης προβλεπόμενης βάσης⁷¹, στην περίπτωση όμως της αποκλειστικά

---

⁶⁹ Άρθρο 22 παρ. 3 ΓΚΠΔ

⁷⁰ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁷¹ Οι νόμιμες βάσεις επεξεργασίας, τηρούμενες των οποίων η διενεργηθείσα επεξεργασία θεωρείται σύνομη με βάση τον ΓΚΠΔ είναι: η συγκατάθεση (άρθρο 6 παρ.1 στοιχείο α), η εκτέλεση της σύμβασης (άρθρο 6 παρ. 1 στοιχείο β), η συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας (άρθρο 6 παρ.1 στοιχείο γ), η διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου

αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, εφαρμόζονται πρόσθετες ειδικές διατάξεις⁷²

Από τα ανωτέρω λεχθέντα καθίσταται σαφές ότι μπορούν να δημιουργηθούν 2 κατηγορίες, με την 1^η να περιλαμβάνει τις αρχές που ισχύουν εν γένει για όλες τις διαδικασίες κατάρτισης προφίλ και λήψης αυτοματοποιημένων αποφάσεων, ενώ τη δε 2^η να εμπεριέχει τα ειδικότερα προβλεπόμενα για τις περιπτώσεις του άρθρου 22 παρ. 1 του ΓΚΠΔ.

Στην 1^η κατηγορία περιλαμβάνονται συνοπτικά οι εξής αρχές:

- Η αρχή της νομιμότητας, της αντικειμενικότητας και της διαφάνειας⁷³ που αποτελεί εν γένει θεμελιώδη κανόνα του ΓΚΠΔ. Ειδικά στις περιπτώσεις που μπορεί να δεδομένα να μην έχουν παρασχεθεί απευθείας από το υποκείμενο, η συνοπτική, διαφανής, κατανοητή και σε εύκολα προσβάσιμη μορφή ενημέρωσή του⁷⁴ καθίσταται επιτακτική. Αν τα δεδομένα όμως συλλέγονται από το ίδιο το άτομο, εφαρμογής θα τύχει το άρθρο 13 του ΓΚΠΔ και θα πρέπει η ως άνω ενημέρωση να λαμβάνει χώρα κατά το χρόνο της συλλογής. Πρόβλεψη στον Κανονισμό υπάρχει και για τα δεδομένα που συλλέγονται εμμέσως κατά τα ειδικότερα του άρθρου 14 παρ. 3.
- Η αρχή του περιορισμού του σκοπού, σύμφωνα με την οποία η επεξεργασία δε δύναται να διενεργείται για άλλον σκοπό, ασύμβατο με αυτόν για τον οποίο αρχικώς συλλέχθηκαν τα δεδομένα⁷⁵
- Η αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων, σύμφωνα με την οποία θα πρέπει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα να *“είναι κατάλληλα, συναφή και να περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους*

(άρθρο 6 παρ.1 στοιχείο δ), η εκπλήρωση καθήκοντος προς τον σκοπό δημοσίου συμφέροντος ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας (άρθρο 6 παρ.1 στοιχείο ε) και η εκπλήρωση για τους σκοπούς των έννομων συμφερόντων που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τρίτος (άρθρο 6 παρ.1 στοιχείο στ)

⁷² ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁷³ Άρθρο 5 παρ.1 στοιχείο α του ΓΚΠΔ, σύμφωνα με το οποίο *“τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα υποβάλλονται σε σύννομη και θεμιτή επεξεργασία με διαφανή τρόπο σε σχέση με το υποκείμενο των δεδομένων.”* Η επεξεργασία δε δύναται να είναι αθέμιτη επιφέροντας τον αποκλεισμό του εκάστοτε ατόμου από κοινωνικές ή οικονομικές ευκαιρίες ή πολύ περισσότερο να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία διακρίσεων σε βάρος του.

⁷⁴ Άρθρο 12 παρ.1 ΓΚΠΔ

⁷⁵ Άρθρο 5 παρ. 1 στοιχείο β ΓΚΠΔ

υποβάλλονται σε επεξεργασία⁷⁶, ενώ παράλληλα θα πρέπει ο υπεύθυνος επεξεργασίας, εν όψει των νέων δεδομένων της ψηφιακής εποχής και της μεγάλης συγκέντρωσης δεδομένων, να εξετάσει και άλλους εναλλακτικούς τρόπους διατήρησής τους (π.χ ψευδωνυμοποίηση)⁷⁷

- Η αρχή της ακρίβειας, η οποία καθιστά αναγκαία τη διαρκή επικαιροποίηση των δεδομένων, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ότι οι πληροφορίες που διατηρούνται είναι ορθές και συνεπώς η επακολουθείσα επεξεργασία (της κατάρτισης προφίλ για παράδειγμα) δεν περιέχει σφάλματα ή ανακριβή στοιχεία⁷⁸
- Η αρχή του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης, με βάση την οποία κατά κανόνα τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν μπορούν να παραμένουν αποθηκευμένα για μεγάλα χρονικά διαστήματα, παραπάνω μάλιστα απ' όσο απαιτεί ο σκοπός για τον οποία αυτά συλλέχθηκαν.⁷⁹

Στη 2^η κατηγορία, στην περίπτωση δηλαδή που η προβλεπόμενη στο άρθρο 22 ΓΚΠΔ επεξεργασία επιτραπεί στα πλαίσια εφαρμογής κάποιων εκ των εξαιρέσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 22, θα πρέπει να ληφθούν, εκτός των ανωτέρω τηρούμενων αρχών της 1^{ης} κατηγορίας και επιπρόσθετα μέτρα πρόληψης στα οποία μεταξύ άλλων περιλαμβάνεται και το δικαίωμα ενημέρωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 13 παρ. 2 περ. στ ο υπεύθυνος επεξεργασίας θα πρέπει κατ' ελάχιστον, στην περίπτωση ύπαρξης αυτοματοποιημένης λήψης απόφασης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, να παρέχει στο υποκείμενο αναλυτικές πληροφορίες, σε απλή και κατανοητή γλώσσα (και όχι μέσω της ανάλυσης πολύπλοκων μαθηματικών μεθόδων), αναφορικά με τη λογική που ακολουθήθηκε, καθώς και με τις πιθανές επερχόμενες συνέπειες της επεξεργασίας αυτής⁸⁰. Αντίστοιχη υποχρέωση προβλέπεται και στο άρθρο 14 παρ. 2 περ. ζ, όταν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν έχουν συλλεγεί από το υποκείμενο των δεδομένων⁸¹ αλλά και στη

⁷⁶ Άρθρο 5 παρ.1 στοιχείο γ ΓΚΠΔ

⁷⁷ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁷⁸ Άρθρο 5 παρ. 1 στοιχείο δ ΓΚΠΔ

⁷⁹ Άρθρο 5 παρ. 1 στοιχείο ε ΓΚΠΔ

⁸⁰ Άρθρο 13 παρ. 2 περ. στ ΓΚΠΔ

⁸¹ Άρθρο 14 παρ.2 περ. ζ

διάταξη του άρθρου 15 παρ.1 περίπτωση η' (δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου)⁸².

Στην περίπτωση δε που η επεξεργασία διενεργηθεί τελικώς λόγω εφαρμογής των εξαιρέσεων που προβλέπονται στην παράγραφο 2 του άρθρου 22, περιπτώσεις υπό α' και γ'⁸³, ο νομοθέτης απαιτεί από τους υπεύθυνους επεξεργασίας επιπρόσθετες εγγυήσεις, όπως αυτές αναφέρθηκαν και σε προηγούμενη ενότητα της παρούσας, αλλά και για τις οποίες θα γίνει εκτενώς λόγος στα πλαίσια της ανάλυσης της απόφασης του ΔΕΕ σε σχέση με την υπ' αριθμ. C-634/21 υπόθεση. Ενδεικτικά αναφέρεται η αναγκαιότητα εξασφάλισης της ανθρώπινης παρέμβασης στην ως άνω διαδικασία (από πρόσωπο μάλιστα που θα κατέχει την αναγκαία προς τούτο εξουσιοδότηση)⁸⁴, αλλά και η δυνατότητα του ατόμου να διατυπώνει απόψεις και να αμφισβητεί τη ληφθείσα απόφαση⁸⁵

Όλα τα ανωτέρω ειδικότερα μέτρα που θα πρέπει να λαμβάνονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας στα πλαίσια εφαρμογής του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ περιγράφονται αναλυτικά και στην Αιτιολογική Σκέψη 71 του Προοιμίου του υπό εξέταση Κανονισμού, κείμενα που συνετέλεσαν σε μεγάλο βαθμό στη βαθύτερη κατανόηση και εμπέδωση των προβλέψεων του ΓΚΠΔ για τις περιπτώσεις κατάρτισης προφίλ των υποκειμένων και λήψης αυτοματοποιημένων αποφάσεων σε βάρος τους.

B. Ο ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2022/1925-DIGITAL MARKETS ACT (DMA)

B.1. Γενικά

Τα τελευταία χρόνια, οι ψηφιακές πλατφόρμες όπως η Google, το Facebook και το Youtube διαδραματίζουν κεντρικό και κυρίαρχο ρόλο στην παγκόσμια οικονομία, λειτουργώντας ως βασικοί μεσάζοντες σε διάφορες αγορές. Το γεγονός ότι οι συγκεκριμένες πλατφόρμες διαχειρίζονται έναν τεράστιο όγκο δεδομένων,

---

⁸² Άρθρο 15 παρ.1 περίπτωση η'

⁸³ Καθώς στην εξαίρεση της παραγράφου 2 περ. β' προβλέπεται ρητά η αναγκαιότητα λήψης κατάλληλων μέτρων για την προστασία των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των εννόμων συμφερόντων των υποκειμένων

⁸⁴ ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29

⁸⁵ Άρθρο 22 παρ. 3 ΓΚΠΔ

αριθμώντας αμέτρητους χρήστες ανέδειξε την ανάγκη για νομοθετική ρύθμιση της κατάστασης. Η ταχεία ανάπτυξή τους έχει οδηγήσει σε σημαντική συγκέντρωση της αγοράς, με λίγες εταιρείες να κατέχουν κυρίαρχες θέσεις και να ενεργούν ως «φύλακες» ελέγχοντας την πρόσβαση στις βασικές ψηφιακές αγορές και επηρεάζοντας τους όρους για καταναλωτές και επιχειρήσεις⁸⁶

Η κυριαρχία αυτών των πλατφορμών έχει εγείρει ανησυχίες σχετικά με ζητήματα αθέμιτου ανταγωνισμού και εν γένει με θέματα προστασίας προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων. Οι μέχρι πρότινος νομοθετικές διατάξεις, οι οποίες είχαν θεσπιστεί με βάση τις “παραδοσιακές” αγορές φάνταζαν παρωχημένες καθώς δυσκολεύονταν να αντιμετωπίσουν τις πολύπλοκες προκλήσεις που τίθονταν από τις νέες ψηφιακές πλατφόρμες⁸⁷. Εν όψει των ανωτέρω και στο πλαίσιο της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αντιμετώπιση των προαναφερθέντων ζητημάτων, η τελευταία παρουσίασε τον Δεκέμβριο του 2020, μία σειρά προτάσεων νομοθετικών πράξεων, την Πρόταση Κανονισμού για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA), καθώς και την Πρόταση Κανονισμού για τις ψηφιακές αγορές (DMA)⁸⁸. Η Εκτελεστική Αντιπρόεδρος αρμόδια για μια Ευρώπη Έτοιμη για την Ψηφιακή Εποχή, Margrethe Vestager, αναφερόμενη στις 2 -τότε- προτάσεις και πλέον Κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης δήλωσε ότι: «Οι δύο προτάσεις εξυπηρετούν έναν συγκεκριμένο σκοπό: τη διασφάλιση ότι, ως χρήστες, θα έχουμε πρόσβαση σε ευρύ φάσμα ασφαλών προϊόντων και υπηρεσιών στο Διαδίκτυο, και ότι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη θα μπορούν να ανταγωνίζονται ελεύθερα και δίκαια στο Διαδίκτυο, όπως ακριβώς κάνουν και εκτός Διαδικτύου. Πρόκειται για τον ίδιο ακριβώς κόσμο. Θα πρέπει να μπορούμε να κάνουμε τις αγορές μας με ασφαλή τρόπο και να εμπιστευόμαστε τις ειδήσεις που διαβάζουμε. Οτιδήποτε είναι παράνομο εκτός Διαδικτύου, είναι επίσης παράνομο στο Διαδίκτυο.»⁸⁹

---

⁸⁶European Commission. (2020a). Shaping Europe’s Digital Future

⁸⁷ Cremer, J., de Montjoye, Y.-A., & Schweitzer, H. (2019). *Competition Policy for the Digital Era*. European Commission

⁸⁸ Heidi Waem, 2022, Who's who under the DMA, DSA, DGA and Data Act?

⁸⁹ Γεώργιος Π. Κανέλλος, 2021, Νέοι κανόνες στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τις ψηφιακές πλατφόρμες - Ριζικές αλλαγές στο ψηφιακό τοπίο

Στις 05/07/2022 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προχώρησε στην έγκριση των ως άνω πράξεων (DSA και DMA), ενώ στις 12/10/2022 δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ο Κανονισμός (ΕΕ) 2022/1925 σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα. Βασικός στόχος του παρόντος Κανονισμού είναι *“να συμβάλλει στην εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς θεσπίζοντας κανόνες που διασφαλίζουν τη δυνατότητα διεκδίκησης και τον δίκαιο χαρακτήρα για τις αγορές στον ψηφιακό τομέα εν γένει και ειδικότερα για τους επαγγελματίες χρήστες και τους τελικούς χρήστες των βασικών υπηρεσιών πλατφόρμας που παρέχουν οι πυλωροί”*⁹⁰. Το πεδίο εφαρμογής της DMA ορίζεται στο άρθρο 2 αυτής, σύμφωνα με το οποίο *“Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας που παρέχονται ή προσφέρονται από τους πυλωρούς σε επαγγελματίες χρήστες που είναι εγκατεστημένοι στην Ένωση ή σε τελικούς χρήστες που είναι εγκατεστημένοι ή βρίσκονται στην Ένωση, ανεξαρτήτως του τόπου εγκατάστασης ή διαμονής των πυλωρών και ανεξαρτήτως του δικαίου που εφαρμόζεται κατά τα άλλα στην παροχή υπηρεσιών”*⁹¹.

B.2. Οι βασικές έννοιες της DMA

Για την ευχερέστερη κατανόηση του υπό εξέταση νομοθετικού κειμένου κρίνεται σκόπιμο να δοθεί ο ορισμός των 3 πολύ σημαντικών εννοιών που αναφέρονται σε αυτό, ήτοι του *“τελικού χρήστη”*, του *“επαγγελματία χρήστη”* και του *“πυλωρού”*. Ως τελικός χρήστης ορίζεται *“κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που χρησιμοποιεί βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας αλλά όχι ως επαγγελματίας χρήστης”*⁹², ενώ επαγγελματίας χρήστης θεωρείται *“κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ενεργεί υπό εμπορική ή επαγγελματική ιδιότητα και χρησιμοποιεί βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας με σκοπό την παροχή ή κατά την παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών σε τελικούς χρήστες”*⁹³. Τέλος, ως πυλωρός ορίζεται *“κάθε επιχείρηση που παρέχει βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας και έχει οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 3”*⁹⁴, ενώ μία επιχείρηση ορίζεται ως πυλωρός εάν *“α) έχει σημαντικό αντίκτυπο*

⁹⁰ Αιτιολογική Σκέψη 7 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

⁹¹ Άρθρο 1&2 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

⁹² Άρθρο 2 (ορισμός υπ' αριθμ. 20) Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

⁹³ Άρθρο 2 (ορισμός υπ' αριθμ. 21) Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

⁹⁴ Άρθρο 2 (ορισμός υπ' αριθμ. 1) Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

στην εσωτερική αγορά· β) παρέχει βασική υπηρεσία πλατφόρμας η οποία αποτελεί σημαντική πύλη για να συνδέονται οι επαγγελματίες χρήστες με τελικούς χρήστες· και γ) κατέχει παγιωμένη και σταθερή θέση, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της, ή αναμένεται ότι θα κατέχει τέτοια θέση στο εγγύς μέλλον.”⁹⁵. Σύμφωνα με τον παρόντα Κανονισμό μία επιχείρηση τεκμαίρεται ότι πληροί τις ως άνω απαιτήσεις: “α) όσον αφορά την παράγραφο 1 στοιχείο α), όταν επιτυγχάνει ετήσιο κύκλο εργασιών στην Ένωση ίσο ή μεγαλύτερο από 7,5 δισεκατομμύρια EUR σε καθένα από τα τρία τελευταία οικονομικά έτη ή όταν η μέση χρηματιστηριακή της αξία ή η ισοδύναμη πραγματική αγοραία της αξία ανήλθε σε τουλάχιστον 75 δισεκατομμύρια EUR το τελευταίο οικονομικό έτος και παρέχει την ίδια βασική υπηρεσία πλατφόρμας σε τουλάχιστον τρία κράτη μέλη· β) όσον αφορά την παράγραφο 1 στοιχείο β), όταν παρέχει βασική υπηρεσία πλατφόρμας που είχε κατά το τελευταίο οικονομικό έτος τουλάχιστον 45 εκατομμύρια μηνιαίους ενεργούς τελικούς χρήστες, οι οποίοι είναι εγκατεστημένοι ή βρίσκονται στην Ένωση, και τουλάχιστον 10.000 ετήσιους ενεργούς επαγγελματίες χρήστες που είναι εγκατεστημένοι στην Ένωση, οι οποίοι προσδιορίζονται και υπολογίζονται σύμφωνα με τη μεθοδολογία και τους δείκτες που παρατίθενται στο παράρτημα· γ) όσον αφορά την παράγραφο 1 στοιχείο γ), όταν τα όρια που προβλέπονται στο στοιχείο β) της παρούσας παραγράφου πληρούνταν για καθένα από τα τελευταία τρία οικονομικά έτη”⁹⁶.

Αν μία επιχείρηση πληροί όλα τα ανωτέρω κριτήρια δεν υπόκειται απλά στις υποχρεώσεις που καθορίζονται από τον παρόντα Κανονισμό, αλλά θα πρέπει επιπρόσθετα να κοινοποιήσει το εν λόγω γεγονός μαζί με τις σχετικές πληροφορίες που περιγράφονται στο άρθρο 3&2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925, στην Επιτροπή, καταδεικνύοντας την μεγάλη ανάγκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για στενό έλεγχο και εποπτεία των συγκεκριμένων πυλωρών.⁹⁷

B.3. Οι βασικότερες υποχρεώσεις των πυλωρών σε σχέση με τα προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων

⁹⁵ Άρθρο 3&1 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

⁹⁶ Άρθρο 3&2 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

⁹⁷ Άρθρο 3&3 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

Στα πλαίσια ανάλυσης του υπό εξέταση Κανονισμού, ιδωμένος πρωτίστως από την σκοπιά προστασίας των προσωπικών δεδομένων, κρίνεται σκόπιμο να γίνει μία συνοπτική αναφορά στις βασικότερες υποχρεώσεις των πυλωρών, ιδίως σε αυτές που σχετίζονται με τα προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων. Αν αναλογιστεί κανείς και το πλήθος των προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται από τους πυλωρούς (τόσο των τελικών, όσο και των επαγγελματιών χρηστών), η εν λόγω αναφορά στις επιπρόσθετες υποχρεώσεις που επέβαλε η DMA στους τελευταίους, κρίνεται αναγκαία.

Στην αιτιολογική σκέψη 36 της DMA γίνεται λόγος για το πλήθος των συγκεκριμένων προσωπικών δεδομένων που παρέχονται στους πυλωρούς. Η συγκέντρωση αυτή αφορά είτε δεδομένα που συλλέγονται απευθείας από τους τελευταίους για σκοπούς υπηρεσιών επιγραμμικής διαφήμισης, είτε δεδομένα που παρέχονται στους πυλωρούς από τρίτα μέρη προκειμένου τα τελευταία να κάνουν χρήση ορισμένων υπηρεσιών που παρέχουν οι πυλωροί στο πλαίσιο των βασικών υπηρεσιών πλατφόρμας τους. Στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη γίνεται λόγος και για τα πλεονεκτήματα που παρέχει στους πυλωρούς η προαναφερθείσα συγκέντρωση και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων. Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται ότι: *“Η επεξεργασία, για τον σκοπό της παροχής επιγραμμικών υπηρεσιών διαφήμισης, δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τρίτα μέρη που χρησιμοποιούν βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας παρέχει στους πυλωρούς δυνητικά πλεονεκτήματα όσον αφορά τη συσσώρευση δεδομένων, αυξάνοντας κατ’ αυτόν τον τρόπο τους φραγμούς εισόδου στην αγορά. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι πυλωροί επεξεργάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό τρίτων από ό,τι οι άλλες επιχειρήσεις.”*⁹⁸ Το παρόν ζήτημα έχει απασχολήσει και το ΕΣΠΔ, όπου στην υπ’ αριθμ. 2/2021 Γνώμη του αναφορικά με την τότε Πρόταση Κανονισμού DMA, επισημαίνει ότι οι επιγραμμικές πλατφόρμες οι οποίες, ως βασική συνιστώσα του επιχειρηματικού μοντέλου τους, επιδίδονται στην κατάρτιση προφίλ των υποκειμένων, μπορούν να αποκομίσουν

---

⁹⁸ Αιτιολογική Σκέψη υπ’ αριθμ. 36 Κανονισμού ΕΕ2022/1925

σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα λόγω των μοναδικών ικανοτήτων τους για τη συλλογή τεράστιων ποσοτήτων και τύπων προσωπικών δεδομένων.⁹⁹

Εν όψει των ανωτέρω, στο άρθρο 5 της DMA προβλέπονται μία σειρά από υποχρεώσεις σχετιζόμενες κυρίως με την απαγόρευση συνδυασμού και επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων. Πιο συγκεκριμένα, οι πυλωροί δεν επιτρέπεται να συνδυάζουν προσωπικά δεδομένα από διαφορετικές υπηρεσίες που κατέχουν ή ελέγχουν, εκτός αν έχουν την ελεύθερη και σαφή συγκατάθεση του χρήστη¹⁰⁰, όπως αυτή είναι ιδωμένη υπό το πρίσμα του ΓΚΠΔ. Αυτό αποτρέπει την εκμετάλλευση των προσωπικών δεδομένων χρηστών χωρίς τη συγκατάθεσή τους, προστατεύοντας την ιδιωτικότητά τους. Ενδεικτικά, ο πυλωρός “δεν διασταυρώνει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από τη σχετική βασική υπηρεσία πλατφόρμας με εκείνα άλλων υπηρεσιών που παρέχει χωριστά ο πυλωρός, συμπεριλαμβανομένων άλλων βασικών υπηρεσιών πλατφόρμας, και αντιστρόφως· και δεν συνδέει τους τελικούς χρήστες σε άλλες υπηρεσίες του πυλωρού προκειμένου να συνδυάσει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”. Επίσης ο πυλωρός δε δύναται, άνευ ρητής συγκατάθεσης του υποκειμένου των προσωπικών δεδομένων, να “συνδυάζει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από τη σχετική βασική υπηρεσία πλατφόρμας με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από οποιοσδήποτε περαιτέρω βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας ή από οποιαδήποτε άλλη υπηρεσία παρέχει ο πυλωρός ή με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα από υπηρεσίες τρίτων”¹⁰¹. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει και η υποχρέωση των πυλωρών που περιγράφεται στην αιτιολογική σκέψη 46 της DMA. Σε αυτήν παρουσιάζεται η ανάγκη για τη διασφάλιση μη χρησιμοποίησης από την πλευρά των τελευταίων των δεδομένων (συγκεντρωτικών ή μη συγκεντρωτικών), τα οποία ενδέχεται να περιλαμβάνουν ανωνυμοποιημένα δεδομένα και δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που δεν είναι δημοσίως διαθέσιμα, με σκοπό να παρασχεθούν από τους πυλωρούς υπηρεσίες που ομοιάζουν με τις αντίστοιχες των επαγγελματιών χρηστών τους. Αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια εκμετάλλευσης του διττού ρόλου που έχουν οι πυλωροί, αφενός ως επιχείρηση που παρέχει βασικές

---

⁹⁹ Opinion 2/2021 on the Proposal for a Digital Markets Act (2021), European Data Protection Supervisor

¹⁰⁰ European Commission. (2020a). *Shaping Europe's Digital Future*.

¹⁰¹ Άρθρο 5&2 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

υπηρεσίες πλατφόρμας στους επαγγελματίες χρήστες της και αφετέρου ως επιχείρηση που επιθυμεί ή σχεδιάζει να ανταγωνίζεται τους επαγγελματίες χρήστες για να παρέχει ίδιες ή πανομοιότυπες υπηρεσίες ή προϊόντα στους ίδιους τελικούς χρήστες.¹⁰²

Αναφορά όμως θα πρέπει να γίνει και σε ακόμη μία πολύ σημαντική υποχρέωση των πυλωρών, αυτή που προβλέπεται στο άρθρο 15 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925, η οποία θα αναλυθεί και εκτενέστερα κατωτέρω. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη *“Εντός έξι μηνών από τον ορισμό του σύμφωνα με το άρθρο 3, ο πυλωρός υποβάλλει στην Επιτροπή την περιγραφή, η οποία έχει υποβληθεί σε ανεξάρτητο έλεγχο, οποιωνδήποτε τεχνικών κατάρτισης προφίλ καταναλωτών που εφαρμόζει ο πυλωρός σε όλες τις βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας του που απαριθμούνται στην απόφαση ορισμού σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 9. Η Επιτροπή διαβιβάζει την εν λόγω ελεγχθείσα περιγραφή στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων”*¹⁰³. Μέσω της εν λόγω διαδικασίας και των πληροφοριών που ζητούνται, επιχειρείται να εξασφαλιστεί ένα βασικό επίπεδο ελέγχου των μεθόδων κατάρτισης προφίλ που χρησιμοποιούν οι πυλωροί σε βάρος των υποκειμένων, στα πλαίσια της εν γένει προσπάθειας να διασφαλιστεί ένας επαρκής βαθμός διαφάνειας σε ό,τι αφορά ιδίως την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων.

Τέλος θα πρέπει να γίνει λόγος και για τη βαρύτητα που δίνει ο εν λόγω Κανονισμός στην υποχρέωση των πυλωρών να παρέχουν ανά πάσα στιγμή και σε πραγματικό χρόνο στους τελικούς χρήστες τους δικαίωμα πρόσβασης στα προσωπικά τους δεδομένα, προβλέποντας μάλιστα και αντίστοιχο δικαίωμα φορητότητας με αυτό που προβλέπεται στον ΓΚΠΔ.¹⁰⁴ Στην προσπάθεια του μάλιστα ο νομοθέτης να περιορίσει κατά το μέτρο του δυνατού την συλλογή των δεδομένων, προβλέπει στο άρθρο 7&8 του Κανονισμού 2022/1925, την υποχρέωση των πυλωρών να συλλέγουν και να ανταλλάσσουν με τον πάροχο υπηρεσιών διαπροσωπικών επικοινωνιών *“μόνο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των τελικών χρηστών που είναι απολύτως αναγκαία για την παροχή αποτελεσματικής*

---

¹⁰² Αιτιολογική σκέψη 46 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

¹⁰³ Άρθρο 15 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

¹⁰⁴ Άρθρο 6&9 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

διαλειτουργικότητας”. Διευκρινίζει μάλιστα ότι οι ως άνω ενέργειες θα πρέπει να ακολουθούν τις επιταγές του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και της οδηγίας 2002/58/ΕΚ.¹⁰⁵

Β.4. ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ) 2022/1925 ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΦΙΛ

Β.4.1. Τα μέτρα εξασφάλισης διαφάνειας στα πλαίσια κατάρτισης προφίλ

Στα πλαίσια της γενικότερης προβληματικής της τεράστιας συγκέντρωσης προσωπικών δεδομένων από πλευράς των πυλωρών, κρίθηκε αναγκαία η εξασφάλιση ενός επαρκούς επιπέδου διαφάνειας ειδικότερα σε ό,τι αφορά την κατάρτιση προφίλ των χρηστών, μέσω της υιοθέτησης ορισμένων “δικλείδων ασφαλείας”.

Στην υπ’ αριθμ. 72 αιτιολογική σκέψη του υπό εξέταση Κανονισμού αναφέρεται ότι “Η εξασφάλιση επαρκούς επιπέδου διαφάνειας όσον αφορά τις πρακτικές κατάρτισης προφίλ που χρησιμοποιούν οι πυλωροί, στις οποίες περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, η κατάρτιση προφίλ κατά την έννοια του άρθρου 4 σημείο 4) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, διευκολύνει τη δυνατότητα διεκδίκησης των βασικών υπηρεσιών πλατφόρμας. Η διαφάνεια ασκεί εξωτερική πίεση στους πυλωρούς ώστε να μην παγιωθεί η πρακτική της κατάρτισης εκτενούς προφίλ των καταναλωτών στον κλάδο, δεδομένου ότι οι δυνητικοί νεοεισερχόμενοι στην αγορά ή οι νεοφυείς επιχειρήσεις δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε δεδομένα στην ίδια έκταση και βάθος ούτε σε παρόμοια κλίμακα.”¹⁰⁶. Συνεχίζοντας στην ίδια Αιτιολογική Σκέψη, γίνεται λόγος για αναγκαιότητα ενημέρωσης και παροχής συγκεκριμένων πληροφοριών σε ό,τι αφορά τη βάση επί της οποίας πραγματοποιείται η κατάρτιση προφίλ. Αυτό αποτελεί και μία πολύ σημαντική υποχρέωση των πυλωρών, όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω, καθώς μέσω της εν λόγω διαδικασίας επιτυγχάνεται και ο έλεγχος των προσωπικών δεδομένων που συλλέγονται και επεξεργάζονται από αυτούς. Ειδικότερα με βάση της ως άνω

¹⁰⁵ Άρθρο 7&8 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

¹⁰⁶ Αιτιολογική Σκέψη υπ’ αριθμ. 72 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

αιτιολογική σκέψη οι πυλωροί θα πρέπει να περιγράφουν: α) την βάση που χρησιμοποιείται για την κατάρτιση του προφίλ β) την επεξεργασία που εφαρμόζεται γ) το σκοπό της κατάρτισης του προφίλ των υποκειμένων δ) τη διάρκεια της κατάρτισης του ε) τον αντίκτυπο που έχει η εν λόγω κατάρτιση στις υπηρεσίες του πυλωρού στ) τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτελεσματική ενημέρωση των τελικών χρηστών σχετικά με την χρήση του καταρισθέντος απ' αυτούς προφίλ, ζ) και τις ενέργειες στις οποίες προχωρούν προκειμένου να λάβουν τη συγκατάθεσή των εν λόγω υποκειμένων, εξετάζοντας παράλληλα αν τους έχει δοθεί ή αν τους δίδεται εν γένει η δυνατότητα να αρνηθούν ή να άρουν τη συγκατάθεσή τους.

Σε άμεση συνάρτηση με τα ανωτέρω έχει προβλεφθεί στο άρθρο 15 του υπό διερεύνηση Κανονισμού, η ζωτικής σημασίας υποχρέωση των πυλωρών να υποβάλουν στην Επιτροπή την περιγραφή όλων των τεχνικών κατάρτισης προφίλ των χρηστών που εφαρμόζουν σε όλες τις βασικές υπηρεσίες πλατφόρμας. Ορίζεται ρητά μάλιστα ότι η εν λόγω περιγραφή θα πρέπει να έχει υποβληθεί σε ανεξάρτητο έλεγχο για την εξασφάλιση μεγαλύτερου βαθμού διαφάνειας, ενώ ακολούθως αυτή θα διαβιβάζεται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων¹⁰⁷. Η προσπάθεια εξασφάλισης ενός επαρκούς επιπέδου διαφάνειας ολοκληρώνεται με τη δημοσίευση της επισκόπησης της ως άνω περιγραφής (η οποία θα έχει υποβληθεί στον απαραίτητο έλεγχο), υπό την επιφύλαξη των πληροφοριών που άπτονται στο επιχειρηματικό απόρρητο¹⁰⁸

B.4.2. Οι εκτελεστικές εξουσίες της Επιτροπής για την διασφάλιση της διαφάνειας κατά την κατάρτιση προφίλ

Για να μπορούν όμως να εφαρμοστούν αποτελεσματικά τα ως άνω μέτρα αλλά και εν γένει ο Κανονισμός στο σύνολό του θα πρέπει να χορηγηθούν στην Επιτροπή οι απαραίτητες εκτελεστικές αρμοδιότητες προκειμένου να μπορούν να επιβληθούν στους πυλωρούς, σε περίπτωση μη συμμόρφωσής τους, οι υποχρεώσεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω. Στην υπ' αριθμ. 99 αιτιολογική σκέψη

¹⁰⁷ Άρθρο 15&1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

¹⁰⁸ Άρθρο 15&3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

της DMA περιγράφονται οι εκτελεστικές αυτές αρμοδιότητες με τις οποίες θα πρέπει να εφοδιαστεί η Επιτροπή προκειμένου να επιτύχει τον προαναφερθέντα στόχο της, μεταξύ των οποίων είναι και η αναγκαιότητα για πρόβλεψη επιχειρησιακών και τεχνικών ρυθμίσεων με σκοπό την εφαρμογή της διαλειτουργικότητας, ορίζοντας παράλληλα τις ειδικότερες λεπτομέρειες για την περιγραφή των τεχνικών που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση προφίλ των υποκειμένων.¹⁰⁹

Ρητή πρόβλεψη για την έκδοση των ως άνω εκτελεστικών πράξεων (οι οποίες περιγράφονται αναλυτικά στο άρθρο 46 του υπό διερεύνηση Κανονισμού) από την πλευρά της Επιτροπής με σκοπό την περιγραφή της μεθοδολογίας και της διαδικασίας του ελέγχου στον οποίο θα υποβληθεί από τους πυλωρούς η περιγραφή των τεχνικών κατάρτισης προφίλ των καταναλωτών, περιλαμβάνεται στο άρθρο 15 της DMA στην παράγραφο 2 αυτού.¹¹⁰ Μάλιστα στο άρθρο 46 & 1 περ. ζ του του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925, όπου αναλύονται οι ειδικότερες λεπτομερείς ρυθμίσεις σε σχέση με τη μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί για τον έλεγχο των ως άνω τεχνικών κατάρτισης προφίλ, αναφέρεται επί λέξει ότι: *“την κατάρτιση σχεδίου εκτελεστικής πράξης για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή διαβουλεύεται με τον Ευρωπαϊκό Επόπτη Προστασίας Δεδομένων και μπορεί να διαβουλεύεται με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, την κοινωνία των πολιτών και άλλους σχετικούς εμπειρογνώμονες”* καταδεικνύοντας με αυτόν τον τρόπο και από το πλήθος των εμπλεκόμενων οργάνων, το βάρος που δίνει η Επιτροπή στην παρούσα διαδικασία ελέγχου.¹¹¹

Αξίζει να επισημανθεί ότι την αναγκαιότητα υποβολής στην Επιτροπή μιας ανεξάρτητης και λεπτομερούς αναφοράς σχετικά με τις μεθόδους και τις τεχνικές που χρησιμοποιούνται από τους πυλωρούς (gatekeepers) προκειμένου οι τελευταίοι να προχωρήσουν στην κατάρτιση προφίλ των χρηστών, είχε τονίσει και το ΕΣΠΔ στην υπ’ αριθμ. 2/2021 Γνώμη του αναφορικά με την τότε Πρόταση Κανονισμού DMA, αναφέροντας μάλιστα ότι η ως άνω αναφορά θα πρέπει να ενημερώνεται σε ετήσια βάση. Προχωρώντας επίσης περαιτέρω το σκεπτικό του

---

¹⁰⁹ Αιτιολογική υπ’ αριθμ. 99 Σκέψη του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

¹¹⁰ Άρθρο 15&2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

¹¹¹ Άρθρο 46 παρ. 1 περ. ζ Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

το ΕΣΠΔ έκρινε ότι η ως άνω υποχρέωση με την οποία θα πρέπει να επιβαρυνθούν οι πυλωροί, κυμαίνεται στη σωστή κατεύθυνση έτσι ώστε να ελαττωθεί η ασυμμετρία πληροφόρησης μεταξύ αυτών (πυλωρών) και των αρχών δημόσιας εποπτείας, αλλά και μεταξύ των πρώτων και των υποκειμένων των δεδομένων σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μειώνοντας ουσιαστικά με αυτόν τον τρόπο το πλεονέκτημα που διαθέτουν οι πυλωροί σε ό,τι αφορά το πλήθος των προσωπικών δεδομένων στο οποίο έχουν πρόσβαση και μπορούν να διαχειριστούν. Ως αποτέλεσμα των ανωτέρω θα είναι να μην δημιουργηθεί απόκλιση από την έννοια του profiling, όπως αυτός ορίζεται στον ΓΚΠΔ και από τις αρχές που τον διέπουν, προστατεύοντας με αυτόν τον τρόπο πλήρως και ενιαίως τα δικαιώματα των υποκειμένων¹¹²

B.4.3. Η απόδοση της έννοιας του profiling στην DMA

Από την προαναφερθείσα υπ' αριθμ. 72 αιτιολογική σκέψη αλλά και από το άρθρο 2, ορισμός 31 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925, προκύπτει η ακόλουθη πολύ σημαντική διαπίστωση. Στην τελευταία διάταξη η έννοια της κατάρτισης προφίλ ακολουθεί τον αντίστοιχο ορισμό που έχει δοθεί στο άρθρο 4 σημείο 4 του ΓΚΠΔ¹¹³. Παρατηρείται συνεπώς πλήρης ευθυγράμμιση της DMA με τον ορισμό του profiling, όπως αυτός αποδίδεται στον ΓΚΠΔ και όπως αυτός αναλύθηκε ανωτέρω, γεγονός που αποτέλεσε και προτροπή του ΕΣΠΔ στην υπ' αριθμ. 2/2021 Γνώμη του αναφορικά με την τότε Πρόταση Κανονισμού DMA. Ειδικότερα στην ανωτέρω γνώμη στο άρθρο 3 αυτής, παρ. 32 περίπτωση 20, αναφέρεται ότι, για λόγους σαφήνειας, ο όρος «κατάρτιση προφίλ» που αναφέρεται στο άρθρο 13 της πρότασης Κανονισμού, θα πρέπει να έχει την ίδια έννοια με την «κατάρτιση προφίλ» που ορίζεται στο άρθρο 4 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ, και προτείνει να προστεθεί στο άρθρο 2 της πρότασης ειδική αναφορά στον ορισμό του profiling, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 4 & 4 του ΓΚΠΔ.¹¹⁴

---

¹¹² Opinion 2/2021 on the Proposal for a Digital Markets Act (2021), European Data Protection Supervisor

¹¹³ Άρθρο 2, ορισμός 31 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

¹¹⁴ Opinion 2/2021 on the Proposal for a Digital Markets Act (2021), European Data Protection Supervisor

B.4.4. Η ειδική πρόβλεψη για τους ανηλίκους

Εν συνεχεία αναφορά στην κατάρτιση προφίλ στα πλαίσια διερεύνησης της DMA, εντοπίζεται σε μία ειδική κατηγορία υποκειμένων, στους ανηλίκους και στην αιτιολογική σκέψη 38 αυτής, σύμφωνα με την οποία *“τα παιδιά χρήζουν ειδικής προστασίας όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τους, ιδίως όσον αφορά τη χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τους για σκοπούς εμπορικής επικοινωνίας ή της δημιουργίας προφίλ χρήστη”*.¹¹⁵ Η προστασία των παιδιών αποτελεί εν γένει προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γι’ αυτό και η ίδια έχει φροντίσει να θεσπίσει ειδικές προστατευτικές διατάξεις και στον ΓΚΠΔ (Άρθρο 8 αυτού αναφορικά με τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να συντρέχουν για να είναι ισχυρή η συγκατάθεση που δίδεται από ένα παιδί¹¹⁶, αλλά και σε όσα αναπτύχθηκαν σε σχέση με την κατάρτιση προφίλ των ανηλίκων στα πλαίσια του ΓΚΠΔ), αλλά και στον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/2065 για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA), ο οποίος εν γένει έχει ως βασική του προτεραιότητά του την αποφυγή παρουσίας στοχευμένων-διαμέσου της κατάρτισης προφίλ-διαφημίσεων σε ανηλίκους¹¹⁷. Στον τελευταίο και συγκεκριμένα στο άρθρο 28 παρ. 2 αυτού (όπως θα αναλυθεί εκτενώς και σε επόμενη ενότητα της παρούσας) προβλέπεται ρητή απαγόρευση προς τους παρόχους επιγραμμικών πλατφορμών να παρουσιάζουν διαφημίσεις βάσει κατάρτισης προφίλ, όταν γνωρίζουν ότι ο αποδέκτης της υπηρεσίας είναι ανήλικος.¹¹⁸

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: Η ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ C-634/21 ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΥΠΟΘΕΣΗ SCHUFA HOLDING-SCORING)

Γ.1. Σύντομη περιγραφή των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και των ισχυρισμών του προσφεύγοντος

¹¹⁵ Αιτιολογική σκέψη 38 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/1925

¹¹⁶ Άρθρο 8 Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679

¹¹⁷ DMA & DSA: ΜΙΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, Αντώνης Μπόργης, Χρήστος Ζαγγάνας, Ινστιτούτο Εναλλακτικών πολιτικών, Απρίλιος 2023

¹¹⁸ Άρθρο 28 & 2 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065

Η υπόθεση C-634/21 (QQ κατά Land Hessen) με την συνεπακόλουθη από 7 Δεκεμβρίου 2023 απόφαση του Δικαστηρίου της ΕΕ (εφεξής ΔΕΕ) ασχολήθηκε με το ζήτημα της χρήσης συστημάτων βαθμολόγησης (scoring) από την εταιρεία Schufa Holding AG, ένα από τα μεγαλύτερα ιδρύματα παροχής πιστωτικών πληροφοριών στη Γερμανία. Το λεγόμενο scoring (γνωστό στο Ηνωμένο Βασίλειο ως "credit score"), που χρησιμοποιείται ευρέως στον τραπεζικό κλάδο, αποτελεί μία μαθηματική στατιστική μέθοδο που αξιοποιεί πλήθος δεδομένων και πληροφοριών προκειμένου να προβλέψει μέσω αυτών μελλοντικές συμπεριφορές του υποκειμένου (όπως λόγου χάριν, την ικανότητά του ή μη σε ό,τι αφορά την αποπληρωμή ενός δανείου)¹¹⁹. Η Schufa, μέσω του εν λόγω συστήματος, παρέχει στους αντισυμβαλλομένους της-πελάτες, οι οποίοι αποτελούν κατά το πλείστον τραπεζικά ιδρύματα, έναν αριθμητικό δείκτη που αντιπροσωπεύει την πιστοληπτική ικανότητα των προσώπων. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται από τους ενδιαφερόμενους αλλά και από λοιπές επιχειρήσεις αφενός για την κατηγοριοποίηση των πελατών τους και αφετέρου για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τη χορήγηση ή μη δανείων ή την παροχή άλλων χρηματοοικονομικών υπηρεσιών¹²⁰.

Ως απόρροια των ανωτέρω και της αρνητικής αξιολόγησης στην οποία είχε προχωρήσει η Schufa, τραπεζικό ίδρυμα της Γερμανίας απέρριψε αίτημα χορηγηθέντος δανείου το οποίο είχε υποβάλλει το φυσικό πρόσωπο QQ (καταγγέλλων και προσφεύγων), επειδή το τελευταίο δεν κατάφερε να συγκεντρώσει την "απαιτούμενη βαθμολογία". Ο QQ κατόπιν της εν λόγω απόρριψης, αιτήθηκε από την Schufa να του παράσχει πρόσβαση και πληροφορίες αναφορικά με τα συλλεγόμενα δεδομένα του, ζητώντας παράλληλα τη διαγραφή των πληροφοριών που τον αφορούσαν και που δεν ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα. Όμως η τελευταία περιορίστηκε στο να τον ενημερώσει μόνο κατά γενικό και αφηρημένο τρόπο για τη μέθοδο που ακολουθεί η ίδια σε ό,τι αφορά το scoring, καθώς και για "την βαθμολογία" που είχε ο ίδιος συγκεντρώσει,

---

¹¹⁹ Lawspot, 2023, Βαθμολόγηση και διατήρηση πιστωτικών δεδομένων και προστασία προσωπικών δεδομένων (ΔΕΕ υποθέσεις SCHUFA Holding - C-634/21, C-26/22 και C-64/22)

¹²⁰ Curia, 2023, ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα) της 7ης Δεκεμβρίου 2023, υπόθεση C-634/21

επικαλούμενη το επιχειρηματικό απόρρητο κατά τα λοιπά και τονίζοντας ότι τέτοιες πληροφορίες δύναται να χορηγήσει μόνο στους πελάτες της.¹²¹

Εν συνεχεία ο QQ προχώρησε στην υποβολή καταγγελίας κατά της ως άνω εταιρείας ενώπιον του Hessischer Beauftragter für Datenschutz und Informationsfreiheit (Επιτρόπου προστασίας δεδομένων και ελεύθερης πληροφόρησης του ομόσπονδου κράτους της Έσσης, Γερμανία, εφεξής HBDI), σύμφωνα με την οποία αιτούνταν από τον τελευταίο να υποχρεώσει την Schufa να του παράσχει αναλυτικές πληροφορίες για τον τρόπο που αξιολογούνται τα δεδομένα του, ζητώντας παράλληλα να διαγράψει τα αναληθή γι' αυτόν στοιχεία. Παραπονέθηκε παράλληλα ότι η εν λόγω εταιρεία παροχής πιστωτικών πληροφοριών δεν παρέχει επαρκείς πληροφορίες για τη μέθοδο υπολογισμού της βαθμολογίας, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε λανθασμένες ή άδικες αποφάσεις. Συγκεκριμένα, ζήτησε την αναθεώρηση ή την απόσυρση της βαθμολογίας που του είχε αποδοθεί, επικαλούμενος αδιαφάνεια και παραβίαση των δικαιωμάτων του σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ. Το αποτέλεσμα όμως της καταγγελίας ήταν απορριπτικό, καθώς η HBDI έκρινε ότι οι ενέργειες της Schufa ήταν συμβατές με γερμανικό ομοσπονδιακό νόμο σχετικά με την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα¹²² (και συγκεκριμένα με το άρθρο Άρθρο 31 του Bundesdatenschutzgesetz -ομοσπονδιακού νόμου περί προστασίας δεδομένων, της 30ής Ιουνίου 2017- αναφορικά με τον τρόπο χρήσης μιας τιμής πιθανότητας σχετικής με τη φερεγγυότητα)¹²³

Ακολούθως, ο QQ άσκησε προσφυγή ενώπιον του Verwaltungsgericht Wiesbaden (διοικητικό πρωτοδικείο Wiesbaden της Γερμανίας) κατά της απορριπτικής απόφασης του HBDI, παραπονούμενος μεταξύ άλλων για τον τρόπο και τις μεθόδους που ακολουθεί η εταιρεία Schufa (και προσεπικληθείσα στην παρούσα προσφυγή) προκειμένου να διαμορφώνει για το εκάστοτε φυσικό

---

¹²¹ Curia, 2023, Υπόθεση C-634/21, Απόφαση του Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα) της 7ης Δεκεμβρίου 2023 (Σύνοψη)

¹²² Γεώργιος Π. Κανέλλος, Lawspot, 2023, Δικαστήριο ΕΕ: Αποτελεί κατάρτιση προφίλ ο αυτοματοποιημένος καθορισμός της πιθανότητας σχετικά με την ικανότητα ενός προσώπου να εξυπηρετήσει ένα δάνειο;

¹²³ Curia, 2023, Υπόθεση C-634/21, Απόφαση του Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα) της 7ης Δεκεμβρίου 2023 (Σύνοψη)

πρόσωπο το “scoring” προφίλ του, μη γνωστοποιώντας ούτε τα επιμέρους χαρακτηριστικά που λήφθηκαν υπ’ όψιν, ούτε την ακολουθηθείσα μαθηματική μεθοδολογία¹²⁴.

Στα πλαίσια διερεύνησης της ως άνω προσφυγής το αιτούν δικαστήριο (διοικητικό Πρωτοδικείο της Γερμανίας) έκρινε ότι για να μπορεί να αποφανθεί με ασφάλεια επί της διαφοράς της κύριας δίκης, θα έπρεπε να εξακριβωθεί πρωτίστως εάν η συγκεκριμένη πρακτική της εταιρείας Schufa εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, σχετικά με την αυτοματοποιημένη λήψη των αποφάσεων. Έτσι λοιπόν το ως άνω Δικαστήριο ανέστειλε τη διαδικασία που είχε ανοιχθεί ενώπιόν του, υποβάλλοντας, δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, στο ΔΕΕ τα ακόλουθα ερωτήματα για την έκδοση των αντίστοιχων προδικαστικών αποφάσεων.

Γ.2. Τα προδικαστικά ερωτήματα της υπόθεσης

Υπό τις ανωτέρω συνθήκες το αιτούν Δικαστήριο υπέβαλε στο ΔΕΕ τα εξής προδικαστικά ερωτήματα:

1) Έχει το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 την έννοια ότι η αυτοματοποιημένη παραγωγή μιας τιμής πιθανότητας ως προς τη μελλοντική ικανότητα του υποκειμένου των δεδομένων να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις πιστώσεως συνιστά απόφαση η οποία λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας –συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ– και η οποία παράγει έννομα αποτελέσματα που το αφορούν ή το επηρεάζει σημαντικά με παρόμοιο τρόπο, όταν η εν λόγω τιμή που έχει υπολογιστεί βάσει δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου των δεδομένων διαβιβάζεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας σε τρίτο υπεύθυνο επεξεργασίας και κάθε τρίτος βασίζει κατά κύριο λόγο την απόφασή του για τη σύναψη, την εκτέλεση ή τη λήξη συμβατικής σχέσεως με το υποκείμενο των δεδομένων στην εν λόγω τιμή;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα: Έχουν το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 22 του κανονισμού

---

¹²⁴ Curia, 2023, Υπόθεση C-634/21, Αίτηση προδικαστικής απόφασης (αωνυμοποιημένο κείμενο)

2016/679 την έννοια ότι αντίκεινται σε εθνική διάταξη, σύμφωνα με την οποία, η χρήση τιμής πιθανότητας αναφορικά με μια συγκεκριμένη μελλοντική συμπεριφορά φυσικού προσώπου προς τον σκοπό της λήψεως απόφασεως ως προς τη σύναψη, την εκτέλεση ή τη λήξη συμβατικής σχέσεως με το εν λόγω πρόσωπο (βαθμολόγηση) επιτρέπεται μόνο όταν πληρούνται συγκεκριμένες επιπλέον προϋποθέσεις, οι οποίες αναφέρονται αναλυτικά στο σκεπτικό της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως;¹²⁵

Γ.3. Το νομικό πλαίσιο της απόφασης

Το ΔΕΕ καλούμενο να διευκρινίσει εάν ο αυτοματοποιημένος καθορισμός μιας τιμής πιθανότητας ως προς τη μελλοντική ικανότητα του υποκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις πιστώσεως, συνιστά αυτοματοποιημένη ατομική λήψη απόφασης βάσει του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, στηρίχθηκε στα κάτωθι άρθρα και τις αιτιολογικές σκέψεις του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 προκειμένου να εκδώσει την απόφασή του.

Αρχικά το Δικαστήριο βασίστηκε στην αιτιολογική σκέψη 71 του ΓΚΠΔ, κατά την οποία περιγράφεται με τον πλέον αναλυτικό τρόπο το δικαίωμα του ατόμου *“να μην υπόκειται σε απόφαση, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει κάποιο μέτρο, με την οποία αξιολογούνται προσωπικές πτυχές που το αφορούν, λαμβανόμενη αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας και η οποία παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι του προσώπου αυτού ή το επηρεάζει σημαντικά κατά ανάλογο τρόπο”*¹²⁶. Η παρούσα αιτιολογική σκέψη μπορεί να χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερος κρίσιμη για την υπόθεση C-634/21, καθώς, μεταξύ άλλων παραθέτει ως παράδειγμα τέτοιας αυτοματοποιημένης απόφασης την αυτόματη άρνηση επιγραμμικής αίτησης πίστωσης. Ακόμη επισημαίνοντας η εν λόγω αιτιολογική σκέψη το πόσο σημαντικό είναι για τα υποκείμενα να μην υπόκεινται σε τέτοιες αποφάσεις, προχωρά στην παράθεση των κατάλληλων εγγυήσεων που θα πρέπει να υπόκεινται τέτοιες επεξεργασίες, ενώ δεν

---

¹²⁵ Curia, 2023, (Υπόθεση C-634/21), Προδικαστικά ερωτήματα

¹²⁶ Αιτιολογική σκέψη 71 του ΓΚΠΔ

παραλείπει να αναφερθεί και στο διαφανές και με αναλυτικές διαδικασίες πλαίσιο που θα πρέπει να τις διατρέχει.

Ακολούθως, το ΔΕΕ έκανε εκτενή χρήση του ορισμού της “κατάρτισης προφίλ” που δίδεται στο άρθρο 4&4 του ΓΚΠΔ, ενώ παράλληλα δεν παρέλειψε να αναφερθεί και στις αρχές που διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στην νομιμότητα αυτής σύμφωνα, με τα άρθρα 5 και 6 αυτού αντίστοιχα. Αναφορά έγινε και στο άρθρο 9 του Κανονισμού, το οποίο σχετίζεται με δεδομένα ειδικών κατηγοριών, για τον λόγο ότι σε περίπτωση λήψης τέτοιας αυτοματοποιημένης απόφασης σε βάρος τους, θα πρέπει επιπρόσθετα να διασφαλίζεται ότι ικανοποιούνται οι απαιτήσεις του άρθρου 22 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ.

Ως προς την υποχρέωση ενημέρωσης του υποκειμένου με το συνεπακόλουθο δικαίωμα πρόσβασης στα δεδομένα του, για τη διασφάλιση μίας θεμιτής και διαφανούς επεξεργασίας¹²⁷, το ΔΕΕ βασίστηκε στα άρθρα 13, 14 και 15 του ΓΚΠΔ. Σαφώς κεντρικός άξονας ανάλυσης του Δικαστηρίου αποτέλεσε η ανάλυση του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, αναφορικά με την αυτοματοποιημένη ατομική λήψη αποφάσεων σε βάρος των υποκειμένων, περιλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ.

Γ.4. Η εκδοθείσα από το ΔΕΕ απόφαση και η διερεύνηση από πλευράς του των προϋποθέσεων του άρθρου 22 & 1 του ΓΚΠΔ

Γ.4.1 Η διερεύνηση εφαρμογής των προϋποθέσεων του άρθρου 22 & 1 του ΓΚΠΔ στην υπόθεση C-634/21

Η εκδοθείσα την 7 Δεκεμβρίου του 2023 απόφαση του ΔΕΕ αποτελεί ορόσημο για την προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων έναντι σε πρακτικές αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων εναντίον τους, οι οποίες χαρακτηρίζονται για τον αδιαφανή χαρακτήρα τους.

Αρχικά το Δικαστήριο, εξετάζοντας τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, διαπίστωσε ότι πράγματι πληρούνταν οι τρεις σωρευτικές προϋποθέσεις του άρθρου 22 παρ. 1 του ΓΚΠΔ, αναφορικά με το δικαίωμα του

---

¹²⁷ Άρθρο 14 παρ. 2 του ΓΚΠΔ

υποκειμένου να μην υπόκειται σε απόφαση που λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας.¹²⁸ Έκρινε δηλαδή πως στην συγκεκριμένη περίπτωση η μεθοδολογία της εταιρείας Schufa να αξιολογεί τη συμπεριφορά ενός ατόμου, καταλήγοντας σε ένα αποτέλεσμα φερεγγυότητας ως προς τη μελλοντική ικανότητά του να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις μίας δανειακής σύμβασης, συνιστούσε πράγματι «απόφαση» (1^η προϋπόθεση). Επικαλέστηκε δε προς επίρρωση αυτού και τα διαλαμβανόμενα στην αιτιολογική σκέψη 71 του ΓΚΠΔ, κατά την οποία η απόφαση που περιλαμβάνει την αξιολόγηση προσωπικών πτυχών που αφορούν ένα πρόσωπο, στην οποία αυτό θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να μην υπόκειται, «μπορεί να περιλαμβάνει κάποιο μέτρο» το οποίο είτε παράγει «έννομα αποτελέσματα έναντι του προσώπου αυτού» είτε «το επηρεάζει σημαντικά κατά ανάλογο τρόπο»¹²⁹. Τη διευρυμένη και όχι τη συστατική ερμηνεία στην έννοια της «απόφασης» ακολούθησε το ΔΕΕ υπογραμμίζοντας την αποτελεσματική προστασία των υποκειμένων, στην οποία προσβλέπει ο ΓΚΠΔ. Το Δικαστήριο επισήμανε πως αν είχε ακολουθήσει την πρώτη προσέγγιση (συστατική ερμηνεία) με βάση την οποία ο προσδιορισμός της τιμής πιθανότητας (scoring από πλευράς Schufa) θεωρούταν απλώς ως προπαρασκευαστική πράξη, θα δημιουργούταν τεράστιο κενό στην έννομη προστασία του υποκειμένου και αυτό γιατί αφενός ως απόφαση, με βάση τα ανωτέρω, θα οριζόταν μόνο η τελική κρίση που θα λάμβανε ο τρίτος (απορριπτική πράξη για τη χορήγηση δανείου από την τράπεζα) και αφετέρου εξαιτίας της λογικής αυτής, η πρακτική της εταιρείας Schufa, θα ξέφευγε των ειδικών απαιτήσεων του άρθρου 22, παράγραφοι 2, 3 και 4 του ΓΚΠΔ¹³⁰. Εκτός αυτού όμως, κίνδυνος θα δημιουργούνταν και ως προς το δικαίωμα πρόσβασης του υποκειμένου στα προσωπικά του δεδομένα, αφού, αν δεχόμασταν την προαναφερθείσα ερμηνεία, η μη λήψη αυτοματοποιημένης απόφασης από πλευράς Schufa, δε θα του χορηγούσε το δικαίωμα του άρθρου 15, παράγραφος 1, στοιχείο η', του ΓΚΠΔ (δικαίωμα πρόσβασης σε σημαντικές πληροφορίες όταν

---

¹²⁸ Curia 2023, Υπόθεση C-634/21, Σύνοψη

¹²⁹ Αιτιολογική σκέψη 71 ΓΚΠΔ

¹³⁰ Curia, 2023, Σκέψη 61, 62 Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

υφίσταται αυτοματοποιημένη λήψη απόφασης, όπως θα αναλυθεί και κάτωθι). Επιπλέον τις εν λόγω σημαντικές πληροφορίες δε θα μπορούσε να τις λάβει ούτε από το πιστωτικό ίδρυμα/ τρίτο (αν υποθέσουμε ότι θα συνέτρεχαν ως προς αυτό οι προϋποθέσεις του άρθρου 22 & 1 του ΓΚΠΔ), διότι πολύ απλά αυτό δε θα τις είχε διαθέσιμες¹³¹.

Στην ίδια κρίση περί της έννοιας της «απόφασης» είχε καταλήξει και ο Γενικός Εισαγγελέας της εδώ εξεταζόμενης υπόθεσης, ο οποίος στο σημείο 38 των προτάσεών του είχε αναφέρει ότι *“Η έλλειψη νομικού ορισμού οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ο νομοθέτης της Ένωσης έτεινε προς μια ευρεία έννοια, ικανή να περιλαμβάνει πλείονες πράξεις που μπορούν να επηρεάζουν το υποκείμενο των δεδομένων με πλείονες τρόπους.”* Ως προς τις έννομες συνέπειες επιλογής της συσταλτικής ερμηνείας σε ό,τι αφορά την έννοια της «απόφασης», πηγαίνοντας την σκέψη του ένα βήμα παραπάνω ισχυρίστηκε στο σημείο 49 των προτάσεών του ότι *“το χρηματοδοτικό ίδρυμα δεν θα ήταν σε θέση να ελέγξει την αξιολόγηση της φερεγγυότητας του αιτούντος πίστωση σε περίπτωση αμφισβήτησης της απόφασης, όπως επιτάσσει το άρθρο 22, παράγραφος 3, του ΓΚΠΔ, ή να διασφαλίσει δίκαιη, διαφανή και χωρίς διακρίσεις επεξεργασία με κατάλληλες μαθηματικές ή στατιστικές διαδικασίες και με κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, όπως επιτάσσει η αιτιολογική σκέψη 71, έκτη περίοδος, του ΓΚΠΔ.”*¹³²

Σύμφωνα με το ΔΕΕ το ζήτημα αν η εν λόγω τακτική της συγκεκριμένης εταιρείας οικονομικής ανάλυσης συνιστά profiling κατά τις επιταγές του άρθρου 4&4 του ΓΚΠΔ (2^η προϋπόθεση), ούσα ικανή να οδηγήσει σε απόφαση που «λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ» δε χρήζει καμίας αμφιβολίας. Η απόφαση του Δικαστηρίου δε διατηρεί καμία επιφύλαξη προς τούτο, κάνοντας μάλιστα για ακόμα μία φορά αναφορά στις προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα, ο οποίος στο σημείο 33 αυτών, επισημαίνοντας την αναγκαιότητα ύπαρξης αυτοματοποιημένης επεξεργασίας προκειμένου να εφαρμοστεί η διάταξη του

---

¹³¹ Curia, 2023, Σκέψη 63 Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

¹³² Curia, 2023, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΠΡΙΤ ΠΙΚΑΜÄΕ της 16ης Μαρτίου 2023, Υπόθεση C-634/21

άρθρου 22 παρ. 1 του ΓΚΠΔ, κρίνει ότι η βαθμολόγηση που πραγματοποιεί η SCHUFA εμπίπτει στον νομικό ορισμό του άρθρου 4 & 4 του ΓΚΠΔ “δεδομένου ότι στη σχετική διαδικασία χρησιμοποιούνται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για την αξιολόγηση ορισμένων πτυχών των φυσικών προσώπων για την ανάλυση ή την πρόβλεψη πτυχών που αφορούν την οικονομική κατάσταση, την αξιοπιστία ή την πιθανή συμπεριφορά τους.”¹³³

Εξετάζοντας το ΔΕΕ την 3^η προϋπόθεση για την εφαρμογή του άρθρου 22 παρ. 1 του ΓΚΠΔ στη συγκεκριμένη περίπτωση, δηλαδή ότι η απόφαση θα πρέπει να παράγει «έννομα αποτελέσματα» όσον αφορά το οικείο πρόσωπο ή να το επηρεάζει «σημαντικά με παρόμοιο τρόπο», το Δικαστήριο έκρινε ότι πληρείται και αυτή. Πιο συγκεκριμένα το ΔΕΕ απεφάνθη ότι και από τον ίδιο τον τρόπο με τον οποίο είναι διατυπωμένο το πρώτο προδικαστικό ερώτημα (όπως αυτό έχει αναγραφεί επί λέξει σε προηγούμενη ενότητα της παρούσας μελέτης) δημιουργείται αμφιβολία για το πόσο καθοριστική ήταν για την απόφαση του τρίτου (εν προκειμένω την Τράπεζα στην οποία ο προσφεύγων είχε υποβάλει το αίτημα για τη χορήγηση δανείου) η τιμή πιθανότητας-βαθμολόγηση στην οποία είχε προβεί η Schufa¹³⁴. Άλλωστε το Δικαστήριο παρατηρεί ότι σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, η μη ικανοποιητική τιμή πιθανότητας, την οποία είχε συγκεντρώσει το εκάστοτε υποκείμενο, οδηγούσε στην συνεπακόλουθη απόρριψη του αιτήματος αυτού για χορήγηση δανείου από τα πιστωτικά ιδρύματα/πελάτες της εταιρείας Schufa. Ο γενικός εισαγγελέας σε σχέση με την εδώ εξεταζόμενη προϋπόθεση, προχωρά σε μία διασύνδεση με την αιτιολογική σκέψη 71 του ΓΚΠΔ. Παρατηρεί δηλαδή ότι εκ προοιμίου ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 εφιστά την προσοχή των υποκειμένων, δίδοντας ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα απόφασης που επηρεάζει «σημαντικά» το υποκείμενο των δεδομένων, που δεν είναι άλλο από την «αυτόματη άρνηση επιγραμμικής αίτησης πίστωσης», στην οποία εν τέλει προχώρησε το πιστωτικό ίδρυμα ακολουθώντας το σύστημα βαθμολόγησης που της είχε παράσχει η εταιρεία Schufa. Τέλος, τεκμηριώνοντας τη σκέψη του, δεν

---

¹³³ Curia, 2023, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PRIIT PIKAMÄE της 16ης Μαρτίου 2023, Υπόθεση C-634/21

¹³⁴ Curia, 2023, Σκέψη 48 Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

παραλείπει να αναφερθεί στις έννομες συνέπειες που είχε στην συγκεκριμένη περίπτωση η άρνηση χορήγησης δανείου από την τράπεζα στην οικονομική κατάσταση του υποκειμένου των δεδομένων. Αναφέρει δε χαρακτηριστικά στη σκέψη 33 των προτάσεων του ότι *“στο μέτρο που η επεξεργασία αίτησης πίστωσης συνιστά στάδιο που προηγείται της σύναψης σύμβασης δανείου, η απόρριψη της εν λόγω αίτησης μπορεί να παράγει «έννομα αποτελέσματα» για το υποκείμενο των δεδομένων, το οποίο δεν θα μπορεί πλέον να συνάψει συμβατική σχέση με το οικείο χρηματοδοτικό ίδρυμα”*¹³⁵

Γ.4.2. Η εκδοθείσα από το ΔΕΕ απόφαση

Το ΔΕΕ, αφού είχε προχωρήσει αναλυτικά στην διερεύνηση των 3 προϋποθέσεων για την εφαρμογή ή μη των διατάξεων του άρθρου 22 παρ. 1 του ΓΚΠΔ στην παραπεφθείσα ενώπιον του υπόθεση, έκρινε ότι ο ως άνω αναλυτικά περιγραφόμενος αυτοματοποιημένος καθορισμός μιας τιμής πιθανότητας ως προς τη μελλοντική ικανότητα του υποκειμένου να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις πιστώσεως από τη SCHUFA, ενέπιπτε πράγματι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, ενώ σε ό,τι αφορά το 2ο προδικαστικό ερώτημα που ετέθη ενώπιόν του, ενόψει της απάντησης που δόθηκε στο 1ο, παρέλκει η απάντησή του.

Το σκεπτικό μεταξύ άλλων ήταν ότι, ακόμη και αν ένας τρίτος, όπως ήταν στην συγκεκριμένη περίπτωση η τράπεζα, λαμβάνει τελικά την απόφαση σχετικά με την πιστοληπτική ικανότητα, το εν λόγω αυτοματοποιημένο σύστημα βαθμολόγησης που παρείχε η SCHUFA επηρέαζε σημαντικά (αν όχι αποκλειστικά) την απόφαση αυτή. Το λεγόμενο *“scoring”*, επομένως, με βάση το Δικαστήριο, είχε σοβαρές νομικές και οικονομικές συνέπειες ή σε κάθε περίπτωση σημαντικές επιπτώσεις στο ενδιαφερόμενο άτομο, καθιστώντας την ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία ως αυτοματοποιημένη ατομική απόφαση σε βάρος του, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 22 παρ. 1 του ΓΚΠΔ, η οποία καταρχήν απαγορεύεται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 (εκτός αν τύχει εφαρμογής

---

¹³⁵ Curia, 2023, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PRIIT PIKAMÄE της 16ης Μαρτίου 2023, Υπόθεση C-634/21

κάποια από τις εξαιρέσεις του άρθρου 22, παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ, παράλληλα με την τήρηση των ειδικών απαιτήσεων του άρθρου 22, παράγραφοι 3 και 4, του εν λόγω κανονισμού). Μάλιστα το ΔΕΕ θέλοντας να δώσει τη βαρύτητα που αναλογεί στην ως άνω διάταξη, τόνισε ότι η παραβίασή της δεν απαιτεί καν ατομική επίκλησή της από το υποκείμενο των δεδομένων¹³⁶.

Σε ένα άλλο πολύ σημαντικό ζήτημα στο οποίο στάθηκε το ΔΕΕ ήταν σε αυτό της αναγκαιότητας παροχής των απαιτούμενων πληροφοριών προς τα υποκείμενα των δεδομένων. Τα τελευταία με βάση την κρίση του Δικαστηρίου και τις επιταγές πληθώρας διατάξεων του ΓΚΠΔ, έχουν το δικαίωμα να ενημερώνονται σχετικά με τη λογική πίσω από τέτοιες αυτοματοποιημένες διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τα αφορούν, καθώς και για τις συνέπειες αυτών.

Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ' του ΓΚΠΔ, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, κατά τη λήψη δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, οφείλει να ενημερώνει το υποκείμενο αναφορικά με *“την ύπαρξη αυτοματοποιημένης λήψης αποφάσεων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, που αναφέρεται στο άρθρο 22 παράγραφοι 1 και 4 και, τουλάχιστον στις περιπτώσεις αυτές, σημαντικές πληροφορίες σχετικά με τη λογική που ακολουθείται, καθώς και τη σημασία και τις προβλεπόμενες συνέπειες της εν λόγω επεξεργασίας για το υποκείμενο των δεδομένων”*, στα πλαίσια της προσπάθειας για την εξασφάλιση μίας διαφανούς διαδικασίας¹³⁷. Παρόμοια υποχρέωση αναφέρεται και στο άρθρο 14 παράγραφος 2, στοιχείο ζ¹³⁸, ενώ ιδιαίτερη βαρύτητα έδωσε το Δικαστήριο στη διάταξη του άρθρου 15, παράγραφος 1, στοιχείο η' του ΓΚΠΔ.

Εν όψει των ανωτέρω, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η άρνηση της Schufa να παράσχει στον QQ λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία και τις στατιστικές-μαθηματικές διαδικασίες που ακολούθησε για να προχωρήσει στη βαθμολόγησή του, επικαλούμενη το εμπορικό και επαγγελματικό απόρρητο, δεν

---

¹³⁶ Curia, 2023, Σκέψη 52 Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

¹³⁷ Άρθρο 13 παρ. 2 στοιχείο στ' του ΓΚΠΔ

¹³⁸ Άρθρο 14 παράγραφος 2, στοιχείο ζ' του ΓΚΠΔ

ήταν επαρκής αιτιολόγηση βάσει του ΓΚΠΔ, ενώ η χορήγηση στον προσφεύγοντα μόνο γενικών αόριστων πληροφοριών σχετικά με την ως άνω διαδικασία, δεν μπορούσε σε καμία περίπτωση να κριθεί ικανοποιητική.

Η απόφαση αυτή σε κάθε περίπτωση υπογράμμισε τη σημασία της διαφάνειας στις αυτοματοποιημένες διαδικασίες λήψης αποφάσεων και έσπευσε να συνδέσει τις υψηλές αυτές απαιτήσεις νομιμότητας που θα πρέπει να τις διακατέχει (δικαίωμα πρόσβασης και ενημέρωσης του υποκειμένου), με τον σκοπό που επιδιώκεται με το άρθρο 22 του ΓΚΠΔ, ο οποίος συνίσταται στην *“προστασία των φυσικών προσώπων από συγκεκριμένους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους λόγω της αυτοματοποιημένης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ”*¹³⁹. Δεν παρέλειψε δε να αναφερθεί και στην υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας, ο οποίος θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την τήρηση των αρχών αυτών, σύμφωνα με την αρχή της λογοδοσίας βάσει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ.

Το Δικαστήριο τελικώς κλήθηκε να εξετάσει τις εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 22 παράγραφος 2 του ΓΚΠΔ και τις ειδικές εν γένει απαιτήσεις που επιτάσσει ο Κανονισμός για να μπορεί να θεωρηθεί σύννομη η εν λόγω μεθοδολογία της Schufa.

Πιο συγκεκριμένα, από το άρθρο 22 του ΓΚΠΔ προκύπτει ότι η ατομική απόφαση που λαμβάνεται αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας καταρχήν απαγορεύεται (άρθρο 22 παρ. 1) εκτός εάν τυγχάνει εφαρμογής μία από τις τρεις εξαιρέσεις του άρθρου 22 παρ. 2 και τηρούνται επιπλέον οι πρόσθετες ειδικές απαιτήσεις του άρθρου 22 παράγραφοι 3 και 4. Επομένως, μια τέτοια απόφαση μπορεί να θεωρηθεί σύννομη όταν είναι αναγκαία για τη σύναψη ή την εκτέλεση σύμβασης μεταξύ του υποκειμένου των δεδομένων και του υπευθύνου επεξεργασίας, ή εφόσον επιτρέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή το δίκαιο κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή όταν βασίζεται στη ρητή συγκατάθεση του υποκειμένου των

---

¹³⁹ Curia, 2023, Σκέψη 57, Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

δεδομένων.¹⁴⁰ Στην απόφαση τονίζεται ότι, ακόμη και όταν ισχύουν τέτοιες εξαιρέσεις, πρέπει να συνοδεύονται και από επαρκείς διασφαλίσεις για την προστασία των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων. Οι διασφαλίσεις αυτές περιλαμβάνουν το δικαίωμα αμφισβήτησης αποφάσεων και εξασφάλισης ανθρώπινης παρέμβασης, διασφαλίζοντας ότι οι αυτοματοποιημένες διαδικασίες δεν οδηγούν σε άδικα αποτελέσματα ή αποτελέσματα που εισάγουν διακρίσεις.¹⁴¹

Το ΔΕΕ εξετάζοντας ειδικότερα την εξαίρεση που προβλέπεται στην παρ. 2 του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, στοιχείο β', καθώς σε αυτήν παραπέμπει το αιτούν Δικαστήριο της Γερμανίας, χαρακτηριστικά αναφέρει ότι: *“από το ίδιο το γράμμα της διάταξης αυτής προκύπτει ότι το εθνικό δίκαιο που επιτρέπει την έκδοση αυτοματοποιημένης ατομικής απόφασης πρέπει να προβλέπει κατάλληλα μέτρα για την προστασία των δικαιωμάτων, των ελευθεριών και των έννομων συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων.¹⁴²”* Τα μέτρα, όπως εκτενώς αναφέρθηκαν ανωτέρω και όπως αυτά προβλέπονται από το συνδυασμό των άρθρων 5, 6, 22&4, αλλά και από την αιτιολογική σκέψη 71 του ΓΚΠΔ, κρίνονται αναγκαία ανεξαρτήτως της πλήρωσης ή μη των προϋποθέσεων που τάσσει το άρθρο 22 παράγραφος 2 στοιχείο β' και το άρθρο 22, παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ. Επίσης, παραθέτοντας το Δικαστήριο εκτενή νομολογία, αναφορικά με την αναγκαιότητα τήρησης των αρχών που προβλέπονται στα άρθρα 5 και 6 του ΓΚΠΔ, τόνισε πως τα κράτη μέλη δεν επιτρέπεται να θεσπίζουν νομοθετικές διατάξεις, επιτρέποντας την κατάρτιση προφίλ και τη συνεπακόλουθη λήψη αυτοματοματοποιημένων αποφάσεων, βασιζόμενα στην εξαίρεση που προβλέπεται στο άρθρο 22 παρ. 2 στοιχείο β', εάν δεν τηρούνται παράλληλα και οι απαιτήσεις που τάσσονται με τα ως άνω άρθρα (άρθρα 5 και 6 ΓΚΠΔ)¹⁴³

Εν όψει των ως άνω εκτεθέντων και εξετάζοντας παράλληλα το ΔΕΕ το άρθρο 31 του Bundesdatenschutzgesetz (ομοσπονδιακού νόμου περί προστασίας δεδομένων, εφεξής BGBl), το οποίο αναφέρεται στις περιπτώσεις όπου

---

¹⁴⁰ Άρθρο 22 παρ. 2 ΓΚΠΔ

¹⁴¹ Άρθρο 22 παρ. 3 ΓΚΠΔ

¹⁴² Curia, 2023, Σκέψη 65 Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

¹⁴³ Curia, 2023, Σκέψη 68 Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

επιτρέπεται το scoring με βάση το γερμανικό δίκαιο και δυνάμει του οποίου το HBDI έκρινε σύννομη την μεθοδολογία της Schufa, κατέληξε στο ότι η συγκεκριμένη διάταξη μπορεί να αποτελέσει εθνική νομική βάση, κατά την έννοια του άρθρου 22 παράγραφος 2, στοιχείο β' του ΓΚΠΔ, ωστόσο διατήρησε σοβαρές αμφιβολίες ως προς το κατά πόσον το εν λόγω άρθρο 31 είναι συμβατό με το δίκαιο της Ένωσης¹⁴⁴, καθώς σε αντίθετη περίπτωση δε θα λαμβάνει μόνο χώρα επεξεργασία προσωπικών δεδομένων άνευ νομικών βάσεων, αλλά πολύ περισσότερο η μεθοδολογία της SCHUFA δε θα αποτελεί τίποτα λιγότερο από μία απαγορευμένη τακτική, κατά παράβαση του άρθρου 22 παράγραφος 1 του ΓΚΠΔ¹⁴⁵.

Εν κατακλείδι το ΔΕΕ ολοκληρώνοντας το σκεπτικό του, επεσήμανε ότι εναπόκειται στο αιτούν Δικαστήριο να εξακριβώσει αν το άρθρο 31 του BDSG μπορεί να αποτελέσει νομική βάση επιτρέπουσα την έκδοση τέτοιας αυτοματοποιημένης απόφασης, σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 2, στοιχείο β', του ΓΚΠΔ και σε περίπτωση καταφατικής απάντησης αν πληρούνται εν προκειμένω οι προβλεπόμενες από το άρθρο 22, παράγραφοι 2, στοιχείο β' και 4 προϋποθέσεις του ΓΚΠΔ και οι αντίστοιχες απαιτήσεις των άρθρων 5 και 6 του ίδιου κανονισμού, που διέπουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.¹⁴⁶

Γ.4.3. Σύντομη κριτική θεώρηση της υπό εξέταση απόφασης

Η απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2023 του ΔΕΕ αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους πυλώνες για την προστασία των δικαιωμάτων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων, έναντι σε αδιαφανείς πρακτικές λήψεως

---

¹⁴⁴ Σύμφωνα με το άρθρο 31 του BDSG) έχει ως εξής: «(1) Το “scoring” επιτρέπεται μόνον εφόσον 1. έχουν τηρηθεί οι διατάξεις του δικαίου προστασίας των δεδομένων, 2. μπορεί να αποδειχθεί, βάσει επιστημονικώς αναγνωρισμένης μαθηματικής και στατιστικής μεθόδου, ότι τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της τιμής πιθανότητας είναι κρίσιμα για τον υπολογισμό της πιθανότητας της συγκεκριμένης συμπεριφοράς, 3. για τον υπολογισμό της τιμής πιθανότητας, δεν χρησιμοποιήθηκαν αποκλειστικώς δεδομένα διευθύνσεων και 4. σε περίπτωση χρησιμοποίησης δεδομένων διευθύνσεων, το υποκείμενο των δεδομένων έχει ενημερωθεί πριν από τον υπολογισμό της τιμής πιθανότητας σχετικά με την προβλεπόμενη χρήση των εν λόγω δεδομένων η ενημέρωση πρέπει να τεκμηριώνεται.

¹⁴⁵ Curia, 2023, Σκέψη 71 Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

¹⁴⁶ Curia, 2023, Σκέψη 72 Απόφασης της 7.12.2023 – ΥΠΟΘΕΣΗ C-634/21 SCHUFA HOLDING (SCORING)

αυτοματοποιημένων αποφάσεων που τα αφορούν, αφού μέσω της εν λόγω απόφασης αποδείχθηκε μεταξύ άλλων, ότι το ΔΕΕ έχει συμπεριλάβει ακόμη και την αφηρημένη αξιολόγηση κινδύνου μελλοντικής μη εξυπηρέτησης πληρωμών στις αποφάσεις που είναι ικανές να παράξουν έννομα αποτελέσματα για τα υποκείμενα.¹⁴⁷

Οι συνέπειες αυτής της απόφασης είναι ευρείες, αφού μεταξύ άλλων η τελευταία μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως υπενθύμιση στους διάφορους οργανισμούς που βασίζονται στην αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων έτσι ώστε να διασφαλίζουν ότι οι διαδικασίες που ακολουθούν συμμορφώνονται πλήρως με τις απαιτήσεις των διατάξεων του ΓΚΠΔ. Οι διαδικασίες αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν κατ' ελάχιστον την παροχή στα φυσικά πρόσωπα των απαραίτητων πληροφοριών αναφορικά με τις στατιστικές και μαθηματικές μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν, ενώ θα πρέπει παράλληλα να διασφαλίζουν ότι η επεξεργασία των δεδομένων τους που έλαβε χώρα, είναι σύννομη και δικαιολογημένη.

Η εδώ εξεταζόμενη απόφαση όμως ενισχύει και τη θέση των εθνικών δικαστηρίων στην αξιολόγηση του κατά πόσον οι εθνικοί νόμοι τους ευθυγραμμίζονται με τις γενικές αρχές του ΓΚΠΔ, εφιστώντας τους την προσοχή και υπενθυμίζοντάς τους τη σπουδαιότητα του ρόλου τους, ως εγγυητών της διαφύλαξης των δικαιωμάτων προσωπικού χαρακτήρα των υποκειμένων.

Συμπερασματικά, η κρίση του ΔΕΕ στην υπόθεση C-634/21 είναι μια απόφαση-ορόσημο που αποσαφηνίζει αφενός το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 22 του ΓΚΠΔ, τονίζοντας παράλληλα την ανάγκη για διαφάνεια και αμεροληψία κατά τη διαδικασία λήψεως τέτοιων αυτοματοποιημένων αποφάσεων, μέσω και της παροχής προς τα υποκείμενα των αντίστοιχων εγγυήσεων. Δημιουργεί με αυτόν τον τρόπο ένα νομολογιακό προηγούμενο που είναι βέβαιο ότι θα επηρεάσει τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί σε όλη την Ευρώπη χειρίζονται τα προσωπικά δεδομένα σε αυτοματοποιημένες διαδικασίες, διασφαλίζοντας ότι τα δικαιώματα των ατόμων προστατεύονται στην ψηφιακή εποχή.

---

¹⁴⁷ Lawspot, 2023, Τεχνητή Νοημοσύνη και προσωπικά δεδομένα: Οι επιπτώσεις των αποφάσεων Schufa του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: Η ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΡΟΦΙΛ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΗΣ DIGITAL SERVICES ACT (DSA)

Δ.1 Ο Κανονισμός DSA γενικά

Στα πλαίσια της προσπάθειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συμπορευθεί με την νέα ψηφιακή εποχή και να αντιμετωπίσει κατά ενιαίο τρόπο για όλα τα μέλη της, τους κινδύνους που σχετίζονται με την ολοένα και αυξανόμενη χρήση των διαδικτυακών πλατφορμών, δημιουργήθηκε η ιδέα της θέσπισης ενός Κανονισμού, στόχος του οποίου θα είναι η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς και της προστασίας των πολιτών¹⁴⁸, ρυθμίζοντας ζητήματα που σχετίζονται με τους μεσάζοντες (όπως πάροχοι πρόσβασης στο διαδίκτυο), τους παρόχους υπηρεσιών φιλοξενίας (διαφημιστικές διακομιστές), τις διαδικτυακές πλατφόρμες, καθώς και τις πολύ μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες (VLOP-Very Large Online Platforms) που έχουν περισσότερους από 45 εκατομμύρια μηνιαίους ενεργούς χρήστες¹⁴⁹.

Εν όψει των ανωτέρω και σε συνέχεια της υποβολής της Πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις 15 Δεκεμβρίου του 2020, προκειμένου να καθοριστεί το νέο αυτό πλαίσιο, εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 4 Οκτωβρίου 2022, ο κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065, γνωστός και ως DSA (DIGITAL SERVICES ACT)¹⁵⁰, ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή στις 17 Φεβρουαρίου του 2024 (με την εξαίρεση των άρθρων 24 παράγραφοι 2, 3 και 6, 33 παράγραφοι 3 έως 6, 37 παράγραφος 7, 40 παράγραφος 13, 43 και του κεφαλαίου IV τμήματα 4, 5 και 6 που εφαρμόστηκαν από την 16η Νοεμβρίου 2022.)¹⁵¹ και ενσωματώθηκε στην ελληνική τάξη με τον Νόμο 5099/2024 (ΦΕΚ Α' 48/05.04.2024)¹⁵².

Ο Κανονισμός αυτός, έρχεται να συμπληρώσει την πράξη για τις ψηφιακές αγορές (DMA), η οποία αναλύθηκε σε προηγούμενη ενότητα της παρούσας, στα πλαίσια της ευρύτερης προσπάθειας της Ένωσης να προασπίσει τα θεμελιώδη

¹⁴⁸ Αιτιολογικές σκέψεις 3-4 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065)

¹⁴⁹ European Parliament, 2021, STUDY Requested by the IMCO committee, "Online advertising: the impact of targeted advertising on advertisers, market access and consumer choice"

¹⁵⁰ European Council, 2022, Digital Services Act

¹⁵¹ Άρθρο 93 παρ. 2 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065)

¹⁵² Νόμος 5099/2024 ΦΕΚ Α' 48/05.04.2024)

δικαιώματα των χρηστών ψηφιακών υπηρεσιών, δημιουργώντας παράλληλα ισότιμους όρους ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις¹⁵³. Βασικές στοχεύσεις αμφοτέρων των Κανονισμών είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλέστερου ψηφιακού χώρου, με την παράλληλη προώθηση της καινοτομίας και της υγιούς ανταγωνιστικότητας και με την εξασφάλιση δίκαιων και ισότιμων όρων για όλους.¹⁵⁴

Πιο συγκεκριμένα, ο DSA εφαρμόζεται σε παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών, ανεξαρτήτως μάλιστα του τύπου εγκατάστασής τους¹⁵⁵, που συνίστανται σε υπηρεσίες «απλής μετάδοσης», «προσωρινής αποθήκευσης» και «φιλοξενίας»¹⁵⁶, ενώ μία τέταρτη κατηγορία, που ουσιαστικά αποτελεί υποκατηγορία της τελευταίας, είναι οι υπηρεσίες «πλατφόρμας» (μέσω της οποίας επιτρέπεται η αποθήκευση των πληροφοριών που παρέχει ο χρήστης και η διάδοσή τους στο κοινό κατόπιν αιτήματος του τελευταίου)¹⁵⁷. Ως βασικό στόχο του, ο υπό εξέταση Κανονισμός, έχει τη διασφάλιση ενός αξιόπιστου επιγραμμικού περιβάλλοντος¹⁵⁸, εντός του οποίου θα έχουν τη δυνατότητα οι καταναλωτές να πραγματοποιούν τις διαδικτυακές συναλλαγές τους με ασφάλεια. Η καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου¹⁵⁹ που εμφανίζεται στο διαδίκτυο αποτέλεσε βασική προτεραιότητα του νομοθέτη, ο οποίος επιχείρησε να ορίσει την έννοια αυτού, έτσι ώστε να συμπεριλάβει στις προστατευτικές διατάξεις του Κανονισμού, πληθώρα επιλήψιμων δραστηριοτήτων. Η σύγκυση βέβαια ως προς την ακριβή έννοια του παράνομου περιεχομένου, ακριβώς για το λόγο ότι αυτή μπορεί να οριστεί διαφορετικά στα πλαίσια της εσωτερικής νομοθεσίας του εκάστοτε κράτους μέλους, σε συνδυασμό με την ανάγκη

---

¹⁵³ European Commission, The Digital Services Act package

¹⁵⁴ DMA & DSA: ΜΙΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, Αντώνης Μπόγρης, Χρήστος Ζαγγάνας, Ινστιτούτο Εναλλακτικών πολιτικών, Απρίλιος 2023

¹⁵⁵ Αιτιολογική Σκέψη 7 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065

¹⁵⁶ Αιτιολογική Σκέψη 5 και άρθρο 3, ορισμός ζ Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065

¹⁵⁷ Lawspot, 2024, Ξεκίνησε η πλήρης εφαρμογή του Digital Services Act: Πότε μια ελληνική επιχείρηση πρέπει να λάβει μέτρα; Χρήστος Ζαγγάνας

¹⁵⁸ Αιτιολογική Σκέψη 12 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065

¹⁵⁹ Ως «παράνομο περιεχόμενο»: κάθε πληροφορία, η οποία, από μόνη της ή σε σύνδεση με μια δραστηριότητα, συμπεριλαμβανομένης της πώλησης προϊόντων ή της παροχής υπηρεσιών, δεν συμμορφώνεται με το ενωσιακό δίκαιο ή το δίκαιο οποιουδήποτε κράτους μέλους, ανεξάρτητα από το ακριβές αντικείμενο ή τη φύση του δικαίου αυτού (άρθρο 3, ορισμός η' Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065)

διαφύλαξης της ελευθερίας της έκφρασης, οδηγούν σε μία εν γένει ανασφάλεια ως προς το τελικό ζητούμενο, την αφαίρεση του παράνομου περιεχομένου που διακινείται μέσω των πλατφορμών¹⁶⁰. Σε κάθε περίπτωση το γεγονός της μη συμπερίληψης στον παρόντα Κανονισμό, σε ό,τι αφορά τις απαγορεύσεις-υποχρεώσεις και του επιβλαβούς περιεχομένου, συνιστά θετική εξέλιξη σχετικά με τον ως άνω προβληματισμό που σχετίζεται με την ελευθερία της έκφρασης.¹⁶¹ Επιπλέον μέσω του DSA θεσπίζονται διατάξεις για την διασφάλιση της διαφάνειας όσον αφορά τις πολιτικές ελέγχου περιεχομένου των πλατφορμών, τις αλγοριθμικές διαδικασίες και τις διαφημιστικές πρακτικές που αυτές ακολουθούν, ιδίως στο πλαίσιο στοχευμένων διαφημίσεων¹⁶². Για τις τελευταίες ο νομοθέτης επιφύλαξε αυστηρές ρυθμίσεις, επιβάλλοντας στους παρόχους επιγραμμικών πλατφορμών σειρά υποχρεώσεων αλλά και απαγορεύσεων.

Δ.2. Συνοπτική παράθεση των υποχρεώσεων που προβλέπονται με την DSA για τους παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 επιφύλαξε για τους παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών σειρά υποχρεώσεων ανάλογα με τη φύση των υπηρεσιών που παρέχουν, και το μέγεθός τους, προσβλέποντας σε μία δίκαιη επιβάρυνσή τους, ανάλογη των κινδύνων που ενδεχομένως εγκυμονεί η χρήση τους. Όπως επεσήμανε και η Αρχή Προστασίας Δεδομένων στην υπ' αριθμ. 2/2024 γνωμοδότησή της μέσω των υποχρεώσεων που προβλέπονται από τον Κανονισμό *“επιτυγχάνεται η αναλογική και δίκαιη επιβάρυνση όλων των παρόχων ενδιάμεσων ψηφιακών υπηρεσιών και τα εντοπισθέντα προβλήματα αντιμετωπίζονται μόνο εκεί όπου προκύπτουν, χωρίς να επιβαρύνονται υπερβολικά πάροχοι τους οποίους δεν αφορούν αυτά τα προβλήματα.”*¹⁶³ Έτσι λοιπόν οι εν λόγω υποχρεώσεις, ανάλογα το χαρακτήρα τους, ενίοτε βρίσκουν πεδίο εφαρμογής σε

---

¹⁶⁰ Broadbent M. (2020), The Digital Services Act, the Digital Markets Act, and the New Competition Tool, Center for strategic and international studies

¹⁶¹ Digital Services Act και ελευθερία έκφρασης: Καινοτομίες, περιορισμοί και ερωτηματικά, Αλεξιάννα Τσότσου, 2021

¹⁶² EIPA. (2022). The Digital Services Act: Creating Accountability for Online Platforms and Protecting Users' Rights? Written by Florina Pop and Jannigje Bezemer and Laura Grant.

¹⁶³ Αρχή Προστασίας Δεδομένων, Γνωμοδότηση 2/2024

όλους τους παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών (π.χ Τμήμα I DSA), ενώ σε άλλες περιπτώσεις μπορούν να επιβάλλονται επιπρόσθετα μέτρα μόνο σε κάποιους εξ' αυτών (π.χ άρθρο 16-πρόσθετη υποχρέωση για τους παρόχους υπηρεσιών φιλοξενίας/Τμήμα 3: Πρόσθετες διατάξεις που εφαρμόζονται σε παρόχους επιγραμμικών πλατφορμών). Σε γενικές γραμμές οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται με τον παρόντα Κανονισμό στους παρόχους ενδιάμεσων υπηρεσιών είναι οι ακόλουθες:

➤ Απαιτήσεις διαφάνειας και έλεγχος του παράνομου περιεχομένου

Όλοι οι πάροχοι ενδιάμεσων υπηρεσιών, ιδίως οι πολύ μεγάλες πλατφόρμες-όπως ορίζονται από το άρθρο 33 παρ. 4 του Κανονισμού, υποχρεούνται να παρέχουν σαφείς και προσβάσιμες πληροφορίες σχετικά με τους όρους παροχής υπηρεσιών, τις πολιτικές ελέγχου περιεχομένου και τις πρακτικές χρήσης δεδομένων. Αυτή η ανάγκη διασφάλισης όρων διαφάνειας επεκτείνεται και στην υποχρεωτική υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις ενέργειες ελέγχου περιεχομένου. Παράλληλα προβλέπονται και υποχρεώσεις άμεσης απόσυρσης του παράνομου περιεχομένου, αλλά και συστήματα διεκπεραίωσης καταγγελιών και μηχανισμών ειδοποίησης προς τον ως άνω σκοπό.

➤ Ρυθμίσεις για τη στοχευμένη διαφήμιση

Στους παρόχους επιγραμμικών πλατφορμών επιβάλλονται περιορισμοί σε σχέση με τις στοχευμένες διαφημίσεις που παρουσιάζουν στις διεπαφές τους, ιδίως όταν αυτές είναι ανήλικοι ή όταν εμπλέκεται η χρήση ευαίσθητων κατηγοριών δεδομένων, σε απόλυτη ευθυγράμμιση με τις αρχές του ΓΚΠΔ. Προβλέπεται επίσης υποχρέωση για παροχή σαφών σημάνσεων σχετικά την προέλευση των διαφημίσεων.

➤ Εκτίμηση κινδύνων

Προβλέπονται σειρά ρυθμίσεων ιδίως σε ό, τι αφορά την χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Οι πολύ μεγάλες πλατφόρμες υποχρεούνται να διεξάγουν ετήσιες εκτιμήσεις κινδύνου εστιάζοντας στον αντίκτυπο των συστημάτων τους σε κρίσιμους τομείς.

➤ Ηλεκτρονικό εμπόριο

Στους παρόχους επιγραμμικών αγορών εισάγονται κανόνες ελέγχου κατά την εισαγωγή των εκάστοτε εμπόρων/πωλητών στις αντίστοιχες πλατφόρμες, στα πλαίσια της γενικότερης προσπάθειας εξάλειψης φαινομένων απάτης¹⁶⁴

Δ.3. Οι προβλέψεις του Κανονισμού DSA για την κατάρτιση προφίλ

Αρχικά κρίνεται αναγκαίο να διευκρινιστεί ότι ο DSA δεν ορίζει ρητά την κατάρτιση προφίλ, αλλά αντλεί το νόημά της παραπέμποντας στο αντίστοιχο άρθρο 4 παράγραφος 4 του ΓΚΠΔ. Στο πλαίσιο του υπό διερεύνηση Κανονισμού, η κατάρτιση προφίλ μπορεί να λάβει τη “μορφή” της επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων με τη χρήση αλγορίθμων για την πρόβλεψη των διαδικτυακών προτιμήσεων και των συνηθειών περιήγησης των χρηστών.¹⁶⁵

Σε άμεση σύνδεση με τα ως άνω λεχθέντα αναφορικά με τις υποχρεώσεις των παρόχων ενδιάμεσων υπηρεσιών και ιδίως των αυξημένων που επιφυλάσσει ο DSA για τις επιγραμμικές πλατφόρμες, στην παρούσα υποενότητα θα παρουσιαστούν οι προβλέψεις του υπό διερεύνηση Κανονισμού σε σχέση με ζητήματα κατάρτισης προφίλ των χρηστών, στα πλαίσια των ευρύτερων υποχρεώσεων των πλατφορμών.

Αρχικά, κρίνεται σκόπιμο να γίνει αναφορά στην αιτιολογική σκέψη 68 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065, η οποία εκτός των υποχρεώσεων που προβλέπει για τους παρόχους σε σχέση με την επιγραμμική διαφήμιση (λεπτομερής ενημέρωση των αποδεκτών των υπηρεσιών- με ευανάγνωστο τρόπο- για το πότε και για λογαριασμό ποιου εμφανίζονται οι διαφημίσεις, αλλά και αναλυτικές πληροφορίες για τις παραμέτρους και το σκοπό εμφάνισή τους στον εκάστοτε χρήστη), επιτάσσει και την παροχή εξηγήσεων προς τα υποκείμενα όταν αυτή

---

¹⁶⁴ DMA & DSA: ΜΙΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, Αντώνης Μπόργης, Χρήστος Ζαγγάνας, Ινστιτούτο Εναλλακτικών πολιτικών, Απρίλιος 2023

¹⁶⁵ EIPA. (2022). The Digital Services Act: Creating Accountability for Online Platforms and Protecting Users' Rights? Written by Florina Pop and Jannigje Bezemer and Laura Grant

βασίζεται στην κατάρτιση του προφίλ τους. Ειδικότερα η αιτιολογική σκέψη 68 του Κανονισμού αναφέρει επί λέξει: *“Επιπλέον, οι αποδέκτες της υπηρεσίας θα πρέπει να έχουν άμεση πρόσβαση από την επιγραμμική διεπαφή στην οποία παρουσιάζονται οι διαφημίσεις σε πληροφορίες σχετικά με τις κύριες παραμέτρους που χρησιμοποιούνται προκειμένου να αποφασιστεί ότι μια συγκεκριμένη διαφήμιση θα παρουσιαστεί σε αυτούς, οι οποίες παρέχουν ουσιαστικές εξηγήσεις σχετικά με τη λογική που χρησιμοποιείται για τον σκοπό αυτόν, μεταξύ άλλων όταν αυτή βασίζεται σε κατάρτιση προφίλ¹⁶⁶”,* ενώ υπογραμμίζει πως οι εν λόγω εξηγήσεις θα πρέπει να περιέχουν πληροφορίες για τα βασικότερα κριτήρια κατάρτισης προφίλ που χρησιμοποιούνται, αλλά και για τους τρόπους με βάση τους οποίους θα μπορεί ο εκάστοτε χρήστης να τα τροποποιήσει. Ρητή μάλιστα μνεία γίνεται και στην παράλληλη εφαρμογή των διατάξεων του ΓΚΠΔ, οι οποίες ξεκαθαρίζεται ότι σε καμία περίπτωση δε θίγονται από τις απαιτήσεις του παρόντος Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065.

Ιδιαίτερα σημαντικά όμως είναι και τα διαλαμβανόμενα στην αιτιολογική σκέψη 69 του Κανονισμού 2022/2065¹⁶⁷, όπου ο νομοθέτης επικεντρώνεται στην παράθεση των κινδύνων, που μπορεί να ανακύψουν από τις διάφορες τεχνικές στόχευσης. Την εν λόγω αιτιολογική σκέψη έρχεται να συμπληρώσει η διάταξη του άρθρου 26 παρ. 3 της DSA, η οποία συναντάται στο τμήμα 3 αυτής, όπου προβλέπονται οι πρόσθετες διατάξεις που εφαρμόζονται σε παρόχους επιγραμμικών πλατφορμών. Με βάση το προαναφερθέν άρθρο προβλέπεται ρητή απαγόρευση προς τους συγκεκριμένους παρόχους για παρουσίαση διαφημίσεων σε αποδέκτες της υπηρεσίας τους βάσει κατάρτισης προφίλ (για τον ορισμό του οποίου παραπέμπει ρητά στο άρθρο 4 σημείο 4 του ΓΚΠΔ) με τη χρήση ειδικών

---

¹⁶⁶ Αιτιολογική Σκέψη 68 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065

¹⁶⁷ Με βάση την αιτιολογική σκέψη 69 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065: *“Όταν στους αποδέκτες της υπηρεσίας παρουσιάζονται διαφημίσεις που βασίζονται σε τεχνικές στόχευσης βελτιστοποιημένες ώστε να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντά τους και ενδεχομένως να εκμεταλλεύονται τα τρωτά σημεία τους, αυτό μπορεί να έχει ιδιαίτερα σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις. Οι επιγραμμικές πλατφόρμες αποτελούν ιδιαίτερα ευαίσθητα περιβάλλοντα για τις εν λόγω πρακτικές και παρουσιάζουν υψηλότερο κοινωνικό κίνδυνο. Κατά συνέπεια, οι πάροχοι επιγραμμικών πλατφορμών δεν πρέπει να παρουσιάζουν διαφημίσεις βάσει κατάρτισης προφίλ όπως καθορίζεται στο άρθρο 4 σημείο 4) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, με τη χρήση ειδικών κατηγοριών ευαίσθητων δεδομένων που αναφέρονται στο άρθρο 9 παράγραφος 1 του εν λόγω κανονισμού, μεταξύ άλλων με τη χρήση κατηγοριών προφίλ με βάση αυτές τις ειδικές κατηγορίες.”*

κατηγοριών ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων¹⁶⁸. Ο περιορισμός αυτός αποσκοπεί στην προστασία των χρηστών από επεμβατικές και δυνητικά επιβλαβείς πρακτικές κατάρτισης προφίλ που θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν τις πιο ευαίσθητες προσωπικές πληροφορίες τους (όπως είναι οι πληροφορίες που σχετίζονται με πολιτικά φρονήματα, θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, γενετικά και βιομετρικά δεδομένα κοκ)¹⁶⁹

Επιπρόσθετα, οι πάροχοι πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών και πολύ μεγάλων επιγραμμικών μηχανών αναζήτησης, λόγω και της επιρροής προς τα υποκείμενα, αλλά και του μεγέθους τους, θα πρέπει να παρέχουν στους χρήστες διαφανείς πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιούν αλγορίθμους, διασφαλίζοντας ότι οι τελευταίοι θα έχουν στη διάθεσή τους εναλλακτικές επιλογές που δεν βασίζονται στην κατάρτιση προφίλ, για τις κύριες παραμέτρους των συστημάτων συστάσεών τους. Οι επιλογές αυτές θα πρέπει να είναι άμεσα προσβάσιμες από την επιγραμμική διεπαφή όπου παρουσιάζονται οι συστάσεις.¹⁷⁰

Τέλος, με βάση τα προβλεπόμενα στο άρθρο 28 παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065, διαφαίνεται για ακόμη μία φορά η βαρύτητα που επιθυμεί να προσδώσει ο νομοθέτης σε ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των ανηλίκων. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη διάταξη *“Οι πάροχοι επιγραμμικών πλατφορμών δεν παρουσιάζουν διαφημίσεις στη διεπαφή τους βάσει κατάρτισης προφίλ, όπως η έννοια αυτή ορίζεται στο άρθρο 4 σημείο 4) του κανονισμού (ΕΕ) 2016/679, με τη χρήση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του αποδέκτη της υπηρεσίας, όταν γνωρίζουν με εύλογη βεβαιότητα ότι ο αποδέκτης της υπηρεσίας είναι ανήλικος”*¹⁷¹. Προβλέπεται συνεπώς ρητή απαγόρευση της στοχευμένης διαφήμισης, όταν αυτή περιλαμβάνει κατάρτιση προφίλ και όταν ο πάροχος της πλατφόρμας γνωρίζει με βεβαιότητα ότι αποδέκτης της υπηρεσίας είναι ανήλικος. Το πόσο εύκολο βέβαια μπορεί να εξακριβωθεί αν ο αποδέκτης της επιγραμμικής υπηρεσίας είναι ανήλικος

---

¹⁶⁸ Άρθρο 26 παρ. 3 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065

¹⁶⁹ DLA PIPER, 2024, Who’s who under the DMA, DSA, DGA and Data Act?, Written by: [Heidi Waem](#)

¹⁷⁰ Αιτιολογική Σκέψη 94 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065

¹⁷¹ Άρθρο 28 παρ. 2 Κανονισμού (ΕΕ) 2022/2065

αμφισβητείται, αφού μεταξύ άλλων, οι πάροχοι επιγραμμικών πλατφορμών δεν υποχρεούνται να επεξεργαστούν επιπρόσθετα δεδομένα για να επιβεβαιώσουν την ανηλικότητα ή μη¹⁷²

Παρόλα αυτά, κρίνεται σκόπιμο να τονιστεί σε αυτό το σημείο ότι, όπως διαφαίνεται από τις ως άνω διατάξεις του DSA (26 παρ. 3 και 28 παρ.2) και σε άμεση αντίθεση με τις αντίστοιχες προβλέψεις του ΓΚΠΔ στο άρθρο 22 αυτού σε ό,τι αφορά τις εκεί απαγορεύσεις, ο πρώτος Κανονισμός δεν υιοθετεί την προϋπόθεση για τη λήψη αποφάσεων «αποκλειστικά βάσει αυτοματοποιημένης επεξεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ», υποδεικνύοντας ότι η κατάρτιση προφίλ ακόμη και με ουσιαστική ανθρώπινη συμμετοχή απαγορεύεται όταν αφορά ανηλικούς ή ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Αυτό σημαίνει ότι ούτε με την προηγούμενη συναίνεση ή ρητή συγκατάθεση των ως άνω ειδικών κατηγοριών υποκειμένων, θα επαρκεί ώστε οι διαδικτυακές πλατφόρμες να μπορούν να επεξεργαστούν τα εν λόγω δεδομένα.¹⁷³

Ο DSA γενικά τονίζει τον ρόλο των μηχανισμών συμμόρφωσης και την αναγκαιότητα συνεργασίας με τις ρυθμιστικές αρχές, διασφαλίζοντας ότι οι πλατφόρμες λογοδοτούν για τον τρόπο που διαχειρίζονται καταρτισθέντα προφίλ ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τον έλεγχο περιεχομένου και τη στοχευμένη διαφήμιση. Με την αντιμετώπιση των συστημικών κινδύνων, ο παρών Κανονισμός συμπληρώνει την εστίαση του ΓΚΠΔ στις εκτιμήσεις αντικτύπου σχετικά με την προστασία των δεδομένων, διασφαλίζοντας μια ολιστική προσέγγιση στη διακυβέρνηση της κατάρτισης προφίλ.

Δ.4. Η συνεισφορά του ΓΚΠΔ και της DSA στις πρακτικές κατάρτισης προφίλ και στην προστασία των δικαιωμάτων των υποκειμένων.

Τόσο ο DSA όσο και ο ΓΚΠΔ δημιουργούν αμφότεροι ένα πλέγμα προστασίας για τα υποκείμενα των δεδομένων, έναντι σε πρακτικές που τα θέτουν σε κίνδυνο, στοχεύοντας μεταξύ άλλων στην προώθηση της διαφάνειας

---

¹⁷² Αρχή Προστασίας Δεδομένων, Γνωμοδότηση 2/2024

¹⁷³ EIPA. (2022). The Digital Services Act: Creating Accountability for Online Platforms and Protecting Users' Rights? Written by Florina Pop and Jannigje Bezemer and Laura Grant

και της λογοδοσίας ιδιαίτερα στο ψηφιακό οικοσύστημα. Έτσι ο ΓΚΠΔ αποτελεί τη βάση για τη διασφάλιση των προσωπικών δεδομένων και την ενίσχυση των δικαιωμάτων των ατόμων επί των πληροφοριών τους, ενώ ο DSA επεκτείνει αυτό το πλαίσιο παρέχοντας επιπλέον μέτρα διαφάνειας, ειδικά στο πλαίσιο των ψηφιακών πλατφορμών. Τόσο ο ΓΚΠΔ όσο και ο DSA συνεργάζονται για την αντιμετώπιση σημαντικών ζητημάτων που σχετίζονται με τις ψηφιακές υπηρεσίες, ιδιαίτερα στον τομέα της εποπτείας περιεχομένου και της στοχευμένης διαδικτυακής διαφήμισης, επιχειρώντας να ρυθμίσουν τον τρόπο με τον οποίο αυτές διαμορφώνονται, παρέχοντας πρόσθετες εγγυήσεις κατά των παραπλανητικών ή επεμβατικών πρακτικών.¹⁷⁴

Στο υπό διερεύνηση ζήτημα, αυτό του profiling, ο ΓΚΠΔ ρυθμίζει κατά γενικό και ομοιόμορφο τρόπο την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων κατά την οποιαδήποτε μορφής επεξεργασία των προσωπικών τους δεδομένων, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης προφίλ, αποτελώντας το βασικό προστατευτικό τους πλαίσιο, ενώ ο DSA περιλαμβάνει πιο “σύγχρονες” και στοχευμένες διατάξεις, αφού επιδιώκει να ρυθμίσει τις ψηφιακές υπηρεσίες, ιδίως τις επιγραμμικές πλατφόρμες και την ευθύνη τους έναντι των χρηστών, με την κατάρτιση προφίλ να αποτελεί μία από τις πτυχές που εξετάζονται στα πλαίσια των υποχρεώσεων των παρόχων για τις στοχευμένες διαφημίσεις. Στα πλαίσια των ανωτέρω ο Ευρωπαϊός Επόπτης Προστασίας Δεδομένων (εφεξής ΕΕΠΔ) με την υπ’ αριθμ. 1/2021 γνώμη του, υπογραμμίζει την ανάγκη για σαφέστερο συντονισμό, προκειμένου να αποφευχθούν πιθανά κενά στην εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν πρακτικές κατάρτισης προφίλ και λήψη αυτοματοποιημένων αποφάσεων που στηρίζονται σε αυτές. Συγκεκριμένα, ο ΕΕΠΔ ζητά την απαγόρευση της κατάρτισης προφίλ για την εποπτεία περιεχομένου, εκτός εάν κριθεί αναγκαία σύμφωνα με τις εκτιμήσεις κινδύνου του DSA. Επιπλέον, υποστηρίζει την απαγόρευση της στοχευμένης διαφήμισης που βασίζεται σε διαρκή παρακολούθηση και προτείνει αυστηρούς περιορισμούς

---

¹⁷⁴ JORGE MORAIS CARVALHO FRANCISCO ARGAL LIMA MARTIM FARINHA, “INTRODUCTION TO THE DIGITAL SERVICES ACT, CONTENT MODERATION AND CONSUMER PROTECTION”, 2021

στη συλλογή δεδομένων για διαφημιστικούς σκοπούς (κάνοντας και μία διάκριση ανάλογα και την κατηγορία των δεδομένων που αφορά η εν λόγω επεξεργασία).¹⁷⁵

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 συμπληρώνει τα προβλεπόμενα στο άρθρο 22 του ΓΚΠΔ εστιάζοντας ειδικά στην ευθύνη των ψηφιακών πλατφορμών, στις οποίες επιβάλλει πρόσθετες υποχρεώσεις όσον αφορά την αξιολόγηση και τον μετριασμό των κινδύνων που συνδέονται με την κατάρτιση προφίλ (κυρίως αναφορικά με τον έλεγχο του περιεχομένου, τη διαφήμιση και τη διάδοση πληροφοριών). Το άρθρο 26 παράγραφος 3 και το άρθρο 28 παράγραφος 2 της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες ενισχύουν την ανάγκη για διαφάνεια και λογοδοσία στις πρακτικές κατάρτισης προφίλ¹⁷⁶. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι ενώ η αιτιολογική σκέψη 71 του ΓΚΠΔ και το άρθρο 22 παρ.4 αυτού επιτρέπει, υπό πολύ αυστηρό πλαίσιο βέβαια, με πρόσθετες εγγυήσεις και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, την λήψη απόφασης για τα υποκείμενα βάσει αποκλειστικά αυτοματοποιημένης επεξεργασίας και την κατάρτιση προφίλ που βασίζεται σε ειδικές κατηγορίες δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η αντίστοιχη διάταξη στην DSA (26 παρ. 3) απαγορεύει ρητά τη χρήση ευαίσθητων δεδομένων για κατάρτιση προφίλ στην παρουσίαση διαφημίσεων.

Είναι δε αδιαμφισβήτητο ότι και τα 2 νομοθετήματα, αλλά και ο Ευρωπαϊός νομοθέτης θέτει ως προτεραιότητα την προστασία των ανηλίκων, ιδίως υπό τον φόβο της «δεδομενοποίησης», που συναντάται ευρέως στις μέρες μας.¹⁷⁷ Αυτός είναι και ο λόγος που και στον Κανονισμό (ΕΕ) 2022/2065 προβλέπονται ρητές απαγορεύσεις σε ό,τι αφορά τις στοχευμένες διαφημίσεις με αποδέκτες ανηλίκους όταν αυτές περιλαμβάνουν κατάρτιση προφίλ και στον ΓΚΠΔ αντίστοιχα αναφέρονται ειδικές προστατευτικές ρυθμίσεις για τη δημιουργία προφίλ παιδιών¹⁷⁸

Συμπερασματικά, ο Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065 και ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 δημιουργούν από κοινού ένα ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τη διαχείριση των κινδύνων και των ευθυνών που σχετίζονται με την κατάρτιση

---

¹⁷⁵ European Data Protection Supervisor, Opinion 1/2021 on the Proposal for a Digital Services Act

¹⁷⁶ DLA PIPER, 2024, Who's who under the DMA, DSA, DGA and Data Act?, Written by: [Heidi Waem](#)

¹⁷⁷ Αρχή Προστασίας Δεδομένων, Γνωμοδότηση 2/2024

¹⁷⁸ Αιτιολογική Σκέψη 38 ΓΚΠΔ

προφίλ στο ψηφιακό περιβάλλον. Ο ΓΚΠΔ παρέχει τους θεμελιώδεις κανόνες για τα υποκείμενα σε σχέση με τα ως ζητήματα, συμπεριλαμβανομένου και του profiling, παρέχοντας τις εγγυήσεις ότι τα δικαιώματά τους είναι διασφαλισμένα, ενώ ο DSA προσθέτει ένα επίπεδο ρύθμισης ειδικά προσαρμοσμένο στις μοναδικές προκλήσεις και κινδύνους που θέτουν οι επιγραμμικές διαδικτυακές πλατφόρμες (ιδίως οι πολύ μεγάλες όπως ορίζονται από τον παρόντα Κανονισμό). Λειτουργώντας παράλληλα, οι κανονισμοί αυτοί αποσκοπούν στην προώθηση ενός ασφαλέστερου, διαφανέστερου και δικαιότερου ψηφιακού οικοσυστήματος. Ωστόσο, οι συνεχιζόμενες συζητήσεις και οι βελτιώσεις είναι κρίσιμες για την προσαρμογή στις συνεχώς εξελισσόμενες προκλήσεις της ψηφιακής αγοράς.

Αντί επιλόγου

Η παρούσα εργασία επιχείρησε να διερευνήσει τα κρίσιμα ζητήματα γύρω από τις τεχνικές κατάρτισης προφίλ σύμφωνα με τον ΓΚΠΔ και τους πρόσφατα θεσπισθέντες Κανονισμούς για τις ψηφιακές υπηρεσίες (DSA) και τις ψηφιακές αγορές (DMA). Καθώς το ψηφιακό τοπίο συνεχίζει να εξελίσσεται, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κάνει σημαντικά βήματα για τη ρύθμιση της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως όταν αυτή αφορά αυτοματοποιημένες τεχνικές κατάρτισης προφίλ και λήψης αποφάσεων που μπορούν να επηρεάσουν σημαντικά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων. Οι συνέπειες που μπορεί να έχουν για τα υποκείμενα η εφαρμογή τέτοιων μορφών επεξεργασίας είναι ανυπολόγιστες, καθώς είναι δυνατόν να επηρεάσουν ακόμη και σημαντικές κοινωνικοπολιτικές πτυχές ολόκληρων κοινωνιών. Χαρακτηριστικά αναφέρεται το παράδειγμα της Cambridge Analytica και συγκεκριμένα της υπόθεσης του Τρινιτάντ και Τομπάγκο. Το έτος 2010 διενεργήθηκαν εκλογές στην εν λόγω περιοχή με τα 2 αντίπαλα πολιτικά κόμματα να είναι τα εξής: Το μεν 1ο, το Ινδικό κόμμα United National Congress και το 2ο το Εθνικό Λαϊκό Κίνημα, το οποίο κυρίως προσέλκυε ψηφοφόρους από την Αφρο-Τριγωνία. Όπως έγινε εκ των υστέρων γνωστό, η βρετανική εταιρεία Cambridge Analytica, είχε στενή συνεργασία με το 1ο κόμμα. Η τελευταία προσπάθησε (και τελικώς εκ του αποτελέσματος κρινόμενο, κατάφερε) να επηρεάσει το εκλογικό αποτέλεσμα, μέσω της

κατασκευασμένης εκστρατείας “Do So” (Don’t go to Vote), που απευθυνόταν σε νέους έγχρωμους ψηφοφόρους του 2ου κόμματος και η οποία τους καλούσε να απέχουν από την εκλογική διαδικασία ως μία ένδειξη αντίστασης κατά της πολιτικής εν γένει. Δημιουργώντας λοιπόν προφίλ των ψηφοφόρων μέσω της διαρροής των προσωπικών τους δεδομένων από το Facebook, που είχε διενεργηθεί σε προγενέστερο στάδιο, επιχείρησαν να επηρεάσουν την εκλογική τους συμπεριφορά μέσω της αποστολής εξατομικευμένων πολιτικών διαφημίσεων. Το όλο αυτό κίνημα στηρίχθηκε μάλιστα στην πεποίθηση ότι οι έγχρωμοι νέοι ψηφοφόροι θα ακολουθούσαν αυτό το πνεύμα της επανάστασης που τους προωθούταν μέσω του διαδικτύου και δεν θα προσέρχονταν στις κάλπες. Αντίθετα οι νέοι ψηφοφόροι του 1ου κόμματος των Ινδιάνων, ήταν σχεδόν βέβαιο ότι θα δρούσαν βάσει των εντολών των οικογενειών τους. Η εν λόγω αποχή που δημιούργησε το ως άνω κίνημα οδήγησε τελικώς το τοπικό κόμμα των Ινδιάνων στην τελική εκλογική νίκη.¹⁷⁹

Στα πλαίσια συνεπώς των ως άνω προβληματισμών, αναλύθηκαν στην παρούσα εργασία, οι αυστηρές ρυθμίσεις του ΓΚΠΔ για την κατάρτιση προφίλ, μέσω ρητών διατάξεων που διασφαλίζουν ότι τα άτομα δεν υπόκεινται σε αποφάσεις που βασίζονται αποκλειστικά σε αυτοματοποιημένη επεξεργασία, εκτός εάν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις και εγγυήσεις. Ιδιαίτερης σημασίας αποτελεί και η απόφασή του ΔΕΕ στα πλαίσια της παραπεμφθείσας ενώπιόν του υπόθεσης C-634/21, που αναλύθηκε εκτενώς και η οποία μπορεί να χαρακτηριστεί ως σταθμός στην ενίσχυση εν γένει των ατομικών δικαιωμάτων των υποκειμένων. Και η επιβολή όμως προστίμων των εκάστοτε εποπτικών αρχών έβαλε “φρένο” σε τέτοιες αδιαφανείς πρακτικές κατάρτισης προφίλ και λήψης αυτοματοποιημένων αποφάσεων σε βάρος των ατόμων. Χαρακτηριστικά αναφέρεται το παράδειγμα του προστίμου ύψους 300.000 ευρώ που επιβλήθηκε σε μία τράπεζα στο Βερολίνο από την εποπτική αρχή της Γερμανίας λόγω παραβίασης του άρθρου 22 παρ. 3, του άρθρου 5 παράγραφος 1 στοιχείο α) αλλά και του άρθρου 15 παράγραφος 1 στοιχείο η), καθώς κρίθηκε ότι υφίσταται υποχρέωση του εν λόγω πιστωτικού ιδρύματος προς ενημέρωση των πελατών του

---

¹⁷⁹ Advox. Global Voices, 2019, Written by Jada Stuart

αναφορικά με τους λόγους απόρριψης αιτημάτων έκδοσης πιστωτικής κάρτας, εφόσον λαμβάνει χώρα λήψη αυτοματοποιημένης απόφασης¹⁸⁰. Πρόστιμο όμως επιβλήθηκε και από την Επιτροπή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα της Κύπρου συνολικού ύψους 82.000 ευρώ στις εταιρείες Louis για τη βαθμολόγηση αδειών ασθένειας των εργοδοτούμενων μέσω του συντελεστή Bradford, καθώς κρίθηκε ότι η επεξεργασία που διενεργούνταν μέσω του ως άνω αυτοματοποιημένου συστήματος και αφορούσε ειδικές κατηγορίες προσωπικών δεδομένων (υγείας) στερούταν νομικής βάσης, αφού, δεν είχε τεκμηριωθεί ότι, το έννομο συμφέρον των Εταιρειών Louis υπερερεύσε των συμφερόντων, δικαιωμάτων και ελευθεριών των εργοδοτούμενων, ενώ παράλληλα δεν ετύγχανε εφαρμογής καμία από τις εξαιρέσεις του άρθρου 9 του ΓΚΠΔ που να επέτρεπε την επεξεργασία δεδομένων που αφορούν στην υγεία.¹⁸¹

Από την άλλη πλευρά ο DSA και ο DMA, ενώ εστιάζουν στο ευρύτερο πλαίσιο των ψηφιακών υπηρεσιών και αγορών, συμπληρώνουν τον ΓΚΠΔ αντιμετωπίζοντας συγκεκριμένες προκλήσεις που θέτει η δεσπόζουσα θέση των μεγάλων επιγραμμικών πλατφορμών και το ενδεχόμενο κατάχρησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μέσω της κατάρτισης προφίλ. Έτσι η πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες επιφυλάσσει συγκεκριμένους περιορισμούς στη χρήση της κατάρτισης προφίλ για στοχευμένη διαφήμιση, ιδίως όταν αφορά ευαίσθητα δεδομένα, ενώ θεσπίζει και υποχρεώσεις για τις επιγραμμικές πλατφόρμες ώστε να αποφευχθούν πρακτικές που εισάγουν διακρίσεις. Η δε DMA επιδιώκει να προωθήσει τον θεμιτό ανταγωνισμό στις ψηφιακές αγορές, επηρεάζοντας έμμεσα τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιείται η κατάρτιση προφίλ από τις πλατφόρμες στα πλαίσια της προσπάθειάς τους να διατηρήσουν τη δεσπόζουσα θέση τους.

Εν κατακλείδι η παρούσα εργασία, εξετάζοντας όλα τα ανωτέρω ζητήματα, επιχείρησε να καταδείξει ότι η συμμόρφωση με τις απαιτήσεις των ευρωπαϊκών κανονισμών είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων σε ένα ψηφιακό περιβάλλον που βασίζεται όλο και

---

¹⁸⁰ Lawspot, 2023, Πρόστιμο 300.000 ευρώ για μη διαφανή αυτοματοποιημένη απόρριψη αίτησης για πιστωτική κάρτα σε τράπεζα στο Βερολίνο

¹⁸¹ Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Αποφάσεις Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2019

περισσότερο στην αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων. Κρίσιμο δε είναι και το ζήτημα της αντιμετώπισης των δεοντολογικών και νομικών επιπτώσεων των αυτοματοποιημένων διαδικασιών, ιδίως σε τομείς όπου διακυβεύεται η οικονομική και προσωπική ευημερία των ατόμων (όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση η χορήγηση ή μη δανείου). Η ανάγκη για διαφάνεια, δικαιοσύνη και ανθρώπινη παρέμβαση σε διαδικασίες που δύνανται να έχουν σοβαρές συνέπειες για τους πολίτες, φαντάζει περισσότερο επιτακτική και επιβεβλημένη από ποτέ. Οι δε μελλοντικές θεωρητικές συζητήσεις, αλλά και η νομοθέτηση σχετικά με την ισορροπία μεταξύ τεχνολογικής καινοτομίας και προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θα πρέπει επίσης να θεωρούνται δεδομένες. Καθώς τα αυτοματοποιημένα συστήματα γίνονται όλο και πιο διαδεδομένα, θα πρέπει ο σχεδιασμός αλλά και η εφαρμογή τους να πραγματοποιείται κατά τρόπο που θα επιτυγχάνεται ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων και θα εξασφαλίζεται η τήρηση των αρχών της νομιμότητας και της λογοδοσίας που κατοχυρώνονται στον ΓΚΠΔ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αντώνης Μπόργης, Χρήστος Ζαγγάνας, DMA & DSA: ΜΙΑ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΕ ΓΙΑ ΤΗ ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΛΑΤΦΟΡΜΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, Ινστιτούτο Εναλλακτικών πολιτικών, Απρίλιος 2023
- ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την εξουσιοδότηση των κρατών μελών να κυρώσουν, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το πρωτόκολλο για την τροποποίηση της σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων σε σχέση με την αυτοματοποιημένη επεξεργασία πληροφοριών προσωπικού χαρακτήρα (ETS αριθ. 108), COM(2018) 451 final. Διαθέσιμο στο: eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0451&from=EL
- Αρχή Προστασίας Δεδομένων, Γνωμοδότηση 2/2024
- Γραφείο Επιτρόπου Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Αποφάσεις Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου 2019, Διαθέσιμο στο: <https://www.dataprotection.gov.cy/dataprotection/dataprotection.nsf/All/ACDFDC478581BEE1C22584EE002EE9C2>
- Γεώργιος Π. Κανέλλος, 2021, Νέοι κανόνες στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τις ψηφιακές πλατφόρμες - Ριζικές αλλαγές στο ψηφιακό τοπίο ([Νέοι κανόνες στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τις ψηφιακές πλατφόρμες - Ριζικές αλλαγές στο ψηφιακό τοπίο | Νομικά Νέα | Lawspot](#))
- Γεώργιος Π. Κανέλλος, Lawspot, 2023, Δικαστήριο ΕΕ: Αποτελεί κατάρτιση προφίλ ο αυτοματοποιημένος καθορισμός της πιθανότητας σχετικά με την ικανότητα ενός προσώπου να εξυπηρετήσει ένα δάνειο; Διαθέσιμο στο: https://www.lawspot.gr/nomika-nea/dikastirio-ee-apotelei-katartisi-profil-o-aytomatopoiimenos-kathorismos-tis-pithanotitas?!spt_destination=upgrade&fbclid=IwY2xjawE0FrdleHRuA2FlbQIxMAA BHWp9jMd6mgvdewm05-beri9FtkrQLcwC8alG6_zk6PbzY58hwxEn_zWGO_aem_NGuHIyZAcOKMR4MPnbgC9g
- ΕΣΠΔ, Κατευθυντήριες γραμμές 5/2020 σχετικά με τη συγκατάθεση βάσει του κανονισμού 2016/679 Έκδοση 1.1 Εκδόθηκαν στις 4 Μαΐου 2020
- Μήτρου Λίλιαν, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2017
- Λίλιαν Μήτρου, Σπύρος Τάσσης, Ηλιάνα Κωστή, Απόστολος Βόρρας, Βασίλης Καρκατζούνης, 2023, “Μπορεί ο αλγόριθμος...”, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης
- ΟΜΑΔΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 29 (Κατευθυντήριες γραμμές για την αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων και την κατάρτιση προφίλ για τους σκοπούς του κανονισμού 2016/679), 3/10/2017 (αναθεώρηση 6/2/2018)
- Ομάδα εργασίας για την προστασία δεδομένων του άρθρου 29 (Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη συγκατάθεση βάσει του κανονισμού 2016/679 WP259.), 28 Νοεμβρίου 2017
- Παναγόπουλου – Κουτνατζή Φ., 2017, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Εκδόσεις Σάκκουλας

- Συμβούλιο της Ευρώπης, The protection of individuals with regard to automatic processing of personal data in the context of profiling, Recommendation CM/Rec (2010)13 and explanatory memorandum, 2010 (Διαθέσιμο στο: [16807096c3 \(coe.int\)](https://www.coe.int/t/t09/l/vlsi/vlsi_coerc/Recommendations/CM/Rec(2010)13/Explanatory_Memorandum/Explanatory_Memorandum_English.pdf))
- Χριστοδούλου Ν. Κωνσταντίνος, Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων, 2013
- Advox. Global Voices, 2019, Written by Jada Steuart, Διαθέσιμο στο: <https://advox.globalvoices.org/2019/08/06/netflixs-the-great-hack-highlights-cambridge-analyticas-role-in-trinidad-tobago-elections/>
- Bart W. Schermer, 2011, The limits of privacy in automated profiling and data mining Διαθέσιμο στο: [The limits of privacy in automated profiling and data mining - ScienceDirect](https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169097311000500)
- Broadbent M. (2020), The Digital Services Act, the Digital Markets Act, and the New Competition Tool, Center for strategic and international studies Διαθέσιμο στο: <https://www.csis.org/analysis/digital-services-act-digital-markets-act-and-new-competition-tool>
- Cremer, J., de Montjoye, Y.-A., & Schweitzer, H. (2019). *Competition Policy for the Digital Era*. European Commission (<https://euagenda.eu/upload/publications/untitled-257961-ea>)
- Curia, 2023, ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα) της 7ης Δεκεμβρίου 2023, υπόθεση C-634/21, Διαθέσιμο στο: https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=394489ECA6FAC930B871B7D3C0F99AF2?text&docid=280426&pageIndex=0&doclang=EL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=3786454&fbclid=IwY2xjawE0FulleHRuA2FlbQIxMAABHbSwlPTOQKs06cfd3_WDQfNtlFa-SfG514Ly6Rk1u6nZ0iKZr09KWPu04w_aem_pZlemrWA8znTExvR9jAxqg)
- Curia, 2023, Υπόθεση C-634/21, Απόφαση του Δικαστηρίου (πρώτο τμήμα) της 7ης Δεκεμβρίου 2023 (Σύνοψη) Διαθέσιμο στο: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=394489ECA6FAC930B871B7D3C0F99AF2?text=&docid=280437&pageIndex=0&doclang=EL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=3786454>
- Curia, 2023, Υπόθεση C-634/21, Αίτηση προδικαστικής απόφασης (ανωνυμοποιημένο κείμενο). Διαθέσιμο στο: [chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=394489ECA6FAC930B871B7D3C0F99AF2?text&docid=250522&pageIndex=0&doclang=EL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=3786454&fbclid=IwY2xjawE0UBJleHRuA2FlbQIxMAABHSDZiJ6nTpXe8XjskgOc1himoe3B-a0Z1EDXwIwZhEym5krpD_3o0UphTA_aem_XmUF-C4cEmMQFXPHGHgrZQ](https://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=394489ECA6FAC930B871B7D3C0F99AF2?text&docid=250522&pageIndex=0&doclang=EL&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=3786454&fbclid=IwY2xjawE0UBJleHRuA2FlbQIxMAABHSDZiJ6nTpXe8XjskgOc1himoe3B-a0Z1EDXwIwZhEym5krpD_3o0UphTA_aem_XmUF-C4cEmMQFXPHGHgrZQ)
- Curia, 2023, (Υπόθεση C-634/21), Προδικαστικά ερωτήματα Διαθέσιμο στο: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=252548&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3866821>
- Curia, 2023, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ PRIIT PIKAMÄE της 16ης Μαρτίου 2023, Υπόθεση C-634/21 Διαθέσιμο στο: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=271343&mode=lst&pageIndex=1&dir=&occ=first&part=1&text=&doclang=EL&cid=3866821>
- Digital Services Act και ελευθερία έκφρασης: Καινοτομίες, περιορισμοί και ερωτηματικά, Αλεξιάννα Τσότσου, 2021. Διαθέσιμο στο: <https://lawyermagazine.gr/digital-services-act-kai-elftheria-ekfrasis/>

- DLA PIPER, 2024, Who's who under the DMA, DSA, DGA and Data Act?, Written by: [Heidi Waem](https://www.dlapiper.com/en-ar/insights/publications/2024/03/whos-who-under-the-dma-dsa-dga-and-data-act), Διαθέσιμο στο: <https://www.dlapiper.com/en-ar/insights/publications/2024/03/whos-who-under-the-dma-dsa-dga-and-data-act>
- EIPA. (2022). The Digital Services Act: Creating Accountability for Online Platforms and Protecting Users' Rights? Written by Florina Pop and Jannigje Bezemer and Laura Grant. Διαθέσιμο στο: <https://www.eipa.eu/blog/the-digital-services-act-creating-accountability-for-online-platforms-and-protecting-users-rights/>
- Erdős, M. (2020). Automated decision-making under the GDPR: Practical cases and controversies. European Data Protection Law Review
- European Commission. (2020a). Shaping Europe's Digital Future (Διαθέσιμο στο: https://commission.europa.eu/document/download/84c05739-547a-4b86-9564-76e834dc7a49_en?filename=communication-shaping-europes-digital-future-feb2020_en)
- European Commission, The Digital Services Act package, Διαθέσιμο στο: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/el/policies/digital-services-act-package>
- European Council, 2022, Digital Services Act, Διαθέσιμο στο: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/digital-services-act/>
- European Data Protection Supervisor, Opinion 1/2021 on the Proposal for a Digital Services Act
- European Parliament, 2021, STUDY Requested by the IMCO committee, "Online advertising: the impact of targeted advertising on advertisers, market access and consumer choice"
- JORGE MORAIS CARVALHO FRANCISCO ARGAL LIMA MARTIM FARINHA, "INTRODUCTION TO THE DIGITAL SERVICES ACT, CONTENT MODERATION AND CONSUMER PROTECTION", 2021
- Klaus Wiedemann, 2022, Profiling and (automated) decision-making under the GDPR: A two-step approach
- L'Autorité de protection des données, Avis n° 44/2019 du 6 février 2019, Διαθέσιμο στο: <https://www.autoriteprotectiondonnees.be/publications/avis-n-44-2019.pdf>.
- Lawspot, 2023, Βαθμολόγηση και διατήρηση πιστωτικών δεδομένων και προστασία προσωπικών δεδομένων (ΔΕΕ υποθέσεις SCHUFA Holding - C-634/21, C-26/22 και C-64/22), Διαθέσιμο στο: https://www.lawspot.gr/nomika-nea/vathmologisi-kai-diatirisi-pistotikon-dedomenon-kai-prostasia-prosopikon-dedomenon-dee?lspt_destination=upgrade&fbclid=IwY2xjawE0JlBleHRuA2FlbQIxMAABHWP9jMd6mgvdewm05-beri9FtkrQLcwC8alG6_zk6PbzY58hwxEn_zWGO_aem_NGuHIyZAcoKMR4MPnbgC9g)
- Lawspot, 2023, Τεχνητή Νοημοσύνη και προσωπικά δεδομένα: Οι επιπτώσεις των αποφάσεων Schufa του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Διαθέσιμο στο: https://www.lawspot.gr/nomika-nea/tehniti-noimosyni-kai-prosopika-dedomena-oi-epiptoseis-ton-apofaseon-schufa-toy?lspt_destination=upgrade
- Lawspot, 2023, Πρόστιμο 300.000 ευρώ για μη διαφανή αυτοματοποιημένη απόρριψη αίτησης για πιστωτική κάρτα σε τράπεζα στο Βερολίνο. Διαθέσιμο στο: https://www.lawspot.gr/nomika-nea/prostimo-300000-eyro-gia-mi-diafani-aytomatopoiimeni-aporripsi-aitisis-gia-pistotiki?lspt_destination=upgrade
- Lawspot, 2024, Ξεκίνησε η πλήρης εφαρμογή του Digital Services Act: Πότε μια ελληνική επιχείρηση πρέπει να λάβει μέτρα; Χρήστος Ζαγγανάς Διαθέσιμο στο:

https://www.lawspot.gr/nomika-blogs/hristos_zagganas/xekinise-i-pliris-efarmogitoy-digital-services-act-pote-mia-elliniki?lspt_destination=upgrade

- Moritz Büchi, Eduard Fosch-Villaronga, Christoph Lutz, Aurelia Tamò-Larrieux, Shruthi Velidi, Salome Viljoen, 2020, The chilling effects of algorithmic profiling: Mapping the issues Διαθέσιμο στο:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0267364919303784>
- New York Times, 2018 “How Trump Consultants Exploited the Facebook Data of Millions” Διαθέσιμο στο:
<https://www.nytimes.com/2018/03/17/us/politics/cambridge-analytica-trump-campaign.html>
- Opinion 2/2021 on the Proposal for a Digital Markets Act (2021), European Data Protection Supervisor
- Sebastião Barros Vale and Gabriela Zanfir-Fortuna, 2022, Automated Decision-Making Under the GDPR: Practical Cases from Courts and Data Protection Authorities
- Tufekci, Z. (2014). Engineering the public: big data, surveillance and computational politics. First Monday, 19(7).
- Van Dijck, José. 2014. Datafication, dataism and dataveillance: Big Data between scientific paradigm and ideology. Surveillance & Society
- V. Ferraris (AMAPOLA); F. Bosco, G. Cafiero, E. D’Angelo, Y. Suloyeva (UNICRI) Internal reviewer: B.J. Koops (Tilburg University), Defining Profiling, 2013

Νομοθετικά κείμενα

- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2016/679 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 27ης Απριλίου 2016
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2022/1925 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 14ης Σεπτεμβρίου 2022 σχετικά με διεκδικήσιμες και δίκαιες αγορές στον ψηφιακό τομέα και για την τροποποίηση των οδηγιών (ΕΕ) 2019/1937 και (ΕΕ) 2020/1828 (Πράξη για τις Ψηφιακές Αγορές)
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) 2022/2065 ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 19ης Οκτωβρίου 2022 σχετικά με την ενιαία αγορά ψηφιακών υπηρεσιών και την τροποποίηση της οδηγίας 2000/31/ΕΚ (πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες)
- ΟΔΗΓΙΑ 95/46/ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
- Ν.2472/1977 - ΦΕΚ Α'50 /10.4.1997
- Νόμος 4624/2019- ΦΕΚ 137/Α' 29.08.2019
- Νόμος 5099/2024 ΦΕΚ Α' 48/05.04.2024)